

**Instrvctio R. P. Bartholomæi Riccii Societatis Iesv
Theologi De Modo Recte Meditandi De Rebvs Divinis**

Ricci, Bartolomeo

Mogvntiæ, 1605

Tractatvs VIII. De variis Meditationum formulis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59608](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-59608)

TRACTATVS VIII.

DE VARIIS MEDITA-
TIONVM FORMIS.

PROOEMIVM.

TIAM SI existimem ha-
ctenus me spōsioni mea
fecisse satis, & in tractati-
bus secūdā partis sufficien-
tia documenta ad Medita-
tionem rectē instituendam tradidisse, ra-
men quoniam visum est multo facilorem
posse reddi hoc sanctum exercitium usur-
pandi rationem, si formulæ quādā vel ex-
empla meditādi, addātur, quibus practicē
documētorum dictorum usus ostendatur,
non dubitavi hanc quoq; suspicere prōin-
ciam, quam confido instar certā cuiusdam
manuductionis fore ad intelligendum, &
facilius perdiscendum hoc exercitium, i-

Q. mīa

mitaborg, industriam pædotribæ, qui ut
puerum doceat recte formare litteras, pri-
mum ei ob oculos ponit scriptionis para-
digma, tum calatum digitis eius inserit,
manuq; sua cum eius manu coniuncta pri-
mis lituras ducit, quas ille solus deinde
perficiat, & sic tandem artem scribendi
condiscat.

ET quoniam, meo iudicio ad tria capi-
ta renouari possunt omnia Meditationum
argumenta. Primo breuiter delibanda est
rei historia. Secundo, perpendenda sunt
verba eo ordine, quo habentur in Euang-
elio. Tertium, ex utroque est consta-
rum, hoc est, ut puncta certa excepantur,
licet meditanda quoque sint verba quæ
intra vnum, alterumq; punctum interce-
dunt. Et hoc melius est reliquis, quia frui-
ter veriusq; emolumentis, nempe distin-
ctione, quam continet primum, quæ plu-
rimum confert ad facilitatem, & obser-
uationes à sanctis datas retinendas. Atq;
hoc usurpauit B. P. noster IGNATIVS
in Ex-

in Exercitiorum spiritualium libro. Exemplum formabo utriusque capit. Ceterum, quia infanti facilior redditur māducatio v.c. poni si in partes, & buccellas diuidatur, necesse est, ut tyronibus in hac quoq; materia consulamus, & quam distinctissime singula exponamus quæ ad recte meditandū pertinent. Et quamuis in quauis historia ordinariè inueniantur persona & verba, atq; actiones considerandæ, tamen maioris facilitatis causa, vnum exemplum proponā meditationis circa personas, alterum circa verba, & tertium circa actiones. Ac deinde ternas alias, quæ dictas tres partes comprehendant, ac primam quidem in Puncta abstracta. Secundam in textum, & tertiam, vti dixi, in vtr asq;. Pro complemento deniq; huius tractatus adiiciam & vnam de applicatione sensuum, vt huius quoq; meditandi formula & exemplar extet. Ac quoniam multi recitant multas orationes vocales, vt clerici, & religiosi, qui partim diuinū quotidie officiū

Q 2 perle-

perlegunt, partim, ut sacerdotes, sacrifici-
um missæ peragunt, vel alias orationes, ut
reliqui omnes, dicunt: adiungam etiam
formulam de iis meditandi, quæ maxime
iuabit ut attentè, & cum deuotionis sen-
su dictæ preces instituantur. Meditatio si-
quidem in intellectu notitiam, & in vo-
luntate pium affectum, ac spiritalem dul-
cedinem gignit. Vnde quando vocaliter a-
lia preces recitantur, excitatur quasi in-
telligentia & affectus, quem in meditatio-
ne sensimus, & ipsæ preces deuotè dicuntur.

OCCURRIT & aliud, ut finem mo-
nendi faciam, et si verum sit, sermonem
vocalem originem ducere ab intellectu, &
idcirco illi propriè tanquam suo fonti at-
tribui: (quid enim est aliud ratiocinatio
vocalis, nisi discursus intellectusore expre-
sus?) tamen pro pleniore clarioreq; intelli-
gentia in dictis formulis meditandi etiam
loquendi munus tribuemus & memoria,
& voluntati, ac etiam sensibus, quando
aliquid in meditatione agent.

EX-

EXEMPLVM MEDITANDI
circa Personas.

C A P. I.

PRO argumento huius Meditationis sumpsi historiam sepulturæ Christi Domini, quia in ea multæ conditiones, ex iis, quas diximus circa personam indagandas, deprehenduntur Quarum quædam sunt in textu expressæ, quædam verò hauriuntur ex ipsa mysterii explicatione Quare visum est, antequam incipiam, te monere, etiam si in dicta historia sint multa verba, multarumq; rerum gestarum in ea mentio fiat, quæ possent etiam in meditatione expendi, me tamen non allaturum nisi illa, quæ conducunt ad notitiam personæ, quandoquidem hic mihi non est aliud propositum, quam specimen aliquod dare meditandi circa personas. Atque idem obseruabo in duobus capitibus sequentibus.

MEDITATOR ergo facto signo crucis, & accepta aqua benedicta, ad spatum orationis Dominicæ, salutationisq; angelicæ pedibus insistens cogitet se in conspectu Dei, B. Virg omniumq; sanctorum versari: deinde in genua se coniiciat, & Orationem preparatoriam in hunc modum perficiat.

Q; D O M I.

DOMINE, supplex rogo te, ut mihi gratiam impetriri digneris, quo vires, actionesq; meas omnes ad diuinę Maiestatis tuę gloriam expēdam. Tum proximè summam percutre historiam, hoc modo. CVM Ioseph impetrasset a Pilato corpus Domini, & inuenito Nicodemo, omnia comparassent, quaerant ad sepulturam necessaria, deposuerunt illud de cruce, & balsamo conditum sepelērunt. Iudei autem signato monumento adstrictuere cunctos. Post hāc petitionem subiungo. Obseruo Domine, si intus in corde eum doctorem sentiam, quē senserunt dicta persona, & alii qui sepulchrum interfuerunt. Demum pro compositione loci, ob oculos ponēdum est palatium Pilati, inde viæ ciuitatis usque ad montem Caluarię, tum mons ipse, & post illum via ad sepulchrum, atq; ad extremum spelunca monimēti. Post quas præparatiōnes, intellectu dabis principium meditationis, modo sequenti.

INITIO itaq; factō à persona Ioseph, dicit Intellectus. De hoc homine video multas cōditiones iudicari, quæ eum commoverint ut auderet corpus Iesu à Pilato exposcere, atq; etiam autoritatem conciliari, ut impetrarit, & sunt, quas recenset S. Lucas. Ecce, inquit, vir nomine Ioseph, qui erat

Luc. 23.

erat nobilis, Decurio, vir bonus & iustus: hic non consenserat consilio & actibus eorum, ab Arimathea civitate Iudea, qui expectabat & ipse regnum Dei. Hic auctoriter introiit ad Pilatum, eo quod esset discipulus Iesu, occultus autem propter metum Iudaorum, ut tolleret corpus Iesu. Imò S. Hieronymus affirmit ob hanc ipsam causam Evangelistam tam accurate, tantoq; affectu conditiones eius describere.

Incipiendo autem à Nomine, quod diximus primum esse inter ea quæ ad personā, qua compositū est, pertinet, dicit Intellectus. Nomen hoc significat AVGMENTVM. Vnde colligo, licet hic homo bonus esset & iustus, Dominum tamen voluisse hoc nomine appellari cum, a quo esset sepeliēdus: ut disceremus ipsum libēter cedere in prædā eorū, qui in bonitate & iustitia incrementū facere conantur. Vnde & VOLVNTAS subiungit. Propono & ego me deinceps adiuuante diuina gratia progressum facturū in Spiritu vi Dominus se quoq; in meas manus tradat, egoq; tanto thesauro donatus locupletior fiam, maximè cum notim hoc loco nō progredi, esse quoddam regredi, iuxta dictum B. BERNARDI. Non progresi, est retrogressi. & Serm. 9. illud S. LEONIS. Nemo ad cognitionem de natu.

Q 4 Ver.

Veritatis magis propinquat, quam qui intelligit in rebus diuinis etiam si multam proficiat, semper sibi superesse quod querat. Nam qui se ad id, quo tendit, peruenisse prasumit, non quæsita reperit, sed in inquisitione deficit.

Transfundo dehinc ad Nomen patriæ ARIMA H A dicit. Inuenio hanc vocem significare, EXCELSA. & subiungit. Video utroque nomine Excellentiam quandam denotari, quæ aptissimè in hunc sanctum hominem conueniat, quippe qui opus tam excellens & heroicum designare ausus fuit, ut palam postularet se donari corpore IESU crucifixi, eoq; tempore quo Christo, omnibusque eius affeclis tota ciuitas erat infestissima.

De æTATE dicit intellectus. Credo cum, ut traditio antiqua habet, fuisse admodum affecta ætate & senem, inamò existimo eum hac graui ætate non parum commouisse Pilatum, ut promptius petitioni subscribe.

Prou. 16. ret, conuenienter dicto sapientis. Corona dignitatis senectus, qua in via iustitia reperitur.

Q u o d ad AFFECTVS animi attinet dicit intellectus. Animaduerto eum aliquanto Ioan. 19. tempore fuisse exagitatum metu. Textus enim ait Eo quod esset discipulus IESU, occul. tmo 12.

MEDITANDI PARS II. 24

Ita tamen propter METVM Iudeorum. Qu
metus forte in illis initii excusari potuit,
eo quod in duabus rebus consisteret, quæ
apud homines merito timeri solent. Primo
in iactura honoris, quem tanti facere solēt,
maximè nobiles, ut non dubitent pro eo
conseruando & fortunarum & vitæ discri-
men adire. Certo autem constabat illum
iacturam honoris sui facturum, hoc est, pu-
blicè euiciendum fuisse è Synagoga: quæ erat
quædam excommunicatio & infamia. Se-
cundo metus consistebat in periculo vitæ.

Hic Memoria dicit. Recordor eodem
metu consternatos fuisse parentes cæci na-
ti, quando à Pharisæis accersiti sunt, ut re-
sponderent de causa filii illuminati, ut scri-
bit S. Ioannes. *Hæc dixerunt, inquit, parentes Ioh. 9.*
eius, quontam TIMEBANT Iudeos. Iam enim
*conspirauerant Iudei, ut si quis eum confiere-
tur esse Christum, extra synagogam fieret. Et*
propter metum amittendæ vitæ. Mémoria
*in medium profert eorum consilium de oc-
cidendo Lazaro, eo quod propter illum*
*multi ad Christum conuerterentur. Cogitu-
uerunt autem, ait S. Ioannes, *Principes Sacer- Ioh. 12.*
dotum, *ut & Lazarum interficerent, quia*
*multi propter illum abibant ex Iudeis, & cre-
debant in IESVM.**

Q s Lon.

250 INSTRVCT. DE MODO

Longius verò progrediēs intellectus ait.
Sed affectum hic deprehendo quoq; metu
contrarium, cum dicat Euangelista AVDA
CTIR introiust ad Pilatum. Facinus prof
ecto aeterna memória dignum probè enim
sciebat se hoc facto nō paucorum, sed mul
torum, nec plebeiorum modo hominum,
sed etiam magnorum Dominorum tam po
liticorum, quam spiritualiū odia in se con
citatutum.

Et hic voluntas dicit. Omnibus virtibus
deinceps cōtendā, semel me ab intolerabili
mundani timoris, respectuumq; humanorū
tyrānide vindicare, ut magno erectoq; ani
mo animosum istum Iosephum imiter, ad
obtinendam vitæ Christianæ perfectionem
cum integra diuinorū mandatorum, omni
umq; regularum mearum obseruatione.

Transit deinde Intellectus ad conside
randa, quæ ratione corporis in eum conue
niunt: & incipit à VIRIBVS, aq; dicit. Cogite
eas fuisse exiguae & imbecilles, Primo, quia
tales esse solent in senibus. Secundo, quia
mœstitia ex dira illa Magistri tractatione
orta plurimum eas fregerat. Tertio, quia il
lo die satis se fatigarat crebris discursibus,
nunc ad Pilatum, nunc ad quærendum Ni
codeum, nunc ad alia, vt coemenda aro
mata,

mata, & linteamen corpori inuoluēdo idoneum, comparanda item instrumenta necessaria, ad Christū ē cruce deponendum, ut scalas, malleos, forcipes. Deniq; eadem instrumenta usq; ad montē Caluariæ deferendo. Credo enim eum illa suis, nō alienis ministrorum suorū humeris, deuotionis & venerationis maioris erga Magistrū declarād. ex causa gestas. Neq; defuerint, quæ plenūq; senib accidunt maximè si nobiles & locupletes sint, aliæ corporis indispositiones: ac speciatim vidēdi hebetudo, quæ non paruā ei molestiā attulerit, cum tanto pondere onustus per tenebras iter faceret. Cōsidero prēterea difficile esse etate prouectis in montem ascendere, sicut erat huic graue nunc scalas ascendere, nunc descēdere, idq; uti proculdubio siebat, crebrius. Accedit, quod lōgitudo vestis, illis regionib. vſitata, non paruā ascensum retardabat. quanquam mihi persuadeo, quod eam deposuerit, ut expeditius muneri suo facere satis posset. Hic applico oculū, & imaginor me videre varios corporis situs valde incommodos, quos in ascēsu scalarum usurpare debebat, quos tanta celeritate, & agilitate usurpauit, ut dexteritatem cuiusvis adolescētis valentissimi superasse videatur. Intellectus quoq; brenū

252 INSTRVCT. DE MODO

Isa 35.

breui suo discursu dicit. Nimis liquidò colligo ex hoc conspectu vim deuotionis, gratiæq; diuinæ isti sancto seni collatam. Memoria verò suppeditat prophetiam Isaïæ.

Tunc salies sicut cerasus, claudus.

Ex quibus discursibus voluntas sic loquitur. Statuo nunquam me pœnitentias, aliaq; spiritus exercitia prætermisurum, etiam si ad summam peruerterim senectam, sed potius ea aucturum, si superior, vel confessarius consenserit: cuius iudicium iam inde à meæ conuersionis initio, tanquam doctrinam approbatam, & ab omnibus sanctis usurpatam, sum secutus, ne vel in paruis à carnis cupiditate, vel in magnis a Sathanæ in fraudes impellerer, qui in angelum lucis se transfigurans solet hominem à quibusdam exercitiis absterrere, ut tandem eum ab omnibus deuotionis exercitiis reddat alienum, ac exarmatum pro suo libito traet, teste CASSIANO collat. 7. c. 24.

VENIENDO deinde ad bona externa, primum, inquit Intellectus mihi occurrit generis Nobilitas, ut asserit Euangelista, Nobilis. nec tantum nobilis fuit nobilitate omnium nobilium communi, sed etiam senatoria, & Magistratus, quod *Decurionus* vocè græcè significatur. Quibus duobus,

Mcmo.

MEDITANDI PARS II. 293

Memoria adiungit tertium bonum, cuius meminit S. Matthæus, opum dicens. *Cum autem sero factum esset, venit quidam homo diuus. Quas tres conditiones expendens Intellectus dicit, videtur mihi non solum verisimile, sed etiam verissimum, quod annotauit S. Hieronymus, eas non parum iuuisse apud Pilatum, ut sui magistri crucifixi Iesu corpus impetraret. Solent siquidem huiusmodi magno loco esse apud viros Principes, tum propter dona, quæ pro liberalitate innata solent largiri, tum quia in pretio sunt apud populum. Atque hic proutrumpe in colloquium cum hoc sancto sene, ut sequitur.*

O Bone & iuste Ioseph, in te rectissimè competunt dotes nobilitatis & opulentia, quia eas in tua petitione fructuose usurpasti. Bene collocata sunt munera & seruitia quæ ante contulisti in Pilatum, quia effecerunt ut impetrares tamen nobile margaritum, tam diuitem thesaurum. Discite nobiles & diuites libenter facultates vestras erogare in pauperes, ad lucrificiendum Christum: maximè cum dixerit ipse, sibi factum, quicquid illis feceritis, ac insuper remuneratio-nis loco addixerit vitam æternam, hoc est, ipsum. Ita enim enim ipse patefecit his verbis.

Ioan.16. verbis. Hac est Vita aeterna, Et cognoscant te soli
lum Deum Verum, & quem misit IESVM Christum. Ac regrediens intellectus ad discur-
sum, ait. Credo Christum voluisse sepeliri a nobilibus, nam eum illi professionem faci-
ant, q̄ alienissimi sunt a foco & mendaciis, facilius illis fides praestari potuit post resur-
rectionem affirmantibus se eum suis mani-
bus sepelisse, & grande saxum monumento
aduoluisse.

Transiens deinde ad dona gratiae quae in
eo fuerunt, dicit. Noto imprimis F. DEM in
illis S. Lucæ verbis. *Eo quod esset discipulus*
Iesu, *occultus tamen* dicitur enim doctrinæ
Christi recepisse. nec dubito in illis primis
initiis bonum Magistrum tolerasse, ut deli-
tesseret, in typum futuorum olim Marty-
rum, qui ad aliquod tempus, ut tyrannorum
effugerent rabiem, abdebat se in latebras.

Matt.10. iuxta doctrinam ipsiusore datam, si vos per-
secuti fuerint in una civitate, fugite in aliam. Video quoq; expressam hanc fidem in illis
aliis verbis. *Quia expectabat & ipse regnum*
Dei **SPEM** quoq; demonstrabat, voce Expe-
ctabat, nam quæ expectamus, sperare so-
lemus: in dō ipsum expectare, iuxta S. Thom-
as, est quidam spei actus.

Agnosco & CARITATEM, quia ex amore,

q. 10

quo prosequebatur magistrum suum IESUM, permotus, immo impulsus fuit postulare corpus a Pilato, nullis precibus aut munitibus aliorum ad hoc inductus. Quanquam in codem facto demonstrauit quoque caritatem in proximum: nam simulatque impetravit, certiorem reddidit bonum Nicodemum, ut meritum tam pii sancti operis illi commune ficeret.

Obseruo & modestiae virtutem in loquendi modo, quo apud Pilatum est usus, nam quod nobilium hominum est proprium humaniter tantum, ut habet textus, eum ROGAVIT. Vnde colligo, bonum spiritum, licet ardens sit, tamen non reddere hominem insolentem ut ciuitatis metas excedat, sed potius perficere. Quo confort & Memoria, quod Christus de lege veteri dixit.

Non veni soluere legem sed adimplere.

Matth. 5,

Animaduerto præterea in hoc homine iusto IUSTITIAM Legalism. Nam cum lege cautus esset, ne quis de cruce deponeretur, qui publica iudicium sententia ad eam condemnatus esset a Praeside potestatem eius deponendi petivit: probè conscius fideles beneficio fidei Christianæ non eximi ab edictis secularium Principum, sicut docet B. Paulus in epist. ad Romanos. Omnis anima Rom. 13 subli-

256 INSTRVCT. DE MODO

*sublimioribus potestatis suis subditis sit. Idem
commisit Tito commendandum Christianis. Admone illos subditos esse Principes & Po-
testatis. Eandem doctrinam traxit B. PET-
RVS in priore epistola, scribens generatim
ad omnes fideles. Subditi estote, omnis huma-
na creatura propter Deum, siue regi quae si pre-
sellenti, siue ducibus tanquam ab eo missis.
Hanc iustitiam demonstrauit in consilio,
in quo de capiendo & occidendo Christo
tractatū est, ut testatur s. LVCAS, dicens. Hic
non consenserat consilio & actibus eorum.*

Deniq; deprehendo & animi FORTITV-
DINEM, qua roboratum eius peccatus excluso
omni metu, quo haec tenus oppressus iace-
bat, audacter ingreditur ad Pilatum, & cor-
pus Iesu vita defuncti requirit.

Hic Voluntas (eius maximè, qui cogita-
tiones versat de religiosa vita iugo suscipi-
endo) dicit. Etiam si ego certis de causis ad
exemplū illius sancti senis cogar esse Chri-
sti discipulus occultus, tamen quando pra-
sto erit tempus patefaciam animi mei sen-
sa audacter: speq; magna teneor, Domini-
num non minus mihi, quam huic discipulo
occulto, adfuturum.

Ad extremum obseruo & Magnificen-
tiam eius in nobili & sumptuoso sepulchro,
quod

quod excisum erat in saxe marmoreo albo
rubenti colore mixto. Eandem demonstra-
uit in coemenda nobilissima syndone, cui
corpus inuoluit. Et quanquam impensa hæ-
videri possint exiguae, tamen magnificæ
fuerunt, tum ob præstantiam materiæ; tum
propter finem illi propositum, ut sic vene-
raretur D^{EV}M Adiungo & LIBERALITATEM
superiori virtuti, qua tam prompto alacriq;
animo suum ipsius monumentum Domino
consignauit. Proprius siquidem eius actus
est, munera offerre Atq; hæc satis sint, circa
personam boni Ioseph; nunc transeamus
ad Nicodemum.

Incipiendo autem à Nomine dicit intellectus, illo designari *sanguinem innocentem*.
quod video conuenienter illi impositum.
quia manifeste eximiam innocentiam suam
demonstrauit apud Principes Iudeorum,
cum iam iam iniiciendæ essent manus in
Christum, quando iis dixit. *Nunquid lex no- Ioan. 7.*
stra iudicat hominem, nisi prius audierit ab
ipso, & cognoverit, quid faciat?

Quod ad *ÆTATEM* attinet, senem fuisse
inde colligo, quod Christo affirmanti, si sal-
uus esse vellet, eum debere renasci, respon-
derit. *Quomodo potest homo nasci, cum sit Ioan. 3.*
S^I NEX.

R Fuit

Fuit & eruditus homo, immò Legis Doctor, vt ibidem testatus est Christus. *Tu es magister in Israhel, & ignoras?* Professione quoq; Phariseum ex verbis B. Ioannis aduerto. *Erat, inquit, homo ex Pharisæis, Nicodemus nomine.* Postea autem factus est Christi discipulus, sed occultus, quia de illo scribitur. *Hic venit ad Iesum nocte.* Fuit & genere nobilis, quia vocatur, *Princeps Iudaorum.*

Magnificentiam item in eo obseruo ob aromatum copiam, quæ inungendi Christi causa coemit, nempe librarum centum. *Ioan. 19.* Ferens, inquit B. Ioannes, *myrrha & aloes quasi libras centum.*

Video in istis ambobus senibus alias nonnullas quoque eminere virtutes. inter quas prima est misericordia, cuius proprium officium est, sepelire mortuos. Altera est Religio. puto enim verum, quod de iis contemplatur S. BONAVENTURA, quod ad primum crucis conspectum geniculati sint, & saluatorem adorarint, idemq; iterant, cum proprius astant, antequam clanos refrigerent, deinde manum suam reuertentia ergo osculati sint, antequam membrum aliquod attingerent. Humilitatem etiam declararunt, tam in deportandis aromatibus

matibus & instrumentis, tum quod sine vlorum ministrorum opera depositionem peregerint.

Rursum, in his duabus personis, omnibusque aliis qui præsentes in hoc opere sepulturæ fuerunt, inusitatam deprehendo tristitiam, & ingentem luctum. Quo Memoria adducit illud Psalmi 29. *ad Vesperam memorabitur fletus.* Ex omnibus autem maxime luxit sanctissima Mater. In cuius confirmationē memoria profert illud dictum Noemi. *Non vocetis me Noemi id est, pulchram, sed vocate me Maria,* id est, amaram, quia amaritudine valde repleuit me omnipotens. Tam afflita autem erat B. *Ruth. 1.* Virgo, ut nulla ex recuperet solatiū. Quam in tem memoria suggesterit illud Ieremix. *Vox in celo audita est lamentationis, luctus* *Ier. 31.* *& fletus Rachel plorantis filios suos & nolenti consolari, quia non sunt.*

De PILATO, quantum ad mysterium attiner. Considero primo eius prudentiam politicā, quod Iosepho licet genere nobili, aliisq; rebus claro non ante Christi corpus concesserit, quam intelligeret expirasse Secundo, q; non à militib. corporis custodib. sed à Centurione eorū percōratus fuerit de Christimorte, tū yt debitū in gubernatione

R 2 ordi-

260 INSTRVCT. DE MODO

ordinem, proximos sibi ministros consulendo, teneret; tum, quia illi quam aliis maiorem habendam fidem credebat. Tertio, quod subito executus sit, quod postulabatur. Quarto, quod animo tranquillo; nam post concessum Iosepho corpus, cum Iudei proponerent consilium suum de adhuc endis monumento custodib. benevolè & humanè, & quidem saluo priori postulato, responderit. *Habets custodium ite, custodite, si cui fecisti.*

Mat. 27.

In Centurione, primo expendo obedi-
entiam, quod non nisi Christo mortuo è
monie Caluariæ discesserit mandatum e-
nimi illi erat, caueret, ne quis Christum ad
huc viuum de cruce deponeret. Vnde Mat-
thæus. *Centurio autem, inquit, & qui cum eo
erant, custodiebunt Iessum.* Secundo, fidem, in
veritate Pilato explicata. Tertio, conser-
fationem miraculosam, occasione clamoris
Christi, dum expiraret, secutam. percutie-
bat enim pectus suū, & Deum glorificabat.

De Iudeis principiū sumam ab eo, quod
simulate ostenderint corpus Christi sepul-
Lean. 19. turæ mandandam. Iudei, inquit B. Ioannes,
quoniam Parastene erat, & non remanerent
in cruce corpora sabbatho. (Erat enim mag-
num illo dies sabbathi rogauerunt Pilatum, ut
frange-

frangerentur eorum crura, & tollerentur.)
 Deprehendo, ait Intellectus, in ipsis bellum
 & abominandum vitium hypocriseos,
 de quo toties a Christo fuerunt reprehensi.
 De qua re memoria suggestit illud apud
 Matthaeum. *Vae vobis scribae & pharisees hy-* Mar. 23.
pocrite, quia similes estis sepulchris dealbatis,
qua à foris parent hominibus speciosa, intus
vero plena sunt ossibus mortuorum, & omni
furcitia Colligo autem hoc vitium ex ra-
tione ab iis allata. Vt non remanerent in crea-
ce corpora sabbatho: nempe solliciti erant, ne
externa ceremonia violarent Sabbathum:
sicut alibi, non introierunt in pritorium, vt
non contaminarentur, sed & manducarent
Pascha: & tamen nō dubitarunt iisdem die-
bus moliri necem filii Dei. Deinde non pe-
tierunt frangi crura, vt possent eos sepelire,
quia ubi cognoverunt eum expirasse, non
amplius de eo humando solliciti fuere.

ADVERTO deinde in appetitu eorum sen-
 sitiuo TIMOREM: nam cum intellexissent
 Centurionem, vt est apud Marcum, dixisse Mar. 15.
Verè hic homo filius Dei erat post clamorem
in cruce auditum. Et omnis turba eorum, vt
babet Lucas, qui simul aderant, ad spectacu-
*lum istud, & videbant, qua fiebant, percus-
 entes pectora sua, reverebatur: miris scilicet*

R 3 illis

261 INSTRVCT. DE MODO

illis conspectis conuersi, non dubium est, quia vehementer timuerint; ne exsureret aliquis tumultus in populo. In confirmationem huius Memoria producit consilium

in domo Cayphæ habitum de capiendo

Mat. 26. Christo: vbi omnes dicebant. *Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo.* Cuius liquidam rationem reddit S. Lucas, dicens.

Timebant vero plebem.

OBSERVO quoq; dicit Intellectus, magnā eorū versutiam, dum trepidationē suam religionis velāt pallio: sic enim sua petitio-
ne ostendunt se loqui voluisse Pilato. In le-
ge nostra habemus festū Paschæ, maiore læ-
titia, quā cetera esse celebrandum, ut scri-

2. Eſd. 8. ptū est in libro secundo Esdræ. *Quia sanctus dies Domini est, nolite fovere, & nolite contristari: gaudium enim Domini est.* Iam autem vi-
demus, si corpora ista in crucibus maneant, diem fore luctuosum & tristem, atq; ideo regamus, ut cum tua bona venia deponan-
tur. Verus autem scopus eorū ad quem col-
limabant, erat, ut sublato ex oculis hominū corpore Christi, ipsi trepidatione liberarē-
tur, & impendens euaderent discrimen. Longiusq; procedens Intellectus dicit. Co-
gito etiam furiosam scelerorum illorum
hominum rabiem erga māsuetum agnum
Iesum

Iesum necdum fuisse post tantas cruciatus exsaturatam, & ideo nouo coq; acerbissimo dolore fractionis crurum voluisse eos adaugere. In cuius cōfirmationem ait Memoria, *Esse legem de hoc augmentatione Deuteronomii 21 cap. Quando peccauerit homo, quod morte plectendum est, & adiudicatus mortis appensus fuerit patibulo, non permanebit cadaver eius in ligno, sed in eadē die sepelietur: quia maledictus à Deo, qui pendet in ligno, & nequaquam contaminabit terram tuam.* Etsi forte potius credendum sit, aut Romanos non approbasse istam legem, aut voluntate diuina factum, ne allegaretur. Christus enim non fuit crucifixus propter cōmissum aliquod peccatum, nam vt ait Isaias, *iniquitatem non fecit, neque dolus fuit in ore eius.* Quod autem B. Paulus in epistola ad Galatas, illa verba. *Maledictus homo, qui pendet in ligno,* applicat Christo, id fecit, quia extrinsecus ita videbatur, alludens ad illud aliud quod scripserat ad Romanos. *Deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati, & de peccato damnavit peccatum in carne.*

*Isa. 53.
Gal. 3.*

Ex toto superiori discursu colligo, inquit Intellectus, horrorem magnum contra hypocrisin, eo quod Iudeos tam abominales

R 4 nabile

nabiles reddiderit, & tam acriter saluator eam coarguerit. Atq; hactenus vidisti trium potentiarum, id est, intellectus, memoriz, & voluntatis usum, sicut erat doctus. Prosequendo autem longius discursum, intellectus ait. Cerno in illis ipsis Iudæis summam animi inquietudinem & angorem, quem colligo ex eorum verbis, cum dixerunt. Recordatis sumus. Secundò magnam indignationem, dum dicunt. Seductor ille. Tertio, stuporem ingenii in ratione data Pilato. Ne forte veniant discipuli eius, & furentur eum, & dicant plebi. Surrexit a mortuis, quasi asseueratio discipulorum sufficere potuisset ad credendum, Christum verè resurrexisse: nisi alia grauiora accessissent testimonia. Sicut & in alio consilio hebetes, & simplices se demonstrarunt, cum imperarent militibus, ut diuulgarent corpus Christi furto sublatum a discipulis, ipsis dormientibus. Quare aptissimè in illos conuenit illud Davidicum. Defecerunt scrutantes scrumino.

DEMVM de Persona CHRISTI note cum S. LEONIS, cum tantum fuisse obedientiæ, & obseruationis legis amatorem, ut etiam mortuus illi parere voluerit. nec enim permisit prius se deponi de cruce quā potestas

MEDITANDI PARS II. 265

potestas à Pilato facta eslet. Atque hic imponitur finis, cum sequenti Colloquio.

DOMINE, obsecro te, ut patiaris te à me quoque spiritualiter in anima mea sepeliri, maximè quando ad sacram mensam communicaturus accedo: ac ut in ea dignè permaneas, da mihi puritatis candorem, caritatis rubedinem & duritatem constantiæ, quæ sepulchrum illud materiale habebat. ac postremo humiliter precor, ut auxilio gratiæ tuæ mihi eam custodiam imperias, ut furto eripi nunquam possis: sæpenuero enim expertus sum verissimum esse illud tui prophetæ dictum: *Nisi Do-* *Psal.126.*
minus custodierit ciuitatem, frustra
Vigilat, qui custodit eam.

PATER NOSTER.

AVE MARIA.

R S FOR-

FORMVLA MEDITANDI IN
verba.

C A P. II.

PRO huius Meditationis materia accepi
prima verba Domini nostri ex septem
in cruce dictis, & sunt illa apud B. Lucam.
Luc. 23. **PATER** ignosce illis, quia nesciunt, quid faciunt.
Sed antequam incipiam, de duobus es mo-
nendus. Primum est, quod in verbis, præter
corum significationem propriam vel meta-
phoricam possit, imò debeat indagari eo-
rum veritas, quæ tunc est, cum omnino re-
spondent rei significatæ. Alterum est, cum
voces & verba, teste Aristotele, sint signa,
quibus exprimimus internum animi con-
ceptum & affectum, conuenit meditando scri-
tari, quænam illum maximè exprimant.

Præmissis itaque tribus primis Prepara-
tionibus, sicut in præcedenti Meditatione
(quæ semper in omni Meditatione eodem
modo fiunt) percurres historiam breuiter
in hunc modum. **O R A T** *Dominus* pro sui
crucifixoribus. Deinde subiice petitionem
hac forma. Da mihi rogo Domine I E S V
Christe gratiam delibandi dulcedinem,
quam absconditam seruas in dilectione ini-
mico-

nicorum, ut ego quoq; ad illos diligendos inflammari queam. Deinde pro compositione loci dicit. Ante oculos mihi obiicio totam planitatem vertici montis Caluariæ circum circa subiectam, plebæis spectantibus confertam, & ante illos in modum circuli vniuersam militū turbam, ac in medio erectam crucem sanctam.

Ac primo perpendo vocem PATER, quæ appellatiua est, & optime conuenit in Patrem æternum, quia teste Apostolo, *ex illo omnis paternitas est in cælo & in terra.* Et *Eph. 8.* progredivo longius, dicit. Credo saluatorem ab hac voce inchoasse orationem, ut commoueret (loquendo nostro modo) viscera amoris erga se, ut postulata impetraret. Ordinariè enim nihil negari solet ei qui amatur.

Qvo pacto, Memoria dicit Recordor eū, cum morti proximus animā suam commēdaret Patri æterno, eadem voce inchoasse sermonem. *PATER in manus tuas commendō spiritum meū.* Quas duas petitiones inter se conferēs Intellectus, ait. Cum idē sit utriusq; orationis initium, verisimile est æquali desiderio, ut exaudiērentur, factas. Et longius progressus, subiicit. Itaq; apparet amabilem Iesum tanto teneri desiderio salutis inimicorum,

corum, quanto tenetur propriæ, ac proinde sicut indubitatum est, quemque ex animo desiderare obtainere, quod postulat pro se, sic certò mihi persuadeo Christum ex animo petiuisse, ut crucifixorib. suis noxa condonaretur.

Hac doctrina voluntas persuasa, varios in se affectus concitat, ut tristitia, & verecundia, atq; etiam amoris & desiderii, dicens. Vehementer affligor, & pudore suffundor, me hominem non modo professione Christianum, sed etiam Ecclesiasticum, vel religiosum; tam ægrè adduci posse, ut minimas etiā offensas, licet crebro ab aliis, & instanter rogatus, sincerè condonem. Ac deinceps subiungit. In posterum certe, si casus huiusmodi inciderit, licet grauissima afficiar iniuria, firmiter apud animum meum statuo, me non solum adiuuante amabilis Iesu gratia sponte lapsum condonaturum inimico; verum etiam laboratum, ut immunis sit à pœna, si quam apud magistratum incurrisset; atq; etiam Dominum Deum oraturum ut liberetur à culpa. Atque hactenus vidisti, qui actus fuerint trium animæ potentiarum circa primum verbum. Transimus nunc ad secundum.

DIMITTE, inquit Intellectus. Hæc vox prima.

primario suo significato denotat, liberum & solutum amandare, Vbi Memoria in confirmationem adducit illud ex Genesi. N o e dimisit coruum ex arca, qui egrediebatur, & Gen. 8. non reuertebatur. In quæ verba sic discurrit Intellectus Quoniam Noe dimitendo ex arca coruum, nullo funiculo in pede astrigatum emisit, sed liberum & solutum, euenit, ut egressus fuit, & non reuersus ad Noe. Iude colligo, Christum Dominum hac petitione à Patre cœlesti petiisse remissionē peccatorum, omnino liberam ab omni culpa & pena Aduerto, addit Intellectus, & vocem DIMITTERE iuxta significatum primarium supponere, illum qui dimissus est, & solutus, ante fuisse ligatum, & conclusum, sicut fuerat corvus in arca. In secundario vero, quod est, condonare, vel ignoscere, etiam supponi, quod offendens fuerit ligatus, & ieus pena. Et hic Intellectus instituit Colloquium ad Christum, hac forma. DOMINE, mihi videtur, te in petitione tua sic voluisse loqui. PATER æterne video istos meos crucifixores quasi fune sceleris, quo meum sitiunt interitum, irretitos, ac retro tuæ vindicatiæ iustitiae carceri inclusos, atque idcirco supplex rogo Pater, ut tuæ misericordiæ cultello funem hunc resindas,

scindas, eosq; sic solutos & liberos dimittas, ut nunquam ob lapsus suos in manus diuinæ iustitiae tuæ incident, ac in posterum ab æternæ damnationis suppliciis in carcere inferni luendis immunes existant. Ac progrediendo longius, animaduerte Saluatorem, dum ait, **DIMITTE**, postulare condonationem perfectam. Nam cum varia probria ab inimicis suis sustinuerit, ut flagella; coronationem, colaphos, crucifixionem, non tamen dicit **PATER** dimitte tallem, vel talem iniuriam mihi illatam, sed indeterminate loquitur, quasi omnes cupiat condonari. Quæ amplitudo veniæ, quo rectius intelligatur, notandum est duo esse genera condonandi. Vnum est læsorum. alterum est Iudicium. primi exemplum sit hoc. Quidam interfecit alterius filium. Supplex petit a patre 'delictum sibi condonari. Pater condonat quidem, sed apposita conditione, ut vel exculet in alieno solo, vel certe ut non compareat in propria patria, siue semper, siue ad certos annos. Secundi exemplum sit huiusmodi. Iudices incarcerato indulgent, ut ex secreto carcere migret in publicum, vel ut non exeat propria domo, vel si liceat exire, saltet non exeat e ciuitate. vel denique liberat, cum

exce-

exceptione de superuenientib. nouis indicis
vt vocant hoc est, vt liceat causam totam à
capite contra reum repetere, si nouis in-
diciis manifestetur eius noxa. Collato ita-
que utroque genere condonationum, cum
illa, quam postulat Christus, video ma-
gnum, inquit Intellectus, inter eas discri-
men.

Hic Memoria proponit varietatem le-
ctionis, dicēs. Memini B Augustinū, aliosq;
Patres, loco vocis **DIMITTE**, legere **IGNOSCE**.
De quo verbo, Intellectus Compositū est,
inquit, ex IN, quod significat **N O N**, & voce
N O S C E. primarium ergo significatum est,
non cognoscere. Secundarium, *condonare*.
Vnde sequitur sermonem hic esse de con-
donatione tam perfecta, ut offendens què
reddatur securus, ac si offensus nesciat se
ab eo iniuria affectum. Ut autem accura-
tius intelligatur hoc condonationis genus,
intellectus varios excogitat securitatis mo-
dos, quos reus, qui aliquem grauiter lēsis-
set, posset desiderare, & in hunc modum
exorditur. Si nobilis iniuria affecisset ple-
beium, hic verò ab aliis rogatus promis-
set se non vlturum iniuriam, non esset ta-
men nobilis ille valde securus, quia ple-
bei facile pactam fidem violant. Itaque
neces.

necessè esset, talem promittere cum discrimine suarum fortunarum, si pactis non sterit; quia licet frē soleant esse exiguæ, tamen magni eas faciunt, & iacturam earum facere valde pertimescunt. Verum quia & inter rusticanos homines reperiuntur, qui nihil illas pendant, non posset ille omni metu vacare: quo vacaret, si rixa fuisset cum homine nobili; pluris enim illi verbum vnum faciunt, quam fortunas suas, & maxime si interposito iurciarando, ut fieri solet in pacis fœderibus, securitatem promiserint. Verum enim uero nec sic videtur usque quaque tuta securitas: nam aliquando accidit, & nobiles vehementia perturbationis in transuersum actos datam verbis fidem violasse. Iam quoniam conscientiæ aculeus, & peccandi vel offendendi Dei scrupulus natura sua plus hominem constringere solet, quam verbosa sola, forte securiorem futurum se putabit, si non iam plebeium, aut nobilem, sed religiosum offendisset, tantaque pietate præstantem, qui non solum noxiam reo condonasset, sed etiam pro maleficio gratias egisset, ac proinde nec dubitare posset, illum nunquam iniuriam vindicaturum; & tamen nec hic quidem plena appetit immunitas;

potest

potest enim timere, ne ille aliquando, Iudæ proditoris instar, in reprobum sensum a-
cias cum vocatione sancta omnem pietatem abiiciat, & antiquas iniurias vlcisci ve-
lit. Quocirca intellectus regrediens ad in-
stitutum suum, dicit, nunquam perfectam
esse securitatem post offensam, nisi quando
persona læsa se læsam ignorat. Et tales ini-
micis suis postulat Christus concedi. Ac mi-
hi quidem videtur non secus id peractum,
quam si aliquis ex illis crucifixoribus ad æ-
terni Patris pedes procidens supplex rogas-
set. Domine, humiliter rogo, ut mihi con-
dones iniuriam, quæ te, crucifigendo tuum
sanctissimum filium, affeci. Respondisset ve-
ro Christus. Non intelligo, quid dicas. Non
sum à quoquam mortalium iniuria affe-
ctus. Forte alius erit quem læseris: eum que-
re, & vade in pace. Certum autem est, hanc
perfectè securum discedere, cum quia non sit
Deum non posse mentiri, secundum illud
Numc. 14. *Non est Deus quasi homo, ut men-
tatur.* tum quia sententiam nō mutat. Ma-
lach. 3. *Ego Deus & non mutor.*

Animaduerto præterea, ait intellectus,
vtrumque Verbum esse ACT. VVM, & video
verissimum esse, quod canit Ecclesia Deus,
cui proprium est misereri semper, & parcere.

S

Deinde

274 INSTRVCT. DE MODO

Deinde colligo Christum, qua homo fuit, velut causam mortalem per viam impetrationis, salutis nostrae fuisse, ut testatur Apostolus in epist. ad Hebreos, dicens. *Exaudiens est pro sua reverentia.* Quanquam in Evangelii saepe demonstrauit se & causam fuisse efficientem, ut quando dixit ad Magdalena. *Remittuntur tibi peccata tua.*

H. br. 5.

Lnc. 7.

Longius deinde procedens dicit. Observo eadem verba Imperandi modo expressa, ut intelligeremus, quam ardenti aestuaret desiderio gratiam dictam obtainendi. Videtur enim mihi in hanc formam voluisse loqui. Pater tanto ardeo desiderio consequendi quod postulo, ut cogar uti modo Imperatiuo. *Quem ardorem non expressisset, si usus fuisset ORTATIVO, dicendo verbi causa Gratissimū mihi faceres, si precibus meis annueres.* Velle te illis ignoscere. Opto, ut condones.

D E N I Q U E inquit, noto dicta verba esse temporis praesentis, eundemque ardorem non obscurè prodere, ac si dixisset. Pater aeternus, ignosce illis iam iam, nec veniam differ in eorum obitum, ideo enim non ut oratio verbo FUTURO. Hoc, inquam, momento condonat illis, quo mortem pro illis oppeto, ut tanto tranquilliori animo expirem. Et M. MORIA

MEDITANDI PARS II. 175

MORIA dicit. Recordor B. Lucam, dum agit
de hac oratione, interponere tēpus imper-
fectum. IESVS autem dicebat. *Pater dimitte*
illuſ. Eccl. Vnde colligo, eum ſæpius hanc o-
rationem iteraffe; id enim imperfecti tem-
poris natura inſinuat, & confirmat ardens
Christi desiderium de impetratiōne.

Luc. 22.

Post quas conſiderationes omnes ſubii-
cit VOLVNTAS: Ego experior in me inimico-
rum dilectionem tantum ſum piffiſſe incre-
mentum, ut vehementer exoptem, ſi ſine of-
fentione DEI, ac detrimento proximi fieri
poſſet, iniuriis affici & contumeliis, quo ali-
quo modo conformare me poſſem cū Duce
& Capitaneo meo dulci IESV, ad excipiendas
& condonandas iniurias parato.

TRANSIT hinc Intellectus ad vocem
ſequentem, ILLIS, dicens. Primum con-
ſidero eſſe pronomen demonstratiuum ter-
tiæ personæ, & colligo denotare *eniuersa-
litatem*, quam non denotant voces primæ
& ſecundæ personæ: haec enim paucas tantum
quasdam personas deſignant. Vnde hunc di-
curſum facio. Varia genera personarū præ-
ſto fuerunt in cruciſiōne IESV, & tamē Do-
minus in exoranda venia nullam facit exce-
ptionem, ſed generatim dicit *Dimitte illis*
quod eit pronomen indefinitum neq; dicit.

S 2

Dimitte

Dimitte gentilibus, & non Iudæis, dimitte
plebi, & non nobilibus.

Memoria ait. In mentem venit hoc loco
oratio, quam S. Stephanus pro suis lapida-
toribus habuit, teste B. Luca in Actis. *Do-
mine ne statuas illis hec peccatum.* Et Intel-
lectus utramque inter se conferens, dicit,
vocem ILLIS ambabus esse communem, in-
deque colligi S. Stephanum ex optimis
Christi discipulis fuisse, qui lectionem ma-
gistrorum exacte repetuerit. Tantum illud no-
to intercedere discrimen, quod Christus ab-
solutè petuerit quodvis peccatum condo-
nari, Stephanus vero ad speciale peccatum
respexerit, dicens. **HOC PECCATVM.**

TANDEM Intellectus & reliqua verba su-
mit expendenda. *Quia nesciunt, quid fa-
ciunt.* Et discutit in hunc modum. Video
hoc esse adiectum, vel ut causam motuam,
qua Patri coelesti persuaderet esse igno-
scendum. Secundo considero, merito hanc
causam allatam: quia gratiam postulare,
nullamque postulati rationem dare, est ho-
minum imprudentium, vel eorum certè,
quibus cura non est obtinendi, quod pe-
tunt, ac ideo ad primam repulsam retroce-
dunt. Verum, qui alterius voto serio cupit
facere satis, non modo causam profert sua
peti-

MEDITANDI PARS II. 277

petitionis, sed etiam conatur optimam, efficacissimamque proferre; ut erat hæc de IGNORANTIA, quam attulit amabilis IESVS. Etenim peccatū hoc venia dignius est, quo minus est culpe affine minus aut affine est, quominus est voluntarium. Accedit quod culpā minuunt plurimum animi perturbationes, ac in primis timor, in constantem virum cadens, id est, tantus qui etiam virum animo fortem in ruinam impellere possit. Cuiusmodi timor primo nasci potest ex impendente periculo vitæ; quo percussus Apostolus Petrus negavit Christum. Secundo, ex metu amittendæ gratiæ virorum Principum; quo meta turbatus est Pilatus, cum Iudæi clamarent. *Si hunc dimittis, non es amicus Casaris.* Omnis enim, qui se regem facit, contradicit Casari. nam B. Ioannes subiungit. Pilatus ergo cum audisset hunc sermonem, magis TIMUIT. Tertio, ex periculo amittendæ famæ & bonæ existimationis apud homines: sicut accidit Iudæis ut persequentur Christum, ut testatur Salomon Sapientiæ 2.c.his verbis. *Tanquam nūgaces astimati sumus ab illo, & abstinet se à vijs nostris, tanquam ab immunditijs, &c.* Venite morte turpissima condemnemus eum. Quarto ex periculo fortunarum, si illæ per exiguae

S 3 & ad

sint, & ad vitam tolerandam necessariæ.

Longius vero progrediens Intellectus, ait. Minuit quoque voluntarium ignoran-
tia, quia fieri non potest, ut quis dicatur vo-
luntariè facere, quod facere nescit His due-
bus fundamentis positis, intellectus dicit.
Inter eas personas, quæ interfuerunt cru-
cifixioni Christi, alii ad tantum patran-
dum scelus induerti fuerunt metu, alii aliis
de causis. Itaq; potuisset Dominus illos ex-
cusare per metum, sed non fecit, sed potius
meminit ignorantiae: etiam si enim aliquā-
do passiones multum extenuent rationem
voluntarii, tamen sæpius id facit ignorātia,
& ideo Dominus hanc potius, quam illas
pro eorum excusatione prætendit.

SEB dubitatio hic quædam oritur, subti-
lior credo, quam vtilior. An verè Iudæi co-
gnouerint Christum esse filium Dei, nec
nequam data opera prætermitto ob moni-
ta superius data.

VOLVNTAS deniq; superioribus discursi-
bus amplius commota, dicit. Iterū firmiter
apud animum meum statuo, me deinceps,
auxiliante diuina gratia non solū promptè
iniuriam mihi illatam condonaturum, sed
etiam autorem illius pro dilecto amico ha-
biturum, & hoc nomine complexurum,
sicut

sicut amabilis Iesu Iudam complexus est dicens AMICE, ad quid venisti? Conabore etiam eum beneficiis mihi deuincire, ac instar famuli inferuire, sicut Christus seruiuit Iude lauando ei pedes, & pretiosissimum suum corpus illi porrigendo, cum tamen sciret se ab eo prodendum, & vendendum.

FACIO finem huic Meditationi, adiuncta monitione, ut ne mireris voluntatem toties idem propositum ignoscendi inimici renouasse. Id n. duabus ex causis factum est. Prior est, quia iste inimici amor, est quasi substantia & medulla totius meditationis. Posterior, quia quo crebrius bonū propositum in voluntate confirmatur, hoc magis illam penetrat, & firmius ei inhæret, haud secus quam clavis ferreus sepius mallo impactus, & plus asserem penetrat, & tenacius inhæret. Itaq; si in aliis meditationibus tibi idem accidat, poteris eundem modum tenere. Finemq; facias cum huiusmodi Colloquio.

DOMINE, recordor te per sanctum tuum seruum Iob nos commonefecisse, intervicia, quæ nostræ naturæ ex peccato originali acciderunt, non minimum esse, quod ac ad breue quidem momentum in bono

§ 4 ali-

280 INSTRVCT. DE MODO

aliquo proposito persistamus. *Homo, inquit, natus de nulliere, brevi viuens tempore, &c. Ac postea subiicit. Nunquam in eodem statu permanet. Atque ideo opem tuam implorę, & dico eum regio propheta. Confirmat hoc Davs, quod operatus es in me.*

PATER NOSTER.

A V E M A R I A.

EXEMPLVM MEDI-
tationis in actiones.

C A P. III.

Ro huius Meditationis argu-
mento sumpsi sacram Iesu
Christi Coronationem, de qua
Euangelistę sic scribunt. Tunc
milites Praesidis suscipientes Ie-
sum in pratorium, duxerunt eum in atrium
pratorij, & congregauerunt ad eum & viuer-
sam cohortem: & exuentes eum chlamydem
coccineam circumdederunt ei: & plectentes
coronam de spinis posuerunt super caput eum,
& arundinem in dextera eius: & veniebant
ad

ad eum, & genu flexo ante eum illudebant ei,
 & caperunt salutare eum, & dicebant. *Aue
 rex Iudaorum*: & expuentes in eum, acce-
 pent arundinem, & percutiebant caput eius
 arundine, & confuebant eum, & ponentes
 genua dorabant eum, & dabant ei alapas.

ANTEQVAM meditationem aggrediare,
 præparationibus consuetis, summam histo-
 riæ recole. *Exuerunt Christum, induerunt
 purpura, & flexo genu dicebant. Aue rex Iu-
 daorum.* Pro petitione autem dic. *Domine,
 obsecro, ut largiaris mihi gratiam, ut in i-
 mo corde persentiscam verecundiam, cru-
 ciatusque in hoc actu perpessos. Pro Loco
 imaginare atrium sat magnum, & regio pa-
 latio dignum, in eo vndique circumstantes
 milites, & Christum circa medium in vetu-
 sa sella assidentem. De hac autem actio-
 ne primo considerare conuenit eius natu-
 ram, tum auctores eius, & circumstantias.*

Quod ad primum attinet, dicit Intelle-
 ctus. *Actio* hæc externa est, quia transit in
 subiectum ab agente distinctum, id est, in
 Christum Dominum. Et est ex eo actio-
 num genere, quæ opus post se relinquunt.
 nam peracta actione Christus mansit coro-
 natus. Progressus vero longius addit. *Actio
 hæc non videtur mihi absimilis Tragœdiæ,*

S 5 in qua

in qua repræsentatur regis alicuius corona-
rio, in qua duo fieri solent, primo Rex or-
natur insignibus regiis, imposita in caput
cuius corona, cum porrigitur sceptrum, &
purpura induitur. Secundo, à principibus
regni genu flexo adoratur, & obedientia ei
promittitur.

Adhæc inquirit Intellectus originem
huius facti, & dicit. Ego credo causam co-
ronationi datam, ex responso Christi ad
Pilatum dato, cum quæreret, num esset i-
1. Cor. 1. pse Rex, respondit enim. *Rex sum ego, & in
hoc natus sum, sed regnum meum non est de-
hoc mundo. Vnde colligo, milites cum vide-
rent Christum esse in viuendi ratione secu-
rum, fortuna pauperem, viribus imbecillē,
opinione hominum contemptum, in re-
sponsis parum prudentem, ut quod diceret
regnum suum non esse de hoc mundo (for-
te enim neque credebant vitam aliam post
hanc supereesse) arbitrati sunt esse hominem
infamem & fatuum, secundum S. Hierony-
mum, nam & Herodes eum tanquam stu-
tum veste alba amictum à se dimiserat.
Cum quo conuenit, quod S. Paulus in prio-
re epist. ad Corinthios scribit. Prædicamus
Christum crucifixum, Iudæis quidem scan-
dalum, gentibus a. **STVLTITIAM.** Actio autē,
inquit*

inquit Intellectus, est: Imponere coronam spineam capiti Christi, ut refert S. Matthæus. Et plectentes coronam de spinis posuerunt super caput eius. Hic Memoria ait. Recordor B. Ioannem ita loqui. *Et milites plectentes coronam posuerunt capiti eius.* Inter quæ duo loca, inquit Intellectus, hoc noto discrimen: quod primus dicat posuerunt, alter, imposuerunt, quasi dicas. *intus posuerunt* id est, capiti infixerunt. Et ita factum credo, ut nempe coronam primo posuerint super caput: deinde crebris arundinis ictibus profundè infixerint. Ita enim scribit autor vetus, & Apostolorum seculo proximus Tertullianus. *Quia corona, inquiens, tunc Domini tempora & perfuderunt ludibrio, & lacerauerunt.* Quod fieri non potuisse, nisi improbi illi coronam cōpressissent.

Hic VOLUNTAS mandat Applicationem sensuum institui, ut oculorum in conspicere isto actu, qui dicant. Nos videmus. Do minum non solum non retraxisse caput, sed etiam obtulisse coronationi. Intellectus vero breuiter ita ratiocinatur. Ego tali gestu per motus, eius voluntatē scrutatus, liquido comprehendere etiam cum interno quodam sensu eam coronationē sustinuisse. Etsi enim non dubitem, acerbissimū fuisse dolorē, tam ob spinarum magnitudinē, tam ob naturalem

carnis mollitem, tamen eam generosissimo animo tolerabat. Ex qua fortitudine inquit Voluntas, pro mea confusione, colligo, primo meam vel ignauiam, vel misericordiam, quod ad minimum etiam dolorem, ab igne, vel ferro perpessum, fœdos clamores, vel gemitus edam. Secundo, pro meo profectu propono, me deinceps constanti animo aculeata aliorum verba passurum. Si enim exigua hæc pati incipiam, spero Dominum mihi dictum: *Euge serue bone & fidelis, quia in pauca fuisti fidelis, supra multam constituam. hoc est, ut & verbera æquo animo ferre queas.*

RESTAT, nunc ut materiam huius Coronæ expendamus, quam cerno, inquit Intellectus, esse spineam. Ac aduerto primo, spinas esse tenues, prælongas, acutas & duras, atque ideo habiles ad penetrandum cranii commissuras in intimum usque cerebrum. Secundo, esse multas, iuxta sanctorum Patrum, piorum sententias. nec enim formam habuit; ut fere depingitur, circuli, vel seri, sed totum obtegebatur caput. *Vnde S. BERNARDVS. Sed & ipsa, inquit, eius corona circumciatus est ille, & mille punctis speciosum eius caput diuulnerat. Hic Meditator commiseratione motus Colloquium instituit*

Ber. serm.
de passio-
ne.

cum

cum anima sua, dicens. Si tibi videtur S. Bernardus illa per exaggerationem locutus, perpende verba B. Vincentii sic loquenter in sermone de passione. *Et capiti eius imposuerunt coronam, qua eum in capite in se- ptiuaginta duobus locis crudeliter vulnerauit: nam erat ad modum pilei.* Et S. BRIGIDA C. 51. dicit. *Inde vero Christus meus, & caput totum spinarum puncturis lacerabatur.* Ad quod institutum Memoria adducit figuram arietis, quem D^o S^r prouidit Abraham pro sacrificio filii Isaac. *Lesauit Abraham, ait textus, Gen. 22.* oculos suos, *Seditq; post tergum arietem inter* *vepres harentem cornibus.* Stabat videlicet, implicitus densis veprium spinis. Vbi sic ratiocinatur Intellectus. Aries animal est satis grande & robustum, quod vi spinarum non facile retineri potuisset, nisi accessisset densitas. Itaq; concludo plurimos spinarū aculeos capiti Christi fuisse infixos, verūq; esse, quoddic^t B. Augustinus, Christum ex abundanti solitum explere figuras, quæ de ipso extiterunt.

Transit dehinc Intellectus ad subiectum actionis, dicens. Id video esse sacrum venerabilis Iesu caput, in quo quia sedem suam habent oinnes sensus, & initium capiuntur, in quibus consistit sensus Tactus,

in ini-

minime dubitādum longe atrociorē fuisse dolorem, quam si quoduis aliud corporis membrum spinis fuisset confosum. Vnde commota voluntas, dicit. Statuo apud animū meū, Deo propitio, deinceps, admittandū Magistrum, quemuis capitis dolorem patienter sufferre

ATQVE hic Meditator quatuor habet Colloquia, in quorum primo exemplo sponsa Canticorum cap 3 dicit. *Egressimur filia sion, Ecce videte regem Salomonem in diademe*, quo coronauit eum mater suā inuitando vna cum filiabus Sion animas suas ad videndum verum regem Salomonem ornatum corona spinea, qua coronauit eum nouerca sua Synagoga. Secundum Colloquiū est ad Christum hoc modo. Domine, istae spinae tuæ sunt peccata mea, in hac anima mea terra à te quondam maledicta, exorta, de quibus doleo me nō tantum dolere & pudefieri, quantum spinosarū culparum numerus, grauitasque exposcit. Tertium Colloquium instituit cum anima sua, dicens. *Quocirca, anima mea, cum conuenienter erratis tuis dolere nō queas, abstine saltem deinceps ab illis, ne nouas spinas benignissimo Iesu veteribus adiungas.* Et reuersus ad Iesum dicit. *Videtur mihi*

mihi iam posse à te dici illud ex Canticis.
Caput meum plenum est rore, & cincinni mei Cant. 9.
guttis noctium. Imo Domine mi, verissimè
 dicere potes, nō iam rore, sed sanguine plu-
 num esse, quia omnia spinarum foramina
 copiosissimorum fontium instar cruentem
 effundunt. Et hic Voluntas subdit. Consta-
 tuo Domine deinceps & ego in sudore vul-
 tus mei animæ meæ proximorumque saluti
 incumbere, quoque per superiorum vo-
 luntatem licebit.

PROX' ME sequitur consideratio de causa
 efficiente, vel auctoribus actionum. atque
 Intellectus dicit Primum earum auctorem
 inuenio Deum, quoniam ipse per Isiam,
 sic loquitur. *Propter scelus populi mei percussi Isa. 53.*
 eum. In quæ verba sic ratiocinatur Intel-
 lectus. Etiā verba hæc proprie ad flagella-
 tionem Christi respicere videantur, pos-
 sunt tamen accommodari quoque coro-
 nationi. Cum enim verum sit, quod est ve-
 rissimum, Deum eum percussisse, & constet
 eius caput arundine non semel percussum à
 milite, cur negem eum tanquam primam
 causam quoque percussisse, maxime cum
 indefinita sit oratio, *Percussi eum.* Præter-
 ea, ait Intellectus, deprehendo causam e-
 iusdem, sed specialem fuisse ipsum IESVM,
 non

non solum consentiendo, sed etiam se offe-
rendo. Ad quod propositum, ait Memoria,
mihi duo loci occurruit, alter noui, alter ve-

Ioan. 10. teris testimoni. Noui est S. Ioannis. *Ego sum
pastor bonus, & animam meam pono pro omnibus
meis. Ac ut crederemus, eum non solum de
permissione occumbendi locutum, subiungit,
quod sponte etiam se velit ad mortem
offerre. Nemo, inquiens, tollit eam a me, sed
ego pono eam a me ipso.* Et subdit. *Et potesta-
tem habeo ponendi eam, & potestatem habeo
iterum sumendi eam.* Ex veteri testamento
Memoria duo profert testimonia. Vnum è

Thren. 2. Threnis. *Dedit percutiendi maxillam.* Alterum ex Isaia. *Corpus meum, ait Messias ipse,*

Isa. 59. *Dedit percutientibus, & genas meas vellen-
tibus.* Vnde colligo, inquit Intellectus, i-
psum voluntariè mortuum, maximè autem
ex verbis. *Dedit, & Dedit, quæ sunt actua,
quæ forte prophetæ usurparunt ad demon-
strandam voluntatis actionem, quæ se ob-
tulit tormentis & morti.*

Longius deinde procedens Intellectus
ait. *Observuo Pilatum fuisse causam quidem
coronationis particularem, sed tamē prin-
cipalem.* Etiam si enim non mandarit eam
expresse, sicut ex Evangelistis deduci po-
test. *S. Ioannes enim solus flagellationem*

illi

MEDITANDI PARS II. 289

illitibuit, dicens. *Tunc ergo apprehendit Pi-* *Ioan. 19.*
tatus IESVM, & flagellauit. Et de coronatio-
ne S. Matthæus ait. *Tunc milites praesidis sis-* *Matt. 27.*
cipentes IESVM in praetorium, &c. & plecten-
tes coronam de spinis, posuerunt super caput e-
ius. Tamen dici potest mandasse eam tac-
tè: quia secundum quosdam, milites ideo
ad coronationem processerunt, quia vide-
rant eum tam asperam flagellationem non
alia de causa imperasse, quam ut satisface-
ret Iudæis, ac idcirco credebant se noua ista
crudelitate sua etiam gratiam inituros a-
pud ipsum. *Quod si forte non fuerit causa*
efficax & positiva, fuit tamen permissiva ut
affirmat S. LEO. *Pilatus IESVM, inquit, multis* *Leo ferm.*
de honestari ludibrijs, & immodecet sexars per- *10. de*
misi inturij. Quanquam fatendum est o-
mnino, & verè auctorem fuisse, quia non lo-
lum poruit, sed etiam debuit eam impedire
pro ratione officii & Magistratus publici
quem gerebat, cui incumbit omnibus mo-
dis cauere, ne contra iusticiā quispiā punia-
tur. Accedit, quod auctores supplicii illius
erant ex eius familia de qua peculiaē tene-
batur Deo rationem reddere, si aliqua in re
delinqueret. *Obedite ait ad Hebreos B. Pau-*
lus, prepositis vestris, &c. ipsi enim pernigilant *Heb. 13.*
qua se RATIONEM redditur pro animabiles &c.

F
stis.

290 INSTRVCT. DE MODO

stris. Hic memoria dicit. *huc spectare seueram commonitionem factam in primo Reg. 3. R. Reg. 3.* in primo Regum Heli sacerdoti, quod negligenter educasset liberos. *Ecce ego facio verbum in Israhel, quod quicunq; audierit, tinnient aures eius. In die illa suscitabo aduersum Heli omnia, qua locutus sum super domum eius: incipiam et complebo.* Pradixit enim ei quod indicaturus esset domum eius in aeternum propter iniquitatem, eo quod nouerat indigne agere filios suos, et non corripuerat eos. *Quare permota voluntas, siue Principis, siue Praelati vel superioris, siue Patrifamilias, dicit. Prepono me operam datum, ne subditi mei facile delinquant, & cum deliquerint, corresturum. Video enim licet Heli suos liberos reprehendit, tamen quia non fecit modo debito, non effugisse diuinam castigationem. Sic enim textus habet. Quare facitis res huiuscmodi, quas ego audia, res pessimas ab omni populo. Nolite filii mei, non est enim bona fama, quem ego audio.*

*Ulterius progressus Intellectus. Video, inquit, causam particularem, sed executi-
cem huius actionis fuisse Pilati milites, si-
ue exemplum eius, ut dixi, imitati fuerint,
siue sua peculanta & insolentia incitati id
fecerint.*

fecerint, sicut fuerunt & Iudæi, siue consilio suo, vel fauore rem promouerint. Cum enim hoc spectaculum exhibitum fuerit in atrio Pilati, Principes sacerdotum, & Magistratus, qui ante plebem ad ostium palatii operiebantur, videntes quo studia turba militaris spectarent, verbis & nutrib eam animabat. Vnde Haymo annotauit Iudæos magnam voluptatem cepisse ex ipsis illusorii genitrixionibus ante Christum, licet a grætulerint salutationem illam. *Auerex Iudeorum.*

Denique cogito caulam fuisse dæmonem, nam cum B. Ioannes dicat, dæmonem ^{Ioan. 33.} suggestisse Iudæ ut venderet Christum, videtur mihi omnibus aliis persuasisse, ut operam suam conferrent ad affigendum & occidendum Christum. Quod ad tres extremas causas efficientes attinet intellectus indagans numerum dicit. Evidem credo in quaque cohorte multos fuisse, immò omnes. nam S. Matthæus ^{Matt. 25.} sic loquitur. *Et congregauerunt ad eum universam cohortem.* de Iudeis idem affirmat S. Marcus, agens de Conci ^{Marc. 14.}lio generali pridiana nocte in ædibus Cayphæ habito. *Qui omnes, inquiens, condemnauerunt eum esse reum mortis.*

T 2 Hi

Hi vero idem conati sunt persuadere toti
plebi *Principes autē sacerdotum*, ait B. Mat-
Matt. 27 thāus, & seniores persuaserunt populo, & pe-
terent Barabam, Iesum vero perderent.
Quod & fecerunt. Respondens enim, inquit
idem, *VNIVERSVS populus dix. t. Sanguis eius*
super nos, & super filios nostros. Postremo,
puto probabiliter credi posse omnes quo-
que dæmones eo confluxisse; magna enim
indignatione in illud effruescebant, quod
experti essent tam multos suæ tyrannidi
subtractos.

Isa. 53. PERGIT Intellectus in dagare finem &
scopum Agentibus iam dictis propositum.
Ac imprimis Patris eterni scopum fuisse ad-
uenio, quem ipse apud Iсаiam expressit,
dum ait. *Propter scelus populi mei percussiū.*
FINIS vero Christi Iesu inter alios mul-
tos fuit, ut nobis exemplum relinqueret,
preferendi pœnas cum ludibrio coniun-
ctas. *Exemplum dei vobis*, ait apud B. Ioan-
nem, *& quemadmodum ego feci, ita & vos*
faciatis. Et hic Memoria dicit. Idem con-
firmo dicto B. Petri, dum ait *Christus passus*
est pro nobis, vobis relinquens exemplum, & se-
quamini vestigia esse.

Ioan. 13. *Tertio*, apud Pilatum eundem finem
fuisse credo, qui fuit in flagellatione, ut
nempe

MEDITANDI PARS II. 283

nempe immittia Iudæorum pectora ad commiserationem tandem commoueret, & ideo eum in conspectum eorum produxit, dicens: **E c c e H o m o** Quarto militum scopus non alias fuit, quam ut ex hac Tragœdia suam caperent voluptatem, & recreationem, ut existimat S. Bernardus. Quinto Iudæorum pariter ac dæmonum non fuit dissimilis, nempe ut rabiem suam explerent in vindicandis damnis, quæ à Christo, ante acceperant. Quare neque satis iis fuerunt visitata supplicia, sed noua & peregrina excogitarunt, quæ cum acerbitate dolorum extremū dedecus, & ignominiam coniuncta haberent: ut sic opinionem sanctitatis populo omni: quam ante de illo habebant, eriperent. **E c c e n i m** **t o t u s m u n d u s**, querebantur Iudæorum pri-mores, **h a d i s p o s t i p s u m**. Et ideo B. Matthæus de Pilato dicit. **S c i e b a t e n i m**, **q u o d p e r i n u s -**
d a m **t r a d i d i s s e n t e u m**.

Ex horum finium quolibet Voluntas fructum capere gestiens, dicit. Ex primo disco propositum facere abstinenti à peccatis, quia illa sunt quæ pungunt caput mei **I E S V**, plus quam spinæ, maximè autem peccatum superbiæ. Secundo, libenti animo amplectendi contumelias & cru-

T 3 ces

294 INSTRVCT. DE MODO

ces cum speciali intentione Christum imitandi. Tertio, non præuaricandi amplius regulas, vel ordinationes maiorum meorum, ob metum vel gratiam hominum, video enim hunc agendi modum male successisse Pilato Quarto, non approbandi re-creationem aliquam, quæ possit vel in minimum dulcis Iesu contemptum redundare. Quinto, forti animo perferendi perle-
cutiones; etiam si multi in eas mihi inferen-
das conspirent, exemplo Davidis, vel potius

Psal. 26. Christi in psalmo quodam dicentis. *Si con-
sistant aduersum me castra, non timebit cor
meum: Et si exurgat aduersum me præsum,
in hoc ego sperabo.*

Huc usque, ut liquet, Intellectus medi-
tatus est circa Actionē huius mysterii pri-
mariam, nempe Coronationem. Sed quia
eius comites sunt aliae quædam, conuenit
& illas expendere, siue antecesserint, siue
proximè sint consecutæ. Sunt autem in v-
troque ordine triplices. De primis Intel-
lectus sic loquitur. Animaduerte primam

Mat. 27. fuisse, quod detractæ sint illi uestes. Mat-
thæus enim dicit. *Et exuentes eum. Vbi con-
sidero id non fecisse milites, eius hono-
randi, vel iuuandi causa, sed quod per debi-
litatem corporis id ipse fecisset tardius, vel
cerre,*

certe, quia suæ insolentiæ & petulantiæ exercendæ inhiabant. Itaque addidit memoria, non potuisse illos aspirare ad præmium, quod Christus promisit sibi ministriatibus

Qui mihi ministrabit, honorificabit eum pater meus. Vnde colligo, ait voluntas, mihi deinceps amore Iesu omne seruitum, licet vilissimum, quod hominibus defero, illius honoris spe subeundum, quandoquidem sibi factum reputat, quicquid amore sui fecerimus aliis. *Quod enim ex minimu meis fecisti, inquit, inquiens, mihi fecisti.*

Ioan. 12.

Matt. 25.

ADHAC considero, ait Intellectus, eos ut cito libidinē suam explerent, Iesum celerimē suis vestibus spoliasse, nimiaq; vi pellebant ex recenti flagellatione adhuc vestibus adhærentem, atque etiam carnis frusta aliqua extraxisse. Vnde noui sanguinis fontes prorupere, & apparuit Christus potius animal excoriatum, quam homo viuus. Considero præterea nuditatem modestissimi Iasv, de qua loquens S. BERNARDVS, dicit. eum ob summam mētis puritatem, plus horruisse, vel vnum humerum ostendere nudatum, quam alii corpus totum.

Et quia homo verecūdus, semper agitare animo solet, quanto pudore fuerit suffu-

T 4 sus,

fus, per os Dauid ipse sic loquitur. **T**ota
die **V**erecundia mea contra me est, **E** & confu-
sio faciei mea cooperat me. **V**bi Memoria
recolit, quod in libro secundo regum nar-
ratur, Ammonitas legatis regis Dauidis

2. Reg. 10 rescidisse vestes usque ad cingulum. **E**rant
enim, inquit scriptura, confusi turpiter Gal-
de. **Q**uod factum intellectus confert cum
Christi facto, dicens. Turpiter confusi erant
illi boni homines, quod dimidia tantum
corporis parte vestibus suis spoliati essent,
quanto turpius ergo confusus fuerit Chri-
stus spoliatus omnibus?

ALTERA actio ex præcedentibus corona-
tionem fuit, quod amictus fuerit purpu-
ra, peruetusta scilicet & attrita, ac sub men-
tum in nodum astricta in humeros, more
Imperatoribus visitato, dependens. quam
vidi, & manibus attigi in Ecclesia Latera-
nensi Romæ, adhuc sanguineis maculis tin-
etam. **V**nde, inquit voluntas, sum opere
confundor, quod meminerim me sæpe ma-
gno pudore suffusum, quando non erant
mihi tam comptæ vestes, quam optabam,
sic ut etiam conspectum eorum defugerim,
a quibus me videndum verebar.

TERTIA denique fuit contextio coro-
næ. **V**bi cogito, inquit intellectus, nonnul-
los

los ad varia loca se contulisse, vt reperirent præacutas spinas, alios vero occupatos in modo recte eas plectendi, sic vt longiores, acutioresque partem interiorem spectarent, & facilius caput penetrarent.

Q uod ad actiones coronationem secutas attinet, prima fuit, quod porrexerint ei in manum dexteram arundinem: & paulo post cursum ademerint, vt ea verberarent caput, aliusque coronam infigerent, vt contéplatur S Anselmus in dialogo de passione Domini. Hanc coronam, inquit, cum lancea percutientes capiti eius imprimerentur, atque sanguis per eius faciem diffuebat. Et B. Hieronymus in Matheum. An non, ait, contumelia Trinitatis est, quando in Virga Ecalamo percusserunt Romani caput iudicis Israhel: dicentes. Prophetizanobis Christe, quis est, qui te percussit? alludens ad illud Micheæ. In Virga percussient maxil. *Mich. 5:* lam iudicis Israhel. Vnde sequitur eum non solum arundine, sed etiam hasta, nec in capite tantum, sed etiam in maxilla percussum.

ALTERA actio fuit illusoria adoratio, dicendo: *Ave rex Iudaorum.* quæ præfigura- *2. Reg. 32* ta est apud Ieremiam. *Factus sum illus in pa-* *Iere. 24.* *rabolam Ego derisum.*

T 5 TER-

TERTIA fuit, quod consputus, & ala-
pis cæsus fuerit. Circa quam Intellectus di-
cit. Ingens interuallū & discriminem est inter
salutati onem & colaphizationem. Et ta-
men hos gentiles imitantur, inquit S. Bet-
nardus, qui dum flexis genibus orant, men-
te distracti sunt, quia Deum genibus vene-
rantur, mente autem conspunt. Huc Me-
moria producit illud Job. *Saturati sunt pa-
ni mei.* Voluntas verò imperat applicatio-
nem sensus videndi, qui ait. Cerno diuinum
vultum ex plagis tumidū, uti prædictit Job.
Exprobrantes percuserunt maxillam meam,
& facies mea intumuit. Sic ut non agnosce-
retur amplius. Vnde dixit Isaia. *Non est spe-
cies ei, neq; decor: & vidimus eum, & non erat
aspctus. & quasi absconditus vultus eius: ne
reputauimus eum.* Hunc tumorem, vel de-
formationem proculdubio non parum au-
xit, quod in ista rabie etiam barbæ pilos illi
euulserint, ut prædictum est ab Isaia. *Dedi-
genas meas vellentibus.*

Job. 16.

Isa. 53.

Isa. 50.

SUPEREST tandem circumstantias eius-
dem actionis examinare. Ex quibus, in-
quit Intellectus; prima est nota, nempe
Loci, qui fuit atrium prætorii, hoc est, do-
mus iustitiæ exercendæ destinata, & depel-
lendis iniuriis, non autem inferendis, ut
hic

hic factum est. Certe, si quæ Christo hic facta sunt, accidissent in patulo campo, vel sylua, aut retruso antro, vel certe in cubiculo aliquo, tolerabiliora essent; at facta sunt intra palatium, in domo publica & iustitiae, & idcirco prorsus intolera-bilia.

ALTERA Circumstantia, ait Intelle-csus, fuit Temporis, nempe frigidi, ita ut Petrus Apostolus præcedenti nocte opus habuerit se calefacere adigne: quod Christo non parum molestum fuit, cum staret nudus, pallio illo dimidia parte contextus. Quam molestiam auxit temporis diuturnitas in ea adoratione consumpti Cohors enim militum, decima pars legionis est, quare aderant milites sexcenti sexaginta sex hoc ritu Christo illudentes. Finis de-mum huic Meditationi imponitur sequen-ti Colloquio ad Christum Dominum.

O Sapientia infinita. non potuit maior tibi inferri iniuria, quam quod tibi velut fatuo illuserint. Nam si negassent sapien-tiam tibi fuisse infinitam, non tanta fuisset iniuria, quia veræ sapientiæ nomen sal-tem tibi reliquissent, at postquam tecum fatuo contulerunt; omnem sapientiæ laudem tibi detraxerunt, Rogo te igitur
vt quo-

300 INSTRVCT. DE MODO

vt quoties iniuria aliqua in hoc genere afficiar, vt dicar homo exiguo ingenio, vel iudicio præditus, memoria recolam, quanta iniuria sis affectus, toleremque eam modeste & patienter.

PATER NOSTER.

AVE MARIA.

FORMA MEDITANDI
tantum in Puncta.

C A P. IV.

Ro huius Meditationis argumento lumpsi Extremam Cœnam, quam Christus cum suis Apostolis instituit, tum quia sublimium mysteriorum plena est, & optimorum documentorum, tum quia commodè in tres partes distribui potest, secundum tria puncta, in quæ ordinariè Meditatio solet diuidi.

P R I.

PRIMVM PVNCTVM.

*Dominus lauit Discipulis suis
pedes.*

OFFERT se mihi, inquit Intellectus, hic Actionum externarum aliqua, quæ post se relinquunt opus. Pro cuius intelligentia pleniore, primum expendam eius naturam cuiusmodi sit Secundo causam eius efficientem Tertio subiectum, vel personas, circa quas exercetur. Quarto, modū. Quinto, tempus quo facta est. Sexto, locum. Septimo, occasioṇes. Octavo, finem & scopum eius. Sed omnia breuiter: idemque in reliquis punctis duobus obserua-bo, ne æquo longius Meditatio protrahatur.

Quod ad naturam Actionis pertinet, dicit intellectus. Video esse eius naturale, vel materiale, esse L A V A R E P E D E S, morale verò vel spirituale, esse actum maxime humilitatis, ut ex sequentibus liquebit.

Quod ad secundum spectat. Causam efficientem actionis video esse Christum. Cuius conditio prima, ad hoc factum spectans, augensq; humilitatem, est, quam explicat.

Ioan-

Ioannes c.14. *Sciens, quia omnia dedit ei Pater in manus* Significans eum habere potestatem & auctoritatem in omnes creaturas. Secunda est hæc. *Et quia à Deo exiuit, nempe sicut naturalis Patris filius.* Vnde Ecclesia eum vocat, *Deum Verum de Deo Genito.* Quod autem ut homo etiam exierit à Deo, angelus dicit ad Ioseph. *Quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est.*

Luc. 1.

Ioan. 13.

Tertia est, quæ sequitur. *Et ad Deum vadit.* id est, ad Deum redit, ut sedeat ad dexteram Patris, cum eo regnaturus in saecula saeculorum. Quarta est, quam ipse post actionem indicavit, dicens. *Nos vocatis me magister & Domine, & bene dicimus.* sum etenim. Quæ duo significant auctoritatem superioris, alteram supra discipulos, alteram supra subditos quosvis. De quibus conditionibus omnibus Intellexus hoc format argumentum. Scio, quo persona nobilior & sublimior est, hoc & etum vilem & abiectum eiusdem, reddi humiliorem. At constat Christi persona fuisse nobilissimam, nempe Dei filium omnium rerum Dominum, atque huius nobilitatis probè conscius: Lotionem vero pedum, quam exercuit, esse actionem vilissimam, quæ non solet nisi macipiis & abiectionis

committit.

committi seruis. Cōcludo ergō hanc actionem Christi fuisse humiliam.

Quod ad tertium caput attinet, nempe personas, quibus Ioti sunt pedes. Videtur mihi, dicit intellectus, inde accessionē magnam fieri ad humilitatem Christi, primo, quia si officium hoc præstisset angelis, nō apparuisset tanta humilitas. Secundo, si virtutis iustis: sed cum vilibus & pauperibus præstiterit, fuit humilitas humiliata. Tertio, quod præstiterit subditis & discipulis: minor enim fuisset humilitas, si non subditis lauisset. Quarto, quod demisit se ad pedes Iudæ, à quo iam sciebat se prodendum. Et ideo credo Evangelistam eius rei meminisse, cum ait. *Cum diabolus iam misisset in cor, ut traderet eum Iudas.* Immò in eam sententiam facile me adduci fino, ut credam cum quibusdam sanctis eum lotionem inchoat se à Iuda, quo illo honore delato emolliet eius cor; summo scilicet flagrans desiderio, eum à concepto iam scelerē deterendi, & saluandi. Atque hic Memoria subministrat exemplum practici & magna caritate Medici, qui, licet plures ægros visendos habeat, tamē initium facit ab eo, qui grauius decumbit. Unde voluntas dicit.

Statuo.

Staruo in animo meo , quoties à me offi-
cium vel seruitium aliquod præstandum e-
rit pluribus , me antelaturum semper eum ,
à quo nonnullam vitio meo sensi auersio-
nem Atque hoc satis sit de primaria Actio-
ne lauandi. Ad cuius complementum , in-
quit Intellectus , considerandæ à me sunt
nonnullæ aliæ actiones particulares & ac-
cessoriæ. Evidem existimo , licet S. Ioan-
nes tantum commemoret Christum a-
quam misse in peluim , illum & peluim &
aquam à Domino domus per se petiisse &
in Cœnaculum attulisse : sicut enim circa
operam alterius voluit infundere aquam ,
ita & reliqua , auctore Euthymio , voluit so-
lus perficere *Creatibile est* , inquiens , *& pel-
uim à Domino domus* , *& aquam quæsiuisse*
atque portasse . Id vero fecit , inquit The-
ophylactus , ad dandum exemplum nobis ,
Et nēpe sedulo ac gnauiter ministrantes , *nullū*
alii qui nobis subministrant , *stamur* . Atque
hic potest fieri applicatio sensus visus , ima-
ginando te videre Dominum totum inten-
tum illi ablutioni pedum , omni studio illos
lauando , & vndiq; expurgando , ac demum
exosculando.

Q[uo]d Modum , quæ erat quarta con-
sideratio , dicit Intellectus . Video tum

q[ua]x

MEDITANDI PARS II. 305

quæ ad animum spectant, de quibus agendum postea, tum quæ ad externa corporis, augere in hoc actu humilitatem. Primo enim dicit Euangeliū eum surrexisse à mēsa, nec enim voluit sedēdo magnorum Do- minorum more actum illum perficere. Se- cundò, ut expeditior sit ad opus, superio- rem vestem deponit. *Et ponit vestimenta sua.* Nec mihi videtur probabile, quod dicit BE- DA, eum se omnibus vestimentis exuisse, li- cer pluralis numerus usurpetur, sed credo tamen denudasse brachia decenter, ut per- fectè personam serui repræsentaret, secun- dum illud Apostoli. *Formam serui accipiens.* Phil. 2. Tertio, *cum accepisset linteum,* inquit Eu- gelista præcinxit se. Proprium enim est mi- nistrorum, & opificū ut præcincti officium suum præstent, atque ut ipſi ſe accingant. Quarto, eodem linteo, ad confirmandam dictam humilitatem, eorum pedes extersit. Cum ergò tot pedes abluerit & exterserit; necesse est eum valde madidū & sordidum ab opere surrexisse.

Intellectus deinde prosequens discursum circa interna animi, ait. Cogito humilita- tem illam altas radices egisse in imo corde, ut appareat ex dicto illo Petri. *Tu mhi lauas?* tempore scilicet præsenti: nec enim Domi-

V

nus

306 INSTRVCT. DE MODO

nus lotionem tunc adhuc inchoarat. Con-
iecit enim irum discipulus ex promptitudine
illa externa Domini, iam trahentis pedes in
peluum, & alia agentis, eum prorsus ita sta-
tuisse. Deinde colligitur ex industria, qua
conatus est persuadere Petro, ut sineret se
lauari. Cum enim videret laborare eum mera
mysterii ignorantia, ei dixit. *Quod ego facin-
iam ne scis me do. Quasi dixisset. Ego te excusa-
tum habeo, quia nescis quid arcani in hoc*
in eo facto lateat. Verum quia aduertit Do-
minus hanc monitionem non illi suffecisse,
addidit. *scies autem postea erat enim illi ar-
canum illud postea patefacturus. Ac quoni-
am Dominus firmiter constituerat hunc a-
ctum perficere, adiunxit ad frangendum ani-
mum Petri terribilem illam comminatio-
nem. Si non lauero te, non habebis partem me-
cum. Quo dicto quasi iugulatus se pronum*
abiecit in terram, dicens *Non tantum pedes,*
*sed et manum et caput. Vnde voluntas con-
cludit. Propono apud animum meum, a bono*
*opere semel inchoato siue reducendus sit a-
liquis a peruersavita, ad sanctam, siue a san-
cta ad sanctiorem, nunquam destiturum, e-
tiam si multa incurrent, quae a cæpto me
deterrent, sed cum amabili Iesu eo usque*
*prosecuturum, donec ad optatum finem per-
ducatur.*

RESTAT

MEDITANDI PARS II. 307

RESTAT examinanda circūstantia TEM-
PORIS. Et primum, dicit Intellectus, si tem-
pus vniuersale spectatur, hanc actionem
Dominus exercuit in fine suæ vitæ: si parti-
culare, circa medium cœnæ, nam S. Ioannes
ait. *Surgit à cœna.* interrumpere cœnam, a- *Iean. 13.*
ctio seruilis est; proprium enim seruorum
est, saepe intra cœnam surgere. Secūdo lauit
pedes Iudæ, cum iam animo versaret pro-
dendi cogitationes. Tertio lauit, nō multo
post lité ipsorū, quis videretur eorū maior,
vt etiam exemplo dirimeret illā, sciens plus
mouere exempla, quā verba. Deinde cogito
multo tempore durasse hanc lotionē, quia
omnibus duodecim lauit, & diligenter.

Q uod causam motiuam & finalem at-
tinet. Existimo, inquit Intellectus, ad hanc
actionem permotum Christum, studio per-
fectionis eorū & nostri, cuius vnicū & solidū
fundamentū est humilitas, vt docet Augu-
stinus in sermone 10 de verbis Domini his
verbis. *Cogitari magnam fabriscam construere*
*et studiū de fundamēto prius cogita humili-
tatis.* Pro fine autē habuit, vt doceret nos
imitari suum exemplū, vt testatur Euange-
lista *Exemplum aedē vobis,* inquit Christus,
vt quemadmodum ego feci ita & vos faciatis
Aique hic transit ad breue colloquium

V 2 cum

308 INSTRVCT. DE MODO

cum anima sua. Nota diligenter anima
mea, non eum dicere, se id fecisse, ut scire-
mus tatum, sed ut opere quoq; imitaremur.
& meritò. Nam ut verum dicam, de hac
virtute, vti de quavis alia rectissimè dicitur.
Hoc plus sciri de ea, quo plus exercetur.
Vnde & post allata verba mox subiecit Do-
minus. *Si haec scitis.* ut doceret necessariam
cognitionem, sed quia sola non sufficit, ad-
didit *Beati eritis, si feceritis ea.* Ecce perip-
cuè demonstratà sublimem huius Actionis
humilitatem. Et hoc satis sit, pro cōsidera-
tione primi puncti.

Verum quia in responsis S. Petri multa
documenta spiritualia latent, antequam ad
secundum veniamus, breuiter illa excutia-
mus. Ea igitur ob oculos ponens intelle-
ctus, ait. Credo Apostolum in illo actu me-
morem fuisse notitiae à Deo reuelatae, cum
diceret. *Tu es filius Dei vivi.* & ideo cum vi-
deret Christum seruili illa specie aduolu-
ad pedes, attonitum respusiis lotionem, di-
cendo. *Tu mihil anas pedes?* Quæ verba me-
rito admiratus S. Augustinus. *Quid est, Mi-
hi cogitanda sunt potissimum, quam dicenda in-
nuens multa documenta illis contineri A-
liqua subiiciam.*

Tract. 96.
n. Iean.

PRIMVM est, hominem spiritualem non
tantum

MEDITANDI PARS II. 309.

tantum interna humilitate, qua censet se
omni honore indignum, esse debere con-
spicuum, sed etiam externa, demonstrando
eam palam, ut hic fecit S. PETRVS, cum di-
ceret *Non lauabis*. Secundum sit perseue-
randum esse in bono opere semel inchoa-
to, ut indicat verbū illud *in aeternum*. Ter-
tium, ut quando animaduertimus opus ali-
quod inchoatum sine vitio non posse per-
fici, illud descriamus cum S. Petro, qui cum
notasset se reum culpæ alicuius fore, si non
acquiesceret Christi desiderio, mutato
consilio mox dixit *Non tantum pedes, sed et*
manus et caput. Quartum est, non plus æ-
quo fidendum in bono opere bene inchoa-
to, nisi in eo perseveretur, ut liquet in eo-
dem Petro, cui licet aliquādo dixisset Chri-
stus. *Beatus es Simon Bariona*. tamen quia *Matt. 16.*
in hoc facto obedire noluit æternam com-
minatus est separationem à se. Quintum
est, quod qui aliquando inspirationi diui-
næ resistit, etiamsi alias eidem sit obsecu-
tus, reformidare debeat iacturam pristini
feruoris. Sextum. quod etiā amicus, quam
primum innotuerit illum viam virtutis de-
serere, & commonefactum non resipiscere,
sit fugiendus & cauendus: quod & Christus
minatus est Petro. Septimum, quod potius

V 3 omnia

310 INSTRVCT. DE MODO

omnia incommoda, à quibus ramen peccatum absit, sint perferenda, quam consueto piorum sanctorum que hominum negligenda: sicut passus est cum summa sua verecundia B. Petrus sibi lauari pedes, ne à Christo diuelleretur. Octauum, quod, ut primum subditus cognoverit actus humilitatis, in quibus se exercet repugnare suorum superiorum voluntati, ab illis abstineat. Nonum est. concionatores & Prælatos debere prius manibus docere virtutem, exercendo illam, quam lingua, sicut fecit Christus, qui primo lauit pedes, postea dixit. *Exemplum dedi vobis.* Postremum sit. Subditum non debere voluntati superiorum facile resistere, ob periculum errandi, sicut accidit B. Petro. *Atque* hic ecce vides perspicuè praxin abundantiam venationis spiritualis, cuius supra facta est mentio. Nisquæ huic primo puncto imponitur vno Colloquio ad virtutem S. Humilitatis instituto sub hac fere formula. O raram, & ideo admiratione dignam virtutem. Tanta est tua dignitas, & tam præstans natura, ut non possis apprehendi, multo autem minus comprehendendi à nobis miseris & vilibus in hac lacrymarum valle, nisi ipse filius Dei cœlo delapsus ad eam non verbis modo,

sed

MEDITANDI PARS II. 31

sed factis etiam docendam ad nos venisset.
Et quoniam nihilominus vix submittere
nos, ut arrogans & erecta adhuc est natura
nostra, mi Domine possumus, rogo te, ut
mihi tantum suppedites auxilii, ut diffractione
semel abominabilis superbiae capite, in ex-
mentis sinum possim laxare, & tunc humili-
tatis thesauro adimplere.

PVNCTVM II.

*Instituit Sanctissimum S. Eucharistiae
sacramentum.*

RVRVS mihi hic se offert Actio exter-
na, quæ opus aliquod post se relinquat.
Nam post panis & vini consecrationem re-
stat corpus & sanguis Christi Domini, &
tamdiu perseverat, quamdiu species panis
& vini incorruptæ persistunt. Ut ergo intel-
ligam dictæ actionis naturam, & dignita-
tem operis ea producti, dabo operam, duce
fidei lumine, sedulò expendendis consuetis
capitibus. Ac primum quidem naturæ &
essentiæ: secundo causis efficientibus: tertio
instrumentali: quarto motiuis: quinto fini
& scopo: sexto tempori: septimo & vltimo,
modo quo fecit, breuiter attingendo ali-
quid de quoq; capite.

V 4 QVOD

Q u o d ad primum attinet, dicit Intellectus Firmiter credo hanc esse Actionem supernaturalem & miraculosam, qua panis viniq; substantia, mutatur in corporis, sanguinisq; purissimi Christi substantiam. Et ideo proprio nomine ab Ecclesia vocatur **TRANSVBSTANTIATIO**. vnde Christus ipse dicit *Caro mea Verè est cibus, & sanguis meu Verè est potus*. Quibus in verbis animaduertes Intellectus Dominum cibum hunc animè spiritalem, conferre cum materiali corporis, dicit. Volo inuestigare, in quibus cōditionibus conueniant, & in quibus discrepent. Primum autem inuenio conuenire in eo, quod vt materialis cibus habet sustentare vitam naturalem in corpore & augere: sic hic spiritualis vim habeat sustentandi augendiq; vitam spiritualem in anima, quæ vita consistit in diuina gratia, & vocatur vita in Christo. Qui modus loquēdi sumptus est ex illo Christi dicto in eodem capite. *Qui manducat me, & ipse vivet propter me* Hinc vero intellectus migrans ad ea, quæ non conueniunt, dicit. Video cibum materialem non semper augere corpus, vt quando homo peruenit ad statum, vt dicitur, Consistentiæ. verum hic cibus spiritualis semper adauget gratiam in anima, nullus enim in hac

Ioan 6.

hac vita eius incremento terminus est definitus. Secundo, ille cōuertitur in substan-
tiam eius qui illum sumit: nam cum calor
naturalis sumentis potentior sit, transmu-
tat cibum in sui subiecti naturam. at in hoc
euenit contrarium, cum enim sit mandu-
cante potentior, conuertit illum potius in
in se, vt bene tradit B. AVGUSTINVS. *Cibus, confes.* Aug. 7.
inquiens, *sum grandium, cresce & manduca-* c. 10.
bu me, nec tu me in te mutabis, sicut cibum
carnis tuae, sed tu mutaberis in me. Secundo,
cibus materialis solet voluptatem afferre
corpori, sic & hic spiritualis animæ. *Vbi Me-*
moria suggestit bina scripturæ loca. Ex Ge- Gen. 49.
nesi illud. Præbebit delicias regibus. Ex psal- Psal. 67.
mis verò. Parasti in dulcedine tua pauperi
Devs. Hoc tantum differunt, quod ille v-
num tantum saporem, & aliquando ingra-
tum præbeat, hic verò omnes sapores, eosq;
gratissimos semper reddat, sicut canit Ec-
clesia. *Panem de cælo præstitisti eis, omne dele-*
lamentum in se habentem. Sicut & de eius
figura Manna scriptum est. *Quanquam ve-*
rum est, vt hi sapores percipiantur, opus esse
vt cibus iste cœlestis fidei caritatisq; denti-
bus masticetur; sicut necesse est, & materia-
lem masticari vt gratus aliquis sapor perci-
piatur. TERTIO, sicut ille confortat corpus;

V 5 nefas.

ne faeile labatur, sic hic animam, ne labatur in peccatum, teste S. Cypriano, dum ait. *Manifestum est eos IUVARI, qui corpus eius attingunt, si Gerè Eucharistie communionem accipiunt.* Similiter S. Bernardus ait. *Minuit sensum in minimis, & granioribus tollit omnino consensum.* Expendens autem Intellectus, quomodo hoc fiat, dicit. Equidem arbitror primo eius beneficio remoueri peruersas cogitationes ad peccandum incitantes. Secundo, concupiscentiae impetu refrenari, temperando humores. Tertio tolli occasiones externas. Quartò phantasma moueri recordatione suppliciorum impiorum decretorum. Quinto excitari cogitationes, & desideria aeternæ gloriae. Quarto, quem admodum cibus materialis corpori subministrat vires ad sustinendos labores, sic hic suppeditat vires animæ ad exercenda virtutum opera. Atq; indagans hic modum, quo id fiat, dicit. Credo id aliquando ab eo fieri excitando immediate voluntatem, ut velit, aliquando etiam communendo appetitum sensituum, siue id fiat agitando humores & spiritus, siue per redundantiam voluntatis. Probe obseruo, inquit Intellectus, ut finis huius discursui imponatur, multis prærogatiis hunc cibum spiritualem superare materialem.

teriale. Vna est, quod hic prodest non queat nisi corpori viuo, ille verò possit & animæ mortuæ (mortuæ dico morte spirituæ peccati, nam natura sua est immortalis) In aliquibus enim casibus potest conferre primam gratiam. Altera est, quod cibus materialis exerat vim suam tantum in corpus, ac spiritualis in animam & corpus, tum quia eius adhuc in vita existentis humores, modo iam dicto, attemparat, tum quia post mortem illud resuscitat ad vitam immortalē, sicut ipse Christus prædixit. *Qui Ioan. 6. manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam. & ego RESUSCITABO eum in nouissimo die.* vnde S. IGNATIUS vocat *pharmacum immortalitatis* & Concilium Nicænum, *Symbolum Resurrectionis.* Nec mirum. Si enim Christus solo tactu manuum suarum resuscitavit filiam reguli, cur caro nostra toties sanctissimo corpore Christi contacta vim resurgendi non accipiat? *Quam in rem GREG.* Nyssenus affert similitudinem fermenti, quod totam massam in se conuertit. Et nos videmus ferrum a Magnete tactum attrahere etiam aliud ferrum.

SEQVITVR ut consideremus Causam efficientiæ actionis, de qua Intellectus dicit.

Eam

Eam video esse ipsum Christū, quia omnipotens est, quia unam substantiam in aliam transmutare non potest, nisi cuius infinita est potētia; sicut quod seipsum propriis manibus potuerit dare sumendum Apostolis, sicut Ecclesia canit. *Turba fratrum duodenā se dat suis manibus.* Et multa alia miranda quæ in institutione huius mysterii continentur ut merito dixerit Psalmista. *Memoriam fecit mirabilium suorum.* Secundo est idem Christus, qua sapiens est. Sapientia enim in eo demonstrata est, quod sub panis & vini accidentibus, viuam carnem suam & sanguinem occuluerit, ut horro, si propria specie apparuerit, non esset communicabibus. In cuius confirmationem Memoria adducit, quod discipuli, cum verba illa Christi, *Caro mea verē est cibus, & sanguis meus verē est potus,* nimis carnaliter intellexissent, dixerunt. *Durus est hic sermo, & quis potest eum audire?*

CAVSAM instrumentalem, qua Christus unus est in hac actione perficienda inquit. Intellectus, video esse verba ab eo prolatæ. *Hoc est corpus meum. Quæ verē vim & efficaciam* habent transubstantiandi panem in Christi corpus, & vinum in sanguinem Christi: tantæq; virtutis sunt secundum Theologos

Psal. 110.

Ioan. 6.

logos, vt si Christus ante non existeret, de nouo eum producerent. In cuius rei confirmationem Memoria adducit miraculum à Christo factum, quando filium viduæ verbo solo restituit vitæ, dicens. *adolescenstibi Luc.7.1*
DICO surge.

Quod ad MOTIVAS causas attinet, etsi credo, inquit Intellectus, fuisse multas, cōtentus tamen ero consideratione vnius, nempe Bonitatis & amoris. Quemadmodum enim illa permouit æternum Verbum ut per vniōnem personalem se sanctissimæ Christi humanitati communicaret, quippe cum naturalis eius proprietatis sit se ad alios diffundere: sic eundem promouit, vt migratus ex hoc mundo se nobis communicaret sacramentaliter sub panis & vini integumento. *Delitia enim meæ, inquit alicubi, esse cum filiis hominum.* Cum enim *Prou.8.* præsencia naturali nobiscum manere non deberet, inuenit modum verè manendi nobiscum, sed præsencia supernaturali, vel sacramentali. Longius verò progrediens Intellectus dicit. *Scio, proprium amoris effectum esse, constringere amantes, vt quam arctissima inter se consuetudine vtantur: cum verò amor humanus nō longius constringere queat, quam secundū præsentiam exter-*

3:8 INSTRVCT. DE MODO

externam, diuinus in Chr. sto amor personam communionē inuenit, vt etiā amantes secum constringantur interius in anima, & quasi vnum quiddam secum efficiantur. Sicut enim verē dicere possumus cibum quem sumimus, cum in carnem nostram & sanguinem transeat, fieri vnum nobiscum, sic nos per hoc sanctissimum sacramentum vnum reddimur cum Christo. Quare S. Cyriillus Hierosolymitanus afferit dignè communicantem fieri cōcorporeum & consanguineū Christi, conuenienter dicto Christi. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo.*

Ioan. 6.

1. Cor. 11.

Quod ad Finem in institutione huius sacramenti Christo propositum spectat, Primum video, ait Intellectus, esse illum, quem ipse his verbis expressit. *Hoc quotiescumq; feceritis, in mei memoriam factis. hoc est, meæ passionis & mortis. In cuius confirmationem, dicit Memoria, propono quod B. Paulus in priore ad Corinthios scripsit. Quotiescumq; manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, Mortem Domini annunciatu. Secundus finis est, vt nos pelliceret in amore sui. Videtur enim mihi se quodammodo accommodasse huius mundi amatoribus, qui non huncquam vt homines ad amorem sui uant;*

MEDITANDI PARS II. 319

hant, illiscibum præbent, vel potum amatorū. Cum enim sit ipse amor, (Deus, inquit B. Iohannes, caritas est) in ipsam hostiā se in- 1. Iean. 4.
clusit, ut sic in amorem sui nos traheret

MODVM demum perpendens intelle-
ctus, quo actio hæc peracta est, dicit, Le-
go exterius talem fuisse. Accepit Domi-
nus panem in manus suas, fregit, benedi-
xit, consecravit, & dedit Apostolis. Inter-
num verò Christi affectum ad hanc actionē
vehementissimum fuisse colligo ex illa con-
geminatione verborum. DESIDERIO deside- Lue. 22.

raui hoc Pascha manducare vobis cum Dein-
de, quod ut induceret nos in amorē huius
nobilissimi cibi, mirificè prædicat eius vim
& efficaciam, quod est proprium amaritum.
Nam nanc promittit non solum præsentia
externa, sed etiam intimam suā nobiscum
vniōnem inde futurā. Qui manducat, inquit Iean. 6.
meā carnē, & bibit meum sanguinem, in me
manet, & ego in eo. Nunc addicit & vitam æ-
ternam. Si quis māducauerit ex hoc pane, &
uet in aternū. Nunc deniq; minatur morte
æternam, si illum non sumamus. Nisi man-
ducaueritis, inquiens, carnē filii hominis, &
bibitis eius sanguinem, non habebitis vitam
in vobis. Finem facit, facto cum anima sua
colloquio, hoc modo Lauda anima mea
Salua.

Saluatorem, ducem & pastorem in hymnis & canticis. Quantum potes, tantum aude, quia maior omni laude, quam laudare sufficis. Pastor tuus est, & tuum pabulum cum quo, tanquam viatico, conducit te ad aeternum tabernaculum. Crebro itaq; te hoc cibo pasce, & toto pectore desidera, ac etiam pro viribus procura, ut multi pascantur tecum, nec enim etiam si a mille millibus saturatur vñquam consumitur, sed potius in regno suo magis magisque crescit & dilatatur.

PVNCTVM III.

*Mandauit Christus discipulis, vt se
mutuo diligenter.*

CONSIDER O, inquit Intellectus, impri-
mis Christum hanc doctrinam in per-
sona Apostolorum dedisse omnibus eorum
posterioris. deinde non dedisse per modum
Ioar. 1. consilii, sed præcepti. *Hoc est PRÆCEPTVM
meum, ait, Et diligatis inuidem.* quo clarissi-
mè declarat amabilem in suos omnes pro-
videntiam, dum vnicuiq; mandat, ut omnes
amet. Ut autem mutuum hunc amorē no-
bis persuadeat; vocat hoc præceptum suum
Nōvum, dicendo. *Mandatum nouum do
vobis, quo*

MEDITANDI PARS II. 321

bis, quo nouitate sua nos ad eius obserua-
tionem pelliceret. Omnia enim noua, ut
vulgo dicitur, placet. Merito autem depre-
hendo vocari nouum, quia obseruatum ve-
re hominem renouat a peccati vetustate,
secundum illud Apostoli. *Si quia ergo in Chri- 2. Cor. 5.*
so noua creature, vetera transferunt, ecce fa-
ctus sunt omnia nostra. Secundo, quia etsi in
lege veteri mandatum fuerit, ut proximum
diligeremus, tamen mandatum est tantum,
ut eum diligeremus sicut nos ipsos: at in
noua Euangelica additur, ut diligamus et-
iamsupranos ipsos, profundendo, scilicet
vitam, pro eius salute. Vnde S. Ioannes di-
cit, *Magis caritatem nemo habet, quam et Ioh. 15.*
animam suam ponat quis pro amicis suis.
Tertio dicitur nouum ob nouitatem Euan-
gelii, quæ appellatur Lex noua, eo quod
contineat spiritum nouum filiorum DEI,
non ut in veteri lege seruitutis, secundum
illud B. Pauli. *Non accepisti spiritum serui. Rom. 8.*
tutis iterum in timore, sed spiritum adoptionis
filiorum. Quarto eundem Domini affectum
colligo ex eo, quod vocet præceptum suum.
Hoc est præceptum meum, Et diligatus inuicem.
Etenim, cum verus amicus non solum amo-
re complecti soleat amicum ipsum, sed et-
iam res eius, ad ipsum pertinentes, ita Chri-

X stus

322 INSTRVCT. DE MODO

stus supponens quod amarent se, postulabat ut etiam hoc præceptum: velut suum amarent. Ac intellectus porrò indagans eam cur vocet suum, dicit se credere ita vocare, eo quod ipse non sit aliud quā amor, ac proinde suum præceptum recte dicatur, quia simile sibi. sicut multorum filiorum pater, de vno, qui sit illi similis in vultu, vel moribus dicit: *Hic est filius meus.* In cuius confirmationem Memoria dicit. *Huic proposito seruire videtur S. Ioannis responsum discipulis datum, cum percontarentur, cur*
Micron. in toties repeteret dictum illud. Filioli diligunt cap. 6. ad alterutrum. respondit enim, Præceptum Do-
Galat. mini est, Ec.

Animaduerto præterea, inquit Intellectus, non fuisse satis Saluatori dedisse hoc præceptum, sed etiam motiva adiunxisse, quibus ad illud obseruandum incitaremur. Primum fuit exemplū suum, *sicut*, inquit, *ego dilexi vos* quasi diceret. Non mando vobis rem impossibilem, quippe cum ego id præstiterim, amando vos, Secundum, est, quod sic cōciliatur simus eius amicitiam. *Amici mei eritis*, inquit, *si feceritis*, *qua ego præcipio vobis*.

Deinde noto, pergit intellectus, Domum definisse & modū, quo debeamus nos inui-

MEDITANDI PARS II. 323

inuicem diligere, dicens. *Sicut ego dilexi vos.*
Qui modus, licet multa cōprehendat capi-
ta, ego duo tātum attingam. Vnus est, quod
dilexerit omnes. Quare neq; nos aliquē ex-
cludere debemus a nostra amicitia, etiā ini-
micum, quando quidē Christus nec exclusit
Iudam suum proditorē. Secundus est, quod
sic dilexit ut vitam posuerit pro amicis, iux-
ta doctrinam à se traditam, cum diceret.
Maiores caritatem nemo habet, quam vita. *Ioan. 13.*
nimam suam ponat quis pro amicis suis.

Deniq; ut amore illum mutuū omni-
no nobis inculcaret, voluit illum esse sym-
bolum, quod essent sui discipuli. *In hoc co-* *gnoscet omnes, quod discipuli mei esti, si dile-*
citionem habueritis ad inuicem. Quibus ver-
bis hanc puto subiectam esse sententiam.
Non ex ieuniis, aut vigiliis, aut cætera vitæ
austeritate, ut discipuli S. Ioannis Baptistæ,
dignoscemini esse mei discipuli, nec ex
superstitionis & externis ceremoniis, sicut
Pharisæi: nec demum ex miraculis, quæ pa-
trabitis, sed duntaxat ex illo cōmuni omnī
amore, quem volo esse signū, & proprium
Christianismi characterem. Hunc certe in
intimis animi visceribus insculptū demon-
strauerunt primi Christiani, quorū, ut scri-
bit B. LUCAS in Actis, *erat cor fūnum & adorab.*

anima vna. Immò scribit Tertullianus eos
quasi in fronte signatos tantum factis ipsis
in proximum declarasse amorem, vt ethni-
ci stupore defixi dicerent. Videte quo se
porrigat Christianorum caritas, qui mutuo
se appellant fratres, & tanquam fratres se
tractant, ac parati sunt pro se mutuo san-
guinem profundere.

Matt. 18. Ex omnibus hactenus dictis, & ex illo,
quod semel dixit Dominus: *Vbicunq; fue-
runt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi
sum in medio eorum colligo, inquit Intelle-
ctus, omnes qui in cœtu multorum viuunt,
debere omni studio & industria semper cō-
seruare, ac augere mutuum hunc amorem:
sic enim indubitanter confidere poterunt
Christum in medio eorum semper versatu-
rum, omniq; fauore & gratia eos prosecu-
turum. Eadem quoq; sollicitudine quilibet
cavere debet, ne vel minimam occasionem
præbeat, vt amor ille mutuus imminuat,
vel lœdatur: alioquin enim facile ex eo-
rum medio recedere posset Christus, vel
pristinus feroor restingui. Ad quod confit-
mandum memoria adducit pulchram il-
lam B. Augustini in sermone 5. de dedica-
tione Ecclesiæ similitudinem. *Ligna, in-
quit, & lapides, si non sibi certo ordine cohore-
rent,**

rent, si non se pacifice innecterent, si non se in-
uicem coharente sibi quodammodo amarent,
nemo huic intraret. Deniq; quando vides in a-
liqua fabrica lapides & ligna sibi coherere,
securus intras, ruinam non times. Haud se-
cūs timere debent qui vitam agentes in
communi aliorum cōetu hanc vniōnem la-
befactant, & causam præbent ut amoris fra-
terni ardor euanescat. Quibus adiungit In-
tellectus. Meritò Dominum tam horribili-
terminatum esse iis qui vel paruulis offen-
diculo fuissent, cum diceret. *Qui scandali-
zauerit vnum ex istis pusillis, qui in me cre-
dunt, expedit ut mola asinaria suspendatur in
collum eius, & demergatur in profundū ma-
ri.* Quanto amplius timere debet is, qui
multos scandalizat litibus suis & conten-
tionibus, atque ut ita loquar, Christum ex
congregatione sancta quasi explodit. Atq;
hic meditator interno spiritu accensus, se-
cum Colloquium sequens instituit. Ne fal-
laris anima mea, ut credas te amare proxi-
mum, & reuera non ames, audi quid dicat
B. Gregorius homilia 20. in Euangelia. si-
gnum dilectionis, exhibito est operis. Opera
autem illa describit accurate Apostolus in
epistola priore ad Corinthios. *Caritas pa-
tiens est, benigna est, non amulatur, &c.* Quæ

X 3 vt me-

vt melius obserues breuem subtiliam expositionem ex S. THOMA, supponendo Caritatis nomine non intelligi aliud, quam amorem mutuum, quo fideles se mutuo propter Deum complectuntur. Cuius proprium officium sit, ita amare hominem, ut ad conservandam cum proximo amicitiam, quicquid necessarium est, agat vel patiatur.

Incipiens autem Apostolus à patiendo dicit Caritatem esse PATIENTEM, multa enim toleranda sunt ex caritate, ut scribit in 2. ad Corinthios cap. II. Tam grandis autem est hæc patientia caritatis, ut nullis aduersitatibus possit expugnari, secundum illud ex Canticis. *Aqua multa non potuerunt extinguere caritatem: nec flumina obruent illam.* Nec satis est esse patientem, ad retinendam amicitiam, sed etiam multa oportet agere, & aliquando de propriis fortunis proximo aliquid communicare, & ideo adiungit BENIGNA est. Quæ vox composita est, à bono, & igne. Sicut enim ignis vim habet niuem vel glaciem constrictam dissoluēdi, ut per terram diffluat, sic Benignitas facit ut bona nostra dispergamus in proximum, secundum illud Spiritus sancti monitum. *Derinentur fontes tui foras, & in plateis aquas easas diuide.* Et S. Ioannes disertè negat con-

Cant. 8.

Prov. 5.

grarium.

trium facientem præditum caritate. *Qui 1. Ioan. 3.*
 habuerit, inquit, substantiam huius mundi,
 & viderit fratrem suum necesse habore, &
 clauserit viscera sua ab eo, quomodo caritas
 Dei manet in eo? Et quia supponit Aposto-
 lus, caritatem nō permittere, ut opere mali
 aliquid fiat fratri, declarat, nec permittere,
 ut fiat affectu; quod fieret, si doleret de pro-
 speris eius successib. hoc enim est inuidia,
 Vnde mox addit Apostolus. **NON AMVLA-**
TVR, nam cum caritas faciat, ut amicum
 diligamus, sicut nos ipsos, facit etiam ut
 gaudemus de bono eius, æquè ac de pro-
 pri. Vnde consequitur, eam multo minus
 toleraturam, ut factis aliquè lèdat. Et ideo
 subiicitur. **NON AGIT PERPERAM**, hoc est,
 nō sinit damno aliquo affici amicum: cum
 certus sit non posse inferri malum ei, quem
 amat tanquam seipsum.

Hæ iam dictæ virtutes, ut vides, homi-
 nem Christianum in communi muniunt &
 corroborant; ac sequentes eum armant cō-
 tra tres speciales animi affectiones, quæ fa-
 cile possint detrimentum afferre proxi-
 mo. Prima est existimationis & honoris
 proprii, & ideo dicit **Caritas NON INFLA-**
TVR, neque enim patitur ut vel interius
 in animo quis contra alium insolecat,

X 4 CUM

cum constet id non posse fieri, sine alterius
contemptu. Ut ergo nemo se contemnit, ita
salua caritate qua proximum amat sicut se,
non potest alium contemnere. Ac eadem
de causa non potest ambire, ut sit illius su-
perior, & ideo adiungit. **NON EST AMBITIO-**
SA, immò potius optat se subiici omnibus,
illisq; seruire, sicut **S. P A V L V S** consuluit
Galatis. **Per caritatem spiritus seruite inui-**
cem. Altera affectio prava, quam refrēnat
Caritas, est amor opum. Vnde si quis amico
aliquid donarit, vel mutuo dederit, vel alio
modo impertuerit, non querit, nec repe-
tit eam eo modo qui amicum possit turba-
re, vel scandalizare, & ideo sequitur. **Non**
QVÆRIT quæ sua sunt. Nec ulla ratione sibi
vsurpat, vel procurat, quod videri pertinere
ad amicum, sicut de se loquitur Paulus ali-
bi. **Non quarens, quod mihi vtile est, sed quod**
multis, & saluis fiant. Vnde & reprehendit
eos in ep. ad Philipp. qui caritatis huic
sunt expertes. **Omnes quarunt, quæ sua sunt,**
non qua I E S v C h r i s t i. Tertia affectio, quam
caritas moderatur, est **I R A**. & ideo subiungit.
NON IRRITATVR. hoc est, non sinit se
prouocari ad indignationem cōtra quem-
quam propter iniuriam aliquam illatam,
sed potius omnia cōdonat secundum con-
siliaum

Gal. 5.**3. Cor. 10.****Rhil. 2.**

silium Pauli Colossensibus datum. *Donan- Col. 2.*
tes & eis metipsis, si quis aduersus alium habet
querelam.

Armat adhæc Caritas Intellectum, ne
malum cogitet de proximo, & ideo dicit A-
postolus. *NON COGITAT malum.* Cuius di-
cti duplex est sentētia. Vna, quod non per-
mittat in mentem venire cogitationem de
alio lādendo, quales cogitationes detesta-
tur meritò propheta Michæas, dum ait. *Va Mich. 2.*
qui cogitatio malum, & operamini malum in
subilibus vestris. Altera, quod nec admittat
sinistras suspicione & iudicia de aliis. cu-
iusmodi & Christus reprehendit apud B.
Matthæum. *Vt quid cogitatu malum in cor. Matt. 9.*
dibus vestris?

VOLVNTAS similiter rectè dirigitur à
caritate, maximè, vtne exultet in aduersis
proximi casibus, & ideo subdit Apostolus.
NON GAVDET super iniquitatem. Quod au-
tem contrarium accidere possit, manife-
stum est. Nam sicut qui ex animi perturba-
tione delinquent, scrupulum aliquem & re-
morsum conscientiæ sentiunt, sic qui scien-
tes prudentes peccant, solent exultare, se-
cundum sapientem. *Qui latantur, cum male Prou. 3.*
fecerint, & exultant in rebus pessimis. Dico
ergo caritatem nunquam permettere, vt

X 5 quis

330 INSTRVCT. DE MODO

2. Cor. 2.

Ep. 2.

Rom. 15.

quis de damno fratri illato gaudet sed potius cum B. Paulo doleat. *Ne iterum cum Geronero*, inquit in secunda epistola ad Corinthios, *humiliet me Dominus apud vos, et lugeam multos ex vobis, ex his, qui ante peccauerunt.* Adhæc, qui caritate præditus est, non solum non gaudet de alterius malo, sed ex animo congratulatur eius bono & fælicitati. Vnde subiungitur. *CONGAVDET autem veritati.* Quæ veritas est triplex. Prima consistit in doctrina, ut quando docentur vera. Secunda consistit in vita, quando interior animæ vita, respondet in bonitate vitæ externæ corporis. Tertia deniq; est in iustitia, quando cuiq; præstatur, quod ei debetur, ut bonis præmium, & malis pæna. Sic faciebat S. Ioannes, dum ita scribit. *Galilæus sum Galde venientibus fratribus, Et testimoniū perhibentibus veritati tuae, sic ut in caritate ambulas.* Deinde caritas illud quoque bonum efficit, ut patienter tolerentur proximi imperfectiones, siue naturales siue morales, iniuriæ quoq; & persecutioñes, secundum illud B. Pauli monitum. *Debemus firmiores imbecillitates infirmorum sustinere.* Similiter inducit hominem, ut facile fidem præstet fratri aliquid (modo veritati non repugnet) asseveranti, & ideo dicit. *OMNIA CREDIT.*

MEDITANDI PARS II. 331

CREDIT. Inducit item ad sperandum omne bonum animæ salutare, & ideo adiungit. OMNIA SPERAT. Demum ne spes excidat, quando protogatur promissa executio, efficit ut aequo animo expectetur tempus effectui destinatum, & idcirco concludit, OMNIA SUSTINET. Sicut & Habacuck exhortatur cap. 2. *Si moram fecerit, expecta eum.* Finis autem hic imponatur cum Colloquio ad Spiritum sanctum,

O diuine spiritus ad te amoris, omnis & caritatis fontem refugio, & rogo humiliter, ut meum, omniumque proximorum meorum pectus digneris adimplere: sicut enim in festo Pentecostes cum impleres corda fidelium, effecisti, ut non secus se mutuo diligerent, ac si corpus haberent una anima informatum, sic spero, & nobis euenire posse.

PATER NOSTER.

AVE MARIA.

FORMVLA MEDITANDI
in solum Scripturā sacra
textum.

C A P. V.

PRO huius meditationis argumento
 sumpsi historiam cæci nati, quia conti-
 net personas, verba, & actiones varias. S.
 Ioannes cap 9. Euangelii sic eam inchoat.
 Et prateriens Iesus, vidit cæcum à nati-
 vitate, &c. Facta igitur oratione præpara-
 toria consueta historia in hunc modum
 summatim ob oculos ponitur. Cæcus, post-
 quam luto illuminatus fuit à Christo, sa-
 pius à Pharisæis examinatus est, ut calum-
 niari possent miraculum, ac deniq; turpiter
 ab illis electus à Domino inuentus est, iam
 fide vera, & notitia filii Dei illustratus, vnde
 & genibus flexis eum adorauit. Pro petitio-
 ne deinde dic. Domine, præbe mihi, quæso,
 gratiam audacter doctrinam tuam defen-
 dendi, & imprimis aduersus eos, qui vitam
 solitariam & spiritualem irrident. PRO loco
 deniq; in hoc initio repræsento mihi pla-
 team, in' qua versabatur cæcus, deinde viam
 piscinæ, tum ædes Pharisæorum.

Aggregiens ergo Intellectus considera-
 tionem

tionem voculæ, &c. Particula, inquit est copulatiua, & principium capitis. vnde apparet hanc cæci illuminationem proximè sequutam post ea quæ antegresso capite sunt narrata, de Christi è templo digressu, cum Iudæi eum vellent lapidare. Vbi animaduero incredibilem Christi benignitatem, tum quod æquo animo tantam contumeliam sustinuerit, tum quod non destiterit eo ipso tēporis puncto nouo beneficio gentem illam afficere. Imò duplicem hic beneficentia noto, cum B. Chrysostomo, nempe Dominum hoc miraculū patrasse non modo in commodum pauperculi istius cæci, verum etiam ut prædura lapidatorum suorum corda hoc caritatis officio emolliret, ac ut loquitur Apostolus, *carbones ignis super Rom 12. eorum capita congereret*. Et hic VOLVNTAS dicit. Statuo in animo meo, me, adiuuante diuina gratia, in posterum benefacturum aduersariis meis, etiamsi recenti me in iuria affecissent, ut paream dicto Christi. *Bene Matt. 5. facite his, qui oderunt vos PRÆTERIENS.* Credo, ait Intellectus, Christum data opera viam iniisse, in qua erat iste cæcus, ut illum illuminaret. Hic memoria dicit, conuenire huic rei parabolam de eo qui Hierosolyma *Luc. 10. discedens incidit in latrones.* Circa quam discur-

334 INSTRVCT. DE MODO
discurrens intellectus , confert Christum
cum tribus qui sauciatus a latronibus vide-
runt, & dicit. Video de sacerdote scriptum.
Et hinc eo pertransiit. De Leuita similiter di-
citur. Cum esset secus locum , & videret eum
pertransiit. De Samaritano vero Samarita-
nus autem quidam iter faciens , venit secum
eum , & videntes eum misericordia motu est.
Vnde concludo , inquit , Christum instar
Samaritani accessisse cæcum , aspexisse , &
cæcitatem curauisse.

VEDIT. Non existimo simplicem quen-
dam fuisse intuitum , & perfunctoriè factum ,
vti fuerat istius sacerdotis , & leuitæ , sed fir-
mum & immotum vti fuerat Samaritani.
Tamque serio intentum se Christus de-
monstravit , vt occasionem discipulis de-
derit scilicetandi. **R A B B I** quis peccauit?
iam enim forte obseruarant nihil fortuito ,
sed consideratè omnia ab eo fieri. Memo-
res ergo eorum quæ audierant ad paralyti-
cum dicta , cum sanasset eum iuxta pil-
nam. *Ecce sanus factus es , iam noli amplius*
peccare , cogitabat , si ille ob peccata sua , in
paralysin incidit , forte & hunc miserum ho-
minem propter peccata sua , parentum ne-
natum cæcum. Hic voluntas confusionis
sui actum exercet , propterea , quod conse-
cto in

Evangel. 5.

Et in viis paupere, saepe vultum auerterit,
contra doctrinam B. Ambrosii ita in Lucam
scribentis. *Verum ne caccum illum tanquam* Lib. 8.
fastidiosi pauperum cito reliquise videamur,
& transisse ad disitem. expectemus eum, quia
expectans eum Dominus.

INTERROGAVERVNT. Obseruo Euange-
listam uti numero plurali, & quæstionem
illam attribuere omnibus discipulis: quod
fecit vel quia omnes eam proposuerunt,
vel quia omnibus idem animus fuit, eo
quod vni proponenti ceteri aplauferint.
Mihi certe videtur ita res contigisse. om-
nibus enim hominibus innatum est cu-
riosè in aliorum facta inquirere, calami-
tatesque & ærumnas attribuere eorum
noxæ, vel possumus dicere Euangelistam
per Syncedochen plurali numero pro sin-
gulari vsum Vnde colligo plurimum refer-
re, versetur aliquis in societate bonorum,
necne? fit enim, ut quod ab uno fit, omni-
bus tribuatur. Ad quod propositum
Memoria quærens simile exemplum, ait.
Occurrit mihi murmuratio Iudee de
inguento pretioso, à Magdalena in ca-
put Christi effuso, ut narrat S. Ioannes. Ioan. 12.
ait ergo *Jesus ex discipulis eius Iudas*
Iscariotus.

Matt. 26. I scariotes, &c. Et nihilominus S. Matthæus attribuit eam omnibus discipulis, dicens. **Videntes autem discipuli indignati sunt.** Unde disco, quā sedulō cauero debeant qui in cœnobiis, vel alia congregatiōne pia viūt, ne prauum exemplum præbeant, cum videamus lapsūm vnius in totam redundare communitatē. **Quomodo** cunq; autem res se habuerit, hoc est, siue vnuis, siue plures quæstiōnem illam proposuerint, nō tamen absuit curiositas, & idcirco dicit voluntas. Caebo hoc vitiū eo studiosius, quo communius est. Poteſt enim fieri, quod Euangelista ex industria scriperit quæstiōnem positam à discipulis, vt innueret hanc imperfectionem posse quoq; cadere in homines spirituales, si parum cauti sint.

QVIS PECCAVIT. Intellectus indagans causam huius quæstiōnis ab Apostolis mota ait. Forte mota est, ob responsum alias a Domino datum Paralytico. **Ecce sanus es, iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.** ac ideo existimarent, nullum cuiquam malum, nisi ex peccato antegresso, euenire, & ideo videri hunc quoque cœcum deliquisse. **Quod autem cogitarunt,** hoc verbis etiam expreſſerunt: difficile enim est conceptus animo inclusos diu rei-

Ioan. 3.

nere, iuxta illud Iob. *Conceptum sermonem Iob. 4.*
 tenere quia potest? Hic voluntas dicit. Pro-
 possum facio custodiendi & refrenandi
 mentem meam, ne facile sinistram de pro-
 ximo opinionem, vel aliquid aliud con-
 sideratè concipiam: sic enim non facile in in-
 considerata verba erumpam.

HIC AVT PARENTES EIUS. Hæc quæ-
 stio; inquit Intellectus, videtur mihi vel cu-
 riosa, utpote qua alienæ conscientiæ arcana
 inquirantur, vel æquo audacior, quasi ipso-
 rum iudicio doctrina illa locum non habe-
 ret, in cæco dicto, quando quidem, peccare
 non potuerit, antequam natus esset. Et ex
 altera parte non ignorabant scriptum Eze-
 chielis 18 *Filius non portabit iniquitatem pa-
 tris*, ac proinde necob peccata parētum po-
 terat cæcitas illa contigisse.

N E Q. H I C P e c c a u s t, n e q; parentes eius.
 Hic, ait Intellectus, imprimis considero, in-
 dictam Domini mansuetudinem, qui cum
 iure eos posset de curiositate, vel arrogan-
 tia reprehendere, non tamen fecit, imo be-
 nigno responso instruxit, non omnes cala-
 mitates hominibus contingere ex ante-
 gresso peccato proprio, vel parentum, sed
 aliis quoque de causis. Atque hic Memoria
 suggestit Dominum & alias, nunc suauius,

Y

nunc

338 INSTRVCT. DE MODO

nunc acrius curiosis discipulorum postula-
tis respondisse. Suauius quidem B. Petro,

Ioan. 21. cum de B. Ioannis vita expiscarecur. *Hic au-*
tem quid? Respondit enim *Quid ad te tu me*

seqnere Acrius verò cum eidem dixit. *Vade*
post me satana, scandalum es mihi Vnde

voluntas colligit pro superioribus non esse
semper arguendos asperius subditos, sed
dissimulatione nonunquam vtendum: de-
inde pro grauitate lapsum reprehensiones
faciendas Longiusq; progrediens intelle-
ctus addit. Deprehendo in hoc cæco ma-

gnam patientiam, & humilitatem, quia ad
iniuriam sibi à discipulis illatam conticuit.

Adhæc animaduerto singularem Dei erga
suos prouidentiam; suscepit enim cæcide-

fensionem, dicendo. *Negat hic peccavit.* Et
Similem huic actum product Memoria
de defensione Domini pro Magdalena, cō-

tra querelam Marthæ dicentis. *Dominus non*
est tibi cura, quod soror mea reliquit me se-
lam ministrare?

SED VT MANIFESTENTVR Geminum, ait
Intellectus, mihi videntur hæc verba habe-
re sensum. Vnus est, vt dicatur eum ideo
cæcum natum, quo Christus eum posse
illuminaret. Alter, esto sit ex causa na-
turali vel morali ita natus, Christum oc-
casione

Luc. 10.

MEDITANDI PARS II. 339

caſione illa vſum ad faciendum miracu-
lum. Ego cum B. Augustino libenter aſſen-
tior primo ſenſui. Neq; ideo mihi in men-
tem venit cogitare, cæcum, ſi id ſciuifſet,
conqueſtum fuiſſe de iniuſtitia. natus
enim erat in peccato originis, ratione cu-
iuj ſolus poterat cæcitate illa multari. Se-
cundo, quia etiā creator ordinarie omni-
bus hominibus videndi impertiat facul-
tatem, tamen facultas illa donum Dei eſt.
Conditio verò doni eſt, ut ſicut confertur
gratis, ita ſine iniuria vlla negari queat.
Tertio, etiā ſi debita fuifſet, velut ordi-
naria, & ad integritatem hominis neceſſa-
ria, tamen ſine vlla iniuria à Domino illi
negari potuit, quia id ad maniſtandam
eius diuinitatem profuit, cuius beneficio
mundus erat ſaluandus quæ ſalutis cum fue-
rit bonum commune, merito à quo uis
particulari homine priuato alicui dam-
no erat anteponenda. Quocirca mihi
peruadeo, ſi huic homini ante natuſitatem
conſtituifſet ſe nasciturum propter di-
ſtam cauſam, illum æquo animo laturum
fuifſe. Quarto, & vltimo, etiā ſi omnes
dictæ cauſæ defuifſent, tamen adhuc Do-
minus iure negare potuifſet illi alpeſtum,
corporis, quia egregiè eum poſtea com-

Y 2 pena.

pensauit aspectu multo nobiliore , nempe animæ , quando diuina fide à Christo douatus est. Qua de causa laudamus , verbi causa , chirurgum , qui cauterio inussit brachiu , vt salutem afferret capiti.

OPERA DEI. Loquitur in plurali , quia primum Deus in hoc homine declarauit suam bonitatem , sanando eum in corpore & anima. Secundo omnipotentiam: cæco enim nato restituere videndi facultatem per se non potest nisi qui infinita præditus est virtute. Noto etiam quicquid hic factu circa œcum , vocari opus Dei , quia voluit Christus , & factis miraculosis , & verbis disertis , inquit Chrysostomus , patefacere esse Deum.

ME OPORTET operari. Credo Christum ideo dicere se astrictum ad patranda miracula , vt confirmaret , quod dixerat capite præcedenti. *Ego non quero gloriam meam* , & quo ora Iudæorum obstrueret , qui facile obmurmurassem , si cognouissent ei liberu fuisse abstinere à miraculis. Nec ideo adempta illi fuit libertas arbitrii : sed tantum indicat , se obligatum fuisse ad parentum æterno patri. obedientia autem perficit potius liberum arbitrium , quam tollit. Vnde colligo , inquit voluntas boni Religiosi , me non

non secus obligatum ad obsequendū mandatis, ut existimem moraliter mihi impossibile, vel ut non obsequar, vel ut contrarium faciam. Ac pariter non posse me quacunq; obmurmuratione, vel ludibrio ab hoc instituto deterreri, sicut nec Christus sannis & irrisiōibus Pharisēorum à faciēndis miraculis abduci potuit. Denique statuo, me prauum illum affectum radicitus ex imo corde euulsurum, quem dæmon solet incere, nempe ut ideo ægrius, quod alioquin sponte eram facturus perficiam, quoniam à superiore mandatum est. Video enim Christum gaudere & gloriari sibi, quæ facturus erat, esse imperata.

OPERA BIVS, qui misit me. Hic quoque loquitur numero plurali: etiam si enim redemptio nostra, propter quam missus fuit, unicum opus fuerit quasi vniuersale, continebat tamen in se multa particularia: ex quibus vnum erat, per doctrinam & miracula demonstrare se esse filium Dei. Si vero signifikatim de hoc miraculo locutus est, arbitror ideo plurali numero usum, ut me doceret, vnum præstando præceptum, se reliqua non obliuisci, sed memoriae impressa tenere. Credo etiam eum usurpare periphrasis illam, vel circumlocutionem. Eius

Y 3 que

342 INSTRVCT. DE MODO

qui misit me. loco, PATRIS, ut clarius ostenderet, quantopere obligatus esset ad patrandam hoc miraculum, dicens se speciatim missum in hanc rem, atq; etiam ad patefaciendam suam subiectionem, quatenus erat homo. Poterat quidem, inquit B. Augustinus, tum qua homo, tum qua Deus appellare opera sua, sed maluit partim ex humilitate, partim ex desiderio omnem gloriam in Deum conferendi, attribuere Patri.

DONEC DIES EST Metaphora est, ait Intellectus, quasi dicat, dum viuo. Nam sicut laboribus ordinariè dicatus est dies, nox ita bene operadi tempus homini concessum est dum adhuc est in viuis, secundum illud Psalmi. *Nos qui viuimus, benedicimus Domino.*

VENIT NOX. Nox, eadem metaphora, hic pro morte ponitur, quando nemo potest operari, iuxta illud. *Non mortuis laudabunt te Domine.* Adhèc obseruo, quod dicat. *Venit, tempore præsenti, ad declarandum ingens moriendi desiderium, iuxta dictum postea prolatum. Desiderio desiderauit hoc Pascha manducare sibi secum. Pascha, id est transitum ex hac vita.*

Luc. 22.

QVAMDI^V sum in mundo, lux sum mundi.
Per-

Persistit in eadem metaphora, ut sit sensus. Sicut, quamdiu sol ille corporeus supra terram existit, non potest non radiis suis orbem illustrare: Sic ego, cum sim lux *qui il-*
luminat omnem hominem venientem in hunc
mundum, ex Patris mei mandato teneor doctrinæ meæ radios, miraculorumque splendorem emittere in *μηρονός μονον* hominem. Huc Memoria adfert, quod B. Ioannes Euangelista scripsit de S. Ioanne Baptista.

Ioan. x.

Erat lucerna ardens, & lucens In quæ verba dicit Intellectus. Noto eorum ordinem, primo enim vocat ardenteum, tum lucenteum, & sic ratiocinor. Quemadmodum lucerna illuminare non potest, nisi ardeat, sic neq; concionator, neq; Prælatus potest efficaciter inflammare alios, nisi & ipse sit inflammatus. Hunc autem modum illuminandi homines per opera bona, consuluit Christus, cum dixit. *Sic luceat lux vestra cora* *hominibus, ut videant opera vestra bona.*

Matt. 5.

CUM HOC DIXISSET. Verba sunt Euangelistæ, repetitioque summaria dictorum Christi. quod ideo factum cogito, ut commonefaceret nos ea nō esse à Domino fortuito prolatæ, sed admodum cōsideratè, tum propter rationes iam allatas, tū ut inueret, quandoquidē Dominus verbis filius

Y 4 Dicitur

Dei satis esset declaratus, idem etiam confirmaretur factis miraculis.

Ex p v i t in terram, & fecit lutum ex spu-
to, & linxuit lutum super oculos eius. Pergo
credere, inquit Intellectus, Dominum illu-
minasse cæcum luto. Primo, ut demonstra-
ret id factum virtute non naturali, sed diui-
na: lutum siquidem non solum non insitam
habet huiusmodi vim, sed prorsus contra-
riam, hoc est, excæandi. Ne vero quis tri-
bueret vim illam aquæ, Luto non aquam
adhibuit, sed sputum. Quo etiam, inquit
Ambrosius, ostendit se esse hominem diui-
num, vt pote cum potentissimum illud spu-
tum ex ipso Christi corpore processerit Hic
Memoria adducit duorum cæcorum exem-
plum, quos B. Matthæus refert illuminatos:

Matt. 9. vnius c. 9. & alterius, c. 20. vt intellectus v-
trisque collatis indicet, in quibus conue-
niant, & in quibus discrepant, fructusque a-
liquis spiritualis excepatur. Quod præter-
mitto facere, ne nimium prolongetur Me-
ditatio.

VADE, LAVA in natatoria Siloe. Primo
animaduerto, ait Intellectus, Euangelistam
ipsum sollicitum fuisse de interpretatione
vocis Siloe. Quod interpretatur, inquit, Mis-
sus, vel Legatus. Vnde Augustinus tractatu-

34. col-

34. collegit esse nomen Messiae. *Iam quis sit*
Mis̄sus, inquiens, agnoscit̄is: ille enim nisi
fuisset missus, nemo nostrum esset ab iniquita-
te dimissus. Et longius progressus Intellec-
 tus dicit, *Credo Dominum voluisse resti-*
tuere oculorum lumen subito illi, vt fece-
rat aliis, misisse autem ad aquas Siloe, vt,
quoniam per totam urbem iter faciendum
erat, ab omnibus lumen oculis appositum
conspiceretur, & postea ab iisdem in reditu
videndi facultate donatus agnosceretur,
sic manifestius illustriusq; efficeretur mira-
culum. Vel id factum est, vt fides eius &
obedientia probaretur.

ABIIT ERGO, & lauit, & venit
videns. Sunt verba Euangelistæ. Et ego,
inquit intellectus, credo illa non solum
dicta, vt exitus rei intelligeretur, verum
etiam vt aduerterem, recuperatum sensum
oculorum fuisse quasi obedientiæ eius pre-
mium, cæterarumq; virtutū, quas in hoc fa-
cto declarauit. Inter quas primo est Patien-
tia, qua passus est luto liniri oculos videtur
n potius murmuraturus fuisse, dicturusque
luto magis excœari, quā illuminari oculos:
esse ineptū illum modū restituēdi aspectū,
potius se debuisse ybō vno sanari, sicut qui-
dā sanatus est apud B. Lucam cap. 18. Verum

Y 5 nu^o

nullum eiusmodi verbum effutit. Secunda virtus est Fides, qua credidit, non vacillando vñquam in illa, neq; in principio, neque per viam, licet ratio humana suggestere illi potuerit hoc remedium vel noxiū esse, vel saltem inutile, vt pote probè conscius, multos in illa piscina ablutos, nec tamen illuminatos. Tertia est obedientia, quam demonstrauit dando se in viam, & lutum abluendo. Ad hoc propositum Memoria proponit murmurationem, & exigua obedientiam Naaman, quando Elizæus ei mandauit vt septies tingeret se aquis lordanis, si vellet liberari à lepra.

4. Reg. 5.

VICINI, & qui viderant eum prius, quia mendicus erat, &c. Hic Euangelista, ait intellectus, exprimit quæ contentio ora sit inter vicinos de hoc cæco, essetne ipse, an aliis; vt animemur ad ferendas patiēter aliorum obtręctationes, & querelas de nobis. Ex responso autem à cæco facto, cum dixit, EGO SV M, colligo, inquit Intellectus, eius humilitatem: nec enim puduit eum fateri se fuisse cæcum. & mendicum, sed disertè confessus est, ad animandos homines spiritales, vt audacter, quando ita conuenit, patefiant suam vilitatem, & ad pudefaciendum eos, qui præ verecundia illam

illam cælant. Quanquam & hoc responsum ab eo datum auguror, ut se gratum ostenderet benefactori, testimonium præbendo miraculo.

Quomodo aperti sunt tibi oculi? Naturale est homini indagare causam rerum miraculosarum, raroque contingentium, & idcirco isti percontantur, qua ratione cæci facultatem videndi receperit? Observuo autem eos non querere, quomodo videat, sed quomodo aperti sint eius oculi; quod pertinet ad amplificationem miraculi, nonnulli siquidem cæci sunt, qui integrum oculi organum habent quidem intra suas pelliculas, sed ob impedimentum, ad videndum inidoneum. verum huic cæco, nullum unquam oculorum organum fuisse videtur, ut appareret ex modo loquendi istorum. *Quomodo aperti sunt tibi oculi?* Supponunt enim palpebras iam corrugatas & contractas, quod natura facere solet, ne detur vacuum. Et ideo quidam Doctor existimat, Dominum ex luto duos quasi globulos co-
flasse, & sublatis palpebris concavitatem utramque complesse, & dum lauarentur palpebrae in veros oculos commutatos, forte ut demonstraret se esse, qui quondam hominem primum ex luto condidisset.

RESPON-

RESPONDIT *ille homo*. Vicini tantum per contati ab illo erant, quo modo sanatus esset: ille verò addidit', & à quo sanatus esset, suæ lætitiae declarandæ causa, quæ naturaliter dilatat cor, & promptiorein hominem ad loquendum reddit. Noto præterea pronomen **ILLE**, quo indicauit, Christi nomen jam fuisse celebratum. Considero deinde, quod vocarit *hominem*, ut demonstraret, illum, vt erat, esse hominē cum quo nullam ante consuetudinem habuisset: & ideo nec nomen eius expressit. Tantum rumore dicerat vocari **Iesum**. Nec dubito eum hac ratione à Spiritu sancto motum obtexisse suspicionem, vel malitiam ipsorum, quandoquidem facile vel suspicari, vel communi sci potuissent, eū ex intima amicitia cum Iesu inita, finxisse se cæcum, & petuisse à cætitate liberari.

Qui dicitur Iesu. Quamuis nunquam ante vidisset Iesum, videtur tamen potuisse scire, sibi redditum lumen à Iesu. poterat enim à circumstantibus, vt alias quidam cæcus fecerat, nomen expiscari, vel ex communi hominū fama didicisse, vocari Iesum illum qui faceret miracula, vel denique ab ipso Christo, cum luto oblinirentur oculi, cognouisse. Quomodo cunq; autem resciuerit,

uerit, prodendo eius nomen, & demonstrauit se gratum benefactori, & miraculorum Christi factus est prædicator. **LVTVM FECIT.** In hoc respondendi modo noto prudentiam hominis, dum ait Chistum fecisse lutum, cum tamen facientem non vidisset, poterat enim sensu tactus illud cognoscere, cum oculi oblinirentur. Et ideo sputi nullam mentionem fecit, quia tactu non potuit percipere, lutum sputo esse temperatum. Vnde colligo, ait voluntas, me in sermone debere esse circumspectum, ne errori, vel offensioni locus detur. **VBI EST ILLE?** Ita locuti sunt, aut quod sciscitarentur, vbi esset Iesvs, vt se illi adiungerent, vel vt eum, tanquam festi violatorem ad Pharisæos pertraherent, aut vt suo iudicio alterutrum cognoscerent. Sed bene respondit cæcus, se nescire, vel quia reuera nesciebat, vel quia animaducrtebat dolū latere in quæstione.

ITERVM interrogabant. Repetuerunt Pharisæi interrogationem, quia non erant contenti responione vicinorum. Et aduentum eum usurpare tempus imperfectum, quia multi idem erant deinceps sciscitaturi. Ex responso autem eius consecutum est inter eos schisma, vt alii ad Christi partes accederent, alii vero veritatis lucem pertinaciter refuge-

refugerent, dicentes. *Non est hic homo à Deo,*
qui Sabbathum non custodit. quasi dicerent,
fieri non posse, ut spiritus Dei insit illi, qui
debitum cultum non defert diebus festis.
Arbitrabantur enim inter seruilia opera
lege vetita numerandam illam compo-
sitionem luti, & linitionem super oculos
exci à Christo factam. Qua re animisui
malignitatem ostendebant, quod ex re
tam leui, tam grande crima confice-
rent, ex musca elephantum, cum non igno-
rarent chirurgos quotidie, atque etiam
diebus festis occupatos in conficiendis vu-
guentis & emplastris, quæ longe plus tem-
poris quam confictio luti requirunt. Lon-
gius verò progrediens intellectus ait, ho-
mines nimium suis affectibus indulgentes,
ex uno actu, statim inferre generales pro-
positiones & perpetuas, ut quod semel fa-
ctum est, ordinarie & semper fieri creditur.
Qui verò Christi partes adierant, dixerunt
*Quomodo potest homo peccator hac signa fai-
re?* Conferens autem intellectus has duas
responsiones dicit. Istos non afferere affi-
matè Christum non esse peccatorem, sed
dicere quasi admirantes de contrario, idq;
cum aliqua dubitatione: illi verò id affer-
uerunt absolute. Vbi veram video reddi
do cui.

doctrinam traditam à Christo apud B. Lv- *Luc.16.*
CAM, dum ait. *Filii huius seculi prudentiores*
filii lucis in generatione sua sunt.

Tu QVID DICIS? Dubium est, cuius sint
hæc verba, obstinatæ factionis an con-
uersæ. Obstinatæ videntur, ob verba mox
subiecta. Non crediderunt ergo iudæi de illo.
Contra, videntur conuersæ, ob verba im-
mediate, dictæ interrogationi annexa. *Qui*
aperuit oculos tuos. alii enim potius addidis-
sent *Qui sabbathum non custodit.* Verum
forte ab utraq; factione hæc quæstio posi-
ta est, cum enim inter se essent discordes,
communi consensu illum iudicem consti-
tuerint, & ita obstinati quæstionem incho-
arint, *Tu quid dicis de eis conuersi verò reli-*
quum addiderint. *Qui aperuit oculos tuos.*
cum proposito, ut posita ob oculos benefi-
cii in magnitudine liberius proficeretur veri-
tatem, sicut & fecit, dicens.

QVIA PROPHETA est. Noto hic, inquit
Intellectus, primo conuersorum modestiā,
quod non sint ex hoc responso ipsis fauen-
te facti insolētores, & aliis insultarint, sed
tantum spectarint confirmationē veritatis.
HIC EST filius vester. Cum causa cecidis-
sent obstinati, non conquerunt, sed no-
nam moliti sunt technam, ut suæ libidini
satisfa-

351 INSTRVCT. DE MODO
ſatisfacerent, aduocant parentes, ſperantes
ſe ab illis, quoniam plebēi & viles homines
eſſent, ac proinde timidiōres, extorſuros; vt
vel negarent filium ſuum cæcum natum,
vel mentirentur Christum cum eo clam e-
gille vt ſe cæcum fingeret. Id enim indicare
videntur verba illa. *Quem vos dicitis, quia
cæcus natus eſt.* q. d. vos ſpargitis filium ve-
ſtrum eſſe cæcum natum; consultius foret,
ſi nō ſparſiſſetis: iam cum ſparſeritis, ratio-
nem reddite. *Quo modo ergo nūc videt?* quod
ſi non potestis, palinodiam canite, ne vos
dicti p̄eniteat.

*S*CIMVS, quia hic eſt filius noster, & quia
cæcus natus eſt. Mediocritatem in responſo
ſecuti ſunt, quia demonstrarunt ſe, partim
audaces & veridicos, conſitendo eſſe ſuum
filium, & cæcum natum, partim timidos, &
forte nec veraces, negando ſe nescire, quo-
modo viſum recepiſſet: cognoscere enim
potuerant ex filio. verum metu Iudæorum
nimio prohibiti ſunt, vt ait Euangelista, à
ſincera confeſſione: nec eorū testimonium
plus valuiſſet quam filii iam ætate proue-
ſti: quicquid enim diſturi erant, id ex oī
ſoliſ filii prodiijſet, vnde aiunt. *Ætatem
babet, ipſe de ſe loquatur.* Noto præterea in
illis duo metus ſigna. Primum eſt, quod
cum

illis duo metus signa. Primum est, quod cum ex confessione miraculi facti minime sequeretur eos credere Cht stum esse Mefiam, tamen de ea re conticuerint. timidus enim non solum malum, sed etiam speciem & vmbram mali reformidat. Alterum est, quod quicquid fassli sunt, quasi per transennam enuntiarint, dicendo. *Scimus, quia hic est filius noster.* verum alterū, quod inficiati sunt, quia in eorum damnum & exitiū tendebat, dupli formula verborum negarūt. *Quomodo autem nunc videat nescimus. aut quis eius aperuit oculos nos nescimus.* significanter autem vñi sunt pronomine, Nos, Videntur mihi duo isti miselli, repræsentare quosdā in religione tyrones nouos, sed tepidos, qui optarēt se gratos esse Deo pariter & mundo, & vt vulgo dicitur, duab. sedere sellis, quod Christus prouinciauit impossibile. *Nō potestis, inquiens Deo servire & māmona.*

Matt. 6.

Da Gloriam Deo. Cum Pharisæi nihil extorquere possent à parētibus, rūsum adorti sunt bonum cæcum, eiusq; conscientiam in testē veritatis aduocarunt exigentes, vt non securus de ea sentētiam ferret, ac si staret corā omnium rerum inspectore & iudice Deo: quod fecerunt, vt vel aliquod exprimerent fœdus initum à Christo cum illo desimulat-

Z tione

354 INSTRVCT. DE MODO
mione cæcitatibus, vel cæcum inducerent, ut
non Christo, sed Deo suam illuminationem
acceptam ferret.

Nos scimus, quia hic homo peccator est. Emphasis est in pronomine Nos. ac si dicent: Crede nobis, ut hominibus eximia doctrina & sanctitate preditis, Est & emphasis in verbo scimus, q. dicant, certo & explorat, cognoscimus, non dubitanter, & per suspicionem duntaxat. Observo in hoc modo loquendi vitium detractionis, quando Christum absentem asseuerant esse peccatorem, quem praesentem non asseuerarent: dixi enim illis, quod alias dixit Qui ex vobis arieguet me de peccato.

Si peccator est, nescio. Sciebat certe cæcus eum non esse peccatorem, quia paulo ante vocarat eum prophetam, id est, iustum & sanctum. Sensus ergo est, Nescio, id est, non opus est iam hoc disputare & discutere, peccator sit, necne. Hoc modo respondendi declarans, se eorum opinionem non solum estimare falsam, sed etiam usq; adeo friuolam & malignam, ut prorsus indigna sit responsione. Vbi voluntas dicit. Propono in posterum fugere disceptationes & lites, quæ solent in colloquia incidere, maxime quando res majoris momenti inde turbantur aut

impe

impediuntur. Similiter statuo me, quoties in sermonem friuola quædam & inuria, refutatione que digna inducta fuerint, quancunque possum modestia saluo auctorum honore & verecundia, redarguturum.

*Vnum scso, quod cum essem cæcus, modo vi-
deo. Quoniam cordi illi erat miraculū pate-
faccere, nō dubitauit hac verborū forma vti.*

*Quid fecit tibi? Quoniam æstuabant de-
siderio eripiendi gloriam Christo, eandem
questionem, iterum atq; iterum inculcant:
spe vana, credo illecti, illum in aliqua eu-
naturum, immemoremque ante dictorum
futorum. Verum ille animo erectior factus
audacter occurrit. *Ium dixi, vulnusne iterum
audire? Qualem audaciam suggestit spiritus
Dei, & bona conscientia, secundum illud
Palmistæ. Loquebar de testimonio tuis in
confessore regum, & non confundebar.**

*Nunquid et vos ex discipulis eius vulnus
fie? Nam animaduerterat, Pharisæos capi-
tali odio Christum persequi, & ideo vndi-
que criminandi occasiones quæsiuisse. Ni-
hilominus valde prudenter indicauit se in
eam opinionem venisse, idcirco toties ex-
amen huius miraculi ab ipsis iteratū, ut pol-
lant certo explorare eius veritatē, ac deinde
si discipulicius fuerint, solidā conuersio-*

Z 2 suæ

356 INSTRVCT. DE MODO

suæ causam redderent. Notò adhæc vocem
FIERI, qua ostendit se iam satis instructum
 in modo adiungendi se Deo, conuenienter
 illi Christi dicto. *Non vos me elegistis, sed ego
 elegi vos.* Et alibi. *Nemo venit ad me, nisi pa-
 ter meus traxerit eum.* Obseruo & particu-
 lam ET, quæ non obscurè insinuat se iam fa-
 tum discipulum, & ideo illos inuitabat. V.
 bi voluntas dicit. Constituo in animo meo,
 & ego, quoniam spiritus diuini proprium
 est alios ad diuinum seruitum trahere, me
 minimum bono vitaæ exemplo multos at-
 tracturum ad faciendum officium Christia-
 no homine dignum: sicut fecit S. Andreas,
 qui simulatque in notitiam Christi venit, id
 indicauit fratri suo Petro, dicens, *Inuenimus
 Messiam, eumq; ad Christum adduxit.* Idem
 fecit S. Philippus adducens Nathanaelem.

Tu Discipulus eius sis. Responsum est Pha-
 risæorum, per modum iniuriæ vel contu-
 meliæ prolatum, vt affirmat S. Basilius Reg.
 breuiorum 24. his verbis. *Conuictum est, seu
 maledictum omne verbum, quod eo animo perfec-
 tur, vt ex eo contumelia seu ignominia aliena
 afficiatur: licet verbum ipsum per se non videa-
 tur contumeliosum, atque hoc manifestum est
 ex Euangelio. In eo enim dicitur. *Et maledi-
 xerunt es.* Sensus ergo est. *Tu homo indec-*
 & im-*

Ioan. 15.

ioan. 6.

Ioan. 1.

&improbe, sis istius scelerati hominis auditor, per nos licet. Hic quoq; obseruo im-
pudentiam impiorum hominum, qui veri-
tate conuicti erumpunt mox in contumie-
lias & verba probrosa.

Nos autem Moysi discipuli sumus. Ante-
runt Moysen Christo, causamque reddunt,
quod sciant Deum locutum Moysi, de Chri-
sto autem nesciant, vnde sit. Hic noto ex
prauo affectu corrumpi iudicium intelle-
ctus, quia vel ex eo solum quod in scriptura
legerant, vel ab aliis narrari audierant, cre-
dunt Moysen collocutum cum Deo, & ta-
men asseueranter iactant se scire. *Nos sci-
mū.* De Iesu vero aiunt, nescimus vnde sit,
cum tamen oculis suis cernerent tam gran-
dia ab eo patrari miracula.

In hoc est mirabile. Aduerto sensim huius
boni cæci animum magis magisq; inflam-
mati: nam nunc palam omni excluso vel
pudore vel metu suscipit Christi defensio-
nem. Est vero emphasis in pronomine HOC,
ut verborum illorum hic sit sensus. Nō pos-
sum satis mirari, homines tam eruditos la-
tere potuisse, cæcum natum non posse vlla
virtute humana, sed tantum diuina illumi-
nari, maximè si oculus illi nullus ante fue-
rit, quibusdam enim excis oculos habenti-

Z 3 bus,

358 INSTRVCT. DE MODO
bus, & ob accidens aliquod facultate cer-
nendi destitutis, ars medicinæ potest vsum
videndi restituere, non tamen potest resti-
tuere pupillam, quæ mihi restituta est. Itaq;
meo iudicio deberetis cōcludere hunc ho-
minem nullum esse à Deo, quandoquidem
diuina sunt eius opera.

scimus autē, quia peccatores Deus non ex-
audit. In plurali numero dicit, scimus, vt in-
dicaret axioma illud esse cōmune, hominū
etiam idiotarum, nempe nō exaudiri à Deo
peccatores, sed eos tantū qui intimo corde
eum colant, eiusq; mandatis obsequantur.
Hic voluntas dicit. Statuo diuina iuuante
gratia, me deinceps integræ & exactæ dis-
ciplinarum mearum obseruationi strenuam
operam daturum, vt quando in orationibus
Deū precabor, vt liberet me ab aliqua ten-
tatione, afflictione ve, vel vt singularem im-
pertiat gratiam, confidere queam me exau-
ditum iri. Hic offert se occasio examinandi
duas quæstiones. Una est, sitnē verū Deum
non exaudire peccatores? Altera, an pecca-
tores non possint facere miracula? Sed quia
speculatiuæ sunt data opera eas prætermi-
to, vt parēa documento initio libri traditio.

A seculo non est auditum Deprehendo in
hoc cæco mirabiles diuinæ gratiæ effectu

na

nam in intellectu video magnam accessionem factam ad rerum diuinarum notitiam: in voluntate vero robur liberè annunciadum miracula Christi. Sumit enim hic probandum Christum non esse peccatorum, ex eo quia principio mundi nullus excus natus ab homine peccatore sit curatus. Et opinor eum hac generali loquendi forma etiam comprehendisse Moysem, ut eum indicaret postponendum Christo, quem illi prætulerant. Vnde disco, quanta modestia in sermone feruanda sit, quantusque honor sanctis, hominibusque virtute præditis sit deferendus.

In peccatu natus es totus. Hypocrisis diu cœlari nequit. Finixerunt haec tenus Pharisæi se strenuos obseruatores legis, & gloriæ diuinæ defendendæ studiosos, ut voto suo potirentur: Iam vero quia vident se frustra laborasse larua hypocrisis detraccta, palam declarant fastum, quem intus in pectore aluerunt. Siquidem à cœco conuicti, Christum esse hominem diuinum, conuertuntur ad iniurias & opprobria, obiicientes illum peccatis esse plenum, in corpore & anima, in corpore ratione excitatis, in anima ratione culpæ. Id. n. vno sensu designat vox Totys. Alio vero potest significare totum vitæ tempus, quasi à primo natali die fœrit obnoxius peccatis. Potest

Z 4 & ter

& tertius esse sensus, vt quantus est, quantumq; habet sit peccato obnoxium; & cæcitas, & mendicitas, & generis humilitas, & sermonis imprudentia, aliaq; id genus.

Et tu doces nos? In utroq; pronomine magna est emphasis, magna inq; eorum demonstrant superbiam. Sic enim loqui voluissevidetur. Tu homo idiota, plebeie, ignorans, mendice, & à Deo custigate ob peccata audes docere nos, qui sumus legis peritissimi, omniaq; intelligimus, quæ in ea continentur. Nos inquam, qui nec sanctitate quidem vitæ cuiquam cedimus. nos, à quibus tu hæsterno die eleemosynam minimi oboli postulares. Quo responso egregie mentis suæ demonstrarunt cæcitatem, existimantes hominem illum, quoniam cæcus natus esset, non posse à Deo sic in rebus diuinis instrui, vt ipsos docere posset. Contrariū affectum humilitatis obseruauit S. Ambrosius li. 1. in Lucam, in persona B. Virginis, quæ etiam perfecte illustrata esset à Deo, tamen à simplicibus pastoribus discere non erubuit. A pastoribus, inquit, etiam Maria fidem colligit, à pastoribus populus ad Dei reverentiam congregatur. mirati. n. junt de hi, qua discebantur à pastorib. ad ipsos. Maria autem conseruabat omnia verba hac, conferens in corde suo.

Et

ET EIECERVNT *eum* nempe tanquam indignum suo consortio. Erant enim ex illo arrogantium hominum genere, de quibus quidam propheta scripsit: *Quis discunt, recede longe à me: noli me tangere, quia mundus sum.* Nec dubito eum ignominiosissimè ab illis explosum, cū oris sibilis, complosione manuum, excussione pulueris, ac forte etiā lapidum eiaculatione,

AVDIVIT IESVS, quia eiecerunt eum. Salutaris illi fuit hæc ignominiosa eiectio, *quia Dominus, simulatque eum cognoverit, (vti nunquam deserit suos, maxime autē amore sui aliquid perperitos,) studiosè eum per vias quæsivit, & reperto dixit. Tu credis in filium Dei.* Vbi obseruo, Dominum, cum vellet ei corporalem donare visum, non exegisse ab eo consensum. sicut nunc facit; cum vult animæ donare visum spiritualem. Cuius causa est, quod ad fidem suscipiendam nostrum requiratur liberum arbitrium, secundum illud Augustini dictum. *Qui fecit te sine te, non Aug. ser. saluabit te sine te.* Noto etiam modestiam *15. de verb. Domini, nec enim, licet filius Dei esset, di. Apost.* xii. Tu credis in me? deinde dexteritatem in catechizando. Modo siquidem illo loquendi insinuavit, ipsum in se tanquam Deum & hominem credere.

Z s Qvis

QVIS es Domine, Et credam in eum?
 Promptissimè non solum credidit, sed etiam factis monstrauit. Simulatque enim
 audiuit. Et vidisti eum, & qui loquuntur tecum,
 ipse est. respondet. Credo Domine, ore nimis
 eonfitendo, quod credebat in corde, & ge-
 nibus flexis adorauit eum, nam subiicit Eu-
 angelista. Et procedens adorauit eum. Memo-
 ria huc apportat responsum Samaritanæ
 Domino datum. Ego sum, qui loquor tecum.
 Quod conferens cum illo Intellexit, di-
 cit. Apertè dixit illi mulieri, se esse Mellia
 quem ipsa dicebat venisse. hic aurem non a-
 pertè. Cuius rei causa est, quia multi alii
 maximè Pharisæi præsto erant, vnde con-
 ueniebat ut modestè de se loqueretur. Cum
 autem cæco dixit. Ego sum, qui loquor te-
 cum, solus soli locutus est. Vnde disco, in-
 quit voluntas, non prædicare meas laudes,
 nisi necessitas vrgeat; & cum vrserit, parè
 & modestè. Finis huic Meditationi impo-
 nitur sequenti Colloquio.

DOMINE, quoniam venisti ad illuminan-
 dos cæcos, illumina obsecro cæcam am-
 mam meam, vt sua mala interna externa
 que recte obseruare queat, & deprehende-
 re, ac deprehensa oculis tuæ diuinæ mai-
 statis obliicere, vt plenam consequar in-

Ioan. 4.

MEDITANDI PARS II. 363

dulgentiam. Confido benignissime Saluator, te illuminaturum me, quoniam petui, cum illuminaueris cæcum à nemine regatus.

PATER NOSTER.

AVE MARIA.

PARADIGMA MEDI-
tationis in Puncta simul &
Textum.

C A P. VI.

Deo huius Meditationis argu-
mento existimauit maximè i-
doneam fore *Orationem Chri-
sti in horto Gethsemani*, tum
quia varia in ea occurruunt per-
sonæ, sermones, & facta: tum quia intra v-
num punctum & alterum multa se offerunt
ruminanda. Diuidetur autem more
consueto in tria puncta.

¶:o:¶

P V N-

364 INSTRVCT. DE MODO
PVNCTVM I.

Finita Cœna exiit Christus cum discipulis
in montem oliueti, & ingressis in hortum
dixit. Sedete hic, donec vadam il-
luc, & orem.

INTELLECTVS inchoans discursum sic lo-
quitur. Hoc primum punctum, continet
earum actionum vnam, quæ dicuntur Ex-
ternæ, & nullum opus post se relinquunt, v-
ti est, profectio Saluatoris ad hortum Geth-
semani. Et quia est motus localis, vt perfe-
cius intelligatur, video tria esse conside-
randa, nempe locum, vnde profectio cœpit,
spatium, quod conficitur, & terminum ad
quem peruenitur. Locum quidem vniuersi-
alem, vnde disceditur, video esse urbem
Hierosolymitanam: particularem vero
des, in quibus fuit cœnaculum.

LONGIVS deinde tendens Intellectus ad
indagandum causas discessus, dicit. Primum
cogito eum vrbe excessisse, vt Iudæ, Iudeis
que animum adderet ad se capiendum, ex-
ploratum enim erat illos ægrè id molituros
publicè in vrbe propter tumultum populi.
Ex cœnaculo deinde credo discessisse, tum
quia

quia non videbatur conueniens, ut in illo comprehendenderetur, ubi tam sublimia peregerat mysteria, tum ne damno aliquo afficeret hospitem, à quo tanta benevolentia erat exceptus.

Hoc discursu mota voluntas ait. Proposito me diuina adiuuante gratia omnes actiones meas etiam pias & sanctas, quas in meum vel proximorum commodum exercebo, ea cautela & modo instituturum, ut neq; de bona mēx personē existimatione a liquid detrahā, neq; proximo ullam damni, scandali, vel querimonię occasionē p̄ebeā.

Migrans deinde intellectus ad secundum dicit, totum viæ spatiū à Christo confectum usq; ad hortum vocari *torrentem Cedron* quæ vox significat, *obscurum*. Decurebat enim hic torrens in ima valle, quæ est intra montem Oliueti, & collem supra quē exstat Vrbs ipsa quæ vallis quoniam angusta est, depressa, & arboribus densa umbrosum & obscurum transitum efficiebat. Neq; existimo à Christo institutum illac transitum fortuito, aut fortuito id ab Euangelista narratum, sed æterna Dei prouisione, nimirum ad præfigurandam obscuram mœstiam sacræ Domini passionis, cui mox initium dandum erat.

Atque

2. Reg. 15. Atq; hic Memoria ait. Occurrit mihi hic transitus à rege Dauide per hunc ipsum torrentem quondam factus, quando fugiebat suum filium Absolonem: nec enim dubium est, hunc illius typum exitisse.

Ad tertium vero transiens Intellectus, nēpe ad profectionis terminum, dicit. Primus, & magis vniuersalis termini locus est mons

Buc. 29. Oliueti, ut refert S. Lucas. *Et egressus ibat secundum consuetudinem in montem Oliueti.* Particularis vero est villa Gethsemani, qua voce intelligo designari *Vallē pingue*, quia eius terra erat fœcunda & fertilis. Cōgruenter autem teste S. Hieronymo, voluit Dominus in hac valle comprehendī, loco pascendis pinguibus tauris idoneo, à quibus erat capiendus, vnde apud Psalmistam dicit. *Tauri pingues obfederunt me.* Denique

video magis particularē locum, fuisse hortū in dicta valle situm. Vbi discurrens Intellectus ait: *Sicut in horto ab Adamo terreno datum est nostrae ruinæ principium per delectationem, sic secundus Adamus & cœlestis reparatiōi nostræ initium dare voluit in horto per suam passionem.*

Quare remota voluntas, Propono, inquit, me, quoties cogitatio subdit adeūdi hortos, aliāue loca, recreandi animi causa, operam daturum

daturum ut in mentem quoque veniat tristitia, quam Christus perpessus est in horto.

Conspecta huius motus natura, intellectus transiens ad considerationem circumstantiarum, initium facit à Fine, dicens. Eū non alium credo esse, quam in horto oraret. Vnde colligo, voluntatem dicere, se tanta moderatione cibum velle mihi portigere, ut facile & subito possim orationi vacare, ut fecit Christus, & docet B. Hieronymus. Altera circumstantia est TEMPUS, quod video fuisse nocturnum, & ideo ad ambulandum satis incommodum. Vbi voluntas ait. Statuo nullum laborem, nullumq; dis-
ciplinam defugere quocunque tempore, modo frui possim hoc sancto Meditationis exercitio.

Et quoniam omnis actio proficitur à suo Agente, intellectus eum indagans dicit. Inuenio comites itineris Christi fuisse discipulos, ut docet B. Ioannes, ubi intellectus. *Ioan. 18.*

Video, inquit, discipulos secutos Christum, licet inuitati non essent, ut indicant verba Lucæ, dum ait. *Secuti sunt autem illum* *Luc. 22.*
discipuli. Paulo ante enim promise-
runt se cum illo iturum in carcerem, &
in mortem, si necesse foret & deinde
tanto amore cum prosequerentur, ut
nec

nec ad minimum momentum abesse a eo possent. De quo facto voluntas sic loquitur. Ego etiam Apostolorum exemplo conabor tanto amoris affectu complecti omnes qui mihi imperare habent, vel aliquam mei curam gerunt, ut infixurus sim eos cordimeo velut Dei Vicarios.

Et porro procedens Intellectus dicit *Audi* Dominum in ingressu horti dicentem ad discipulos. *Sedete hic, donec vadam illuc, & orem. Orate*, ne intretis in tentationem. *Quæ* verba examinans Intellectus ait: *Vox* **SEDETE** dicta est tanquam à Patre amantissimo ad filios carissimos. Lubet autem eos sedere, & non stare, aut genua ad orandum flectere, forte ut commodius quiescerent: erant enim magna tristitia obtutti, eo quod metuerent breui Dominum à manibus ipsorum subripiendum, ac pro **Prov. 17.** inde & toto corpore languescebant. *Spiritus enim tristis*, ait Sapiens, *exsiccatus*. Deinde, quia sciebat eos breui omnes sua dilapsuros, & ideo voluit esse virtutibus magis integros & recentes. Animaduerto quoque eum utri Imperandi modo, non enim dicit. *Si velitis, orate, sedendo, facite quod lubet, &c.*

Quo loquendi modo paternam erga suos
curam

curam amplius declarat, exemplumque omnibus superioribus præbet, ut oculos saepe in subditos coniiciant, utrum re aliqua egeant, & libenter necessaria adiumenta vel solatia suppeditent, iis maximè, qui minimam sui curam gerunt, & necessaria quandoque negligunt. Deinde, ut etiam si ipi non nunquam ad magnam seueritatem rigoremq; affecti sint, tamen non omnes promiscue ad eam pertrahant, sed cuiusque vires & qualitates metiantur, & aliquando imbecillitati aliquorum condescendant, aut certe consilio, vel precibus ad duriora etiam præstanda, quæ tamen vocationi cōgruant, prudenter inducant. Denique ait Intellectus colligo ex verbis illis. *donec vadam illuc.* Christum ingenti amore prosecutum fuisse suos discipulos. videtur enim digito locum demonstrasse, ad quem tendebat, eiusq; vicinitatem. Qua de causa adiunxit & illa alia. *E t orem innuendo,* non diu se ibi perstiturum, uti & factum est. Atque hæc satis sic cōsiderasse de primo puncto. RESTAT nunc ut expendamus nonnulla verba interuenientia inter hoc & secundum punctum. Verum, prius percurrenta sunt duo verba intra primum punctum comprehensa.

Az

Pri.

Primum est, *Secundum consuetudinem.* Vbi Intellectus ait. Ex multis Euangeliis locis apparere Christum sepius se eo contulisse, tum quod locus urbi esset proximus, ut commodè sub noctem adiri posset, postquam interdiu docēdo se defatigasset tum quia erat solitarius, habendis precibus idoneus, non quod ipse illis opus haberet, sed ut nobis exemplum daret, qui semper opus habemus, & cideò quoties commoditas suppetit, orationi vacare deberemus: nec dubito Euangelistam ea de causa dicta verba, *Secundum consuetudinem*, apposuisse. Quam nobis necesse est ut solitudini corporis, coniungamus solitudinem cordis, quam tantum facit B Gregorius ut eam longè priore anteponat.

Quod iam ad verba attinet inter primū & secundum punctum interiecta, dicit Intellectus. Video esse hæc. *Orate ne intrerit tentationem.* Et primo cogito per tentationem hic intelligi illam patiendi, quam ipse vocavit scandalum dicens. *Omnes vos scandalum patiemini in hac nocte.* hoc est, iacturam fidei facietis, contra quam tentationem vult eos armari oratione, quæ non solum tuerit nos contra tentationes praesentes, sed etiam impetrat ne veniant in futurum.

turum, conuenienter duabus expositionibus, quæ dictis duobus verbis inhærente videntur. Prior est, vacate orationi, ne contingat vobis tentatio, secundum illud consilium B. Hieronymi. *Semper aliquid manib. Hier. ep.*
operare, & te semper diabolus inueniat occu- 4. ad.
patum. Otiosi siquidem obnoxii sunt variis Ruſ.
tentationum telis. Multa enim mala, ait sa. Ecclesi. 23.
piens, docuit otiositas. Et. Otium est origo o-
mniū malorum. Posterior est, Orate Deum
hoc ipsum, & in temnī. ob periculum la-
psus. Et hoc credo Dominum voluisse pro-
priè indicare illis verbis. Ne intretis in temna-
tionem. perinde ac si dicerem alicui, ne in-
tres in aquas, ne illis circunderis & obruaris
secundum illud Psalm. Veni in altitudinem Psal. 68.
marū, & tempestas demersit me.

PVNCTVM II.

Assumpsit Iesus Petrum, & Iacobum,
& Ioannem, eisq; dixit. Tristis est
anima mea usq; ad
mortem.

INQVIRIT mox Intellectus causam cur
Christus tres istos discipulos, & non
Aa 2 alios

alios secum habuerit, & dicit. Cogito pri-
mum id factum, quod plus illis, quam aliis,
fisus sit, vnde & alias separatim eos assu-
psit, ut in excitatione filiæ archisynagogi, &
in transfiguratione sua. Secundo, quia exi-
stimauit illos, quoniam in monte Thabor
spectatores fuissent suæ gloriæ, constan-
tiores fore quoque in hac contumelio-
sa persecuzione. Tertio, quia in quolibet
horum erat aliqua præminētia S. Iacobus
enim inter illos futurus erat primus Mar-
tyr. S. Ioannes prærogatiuam virginitatis
vsurpatus, & S. Petrus Ecclesiæ prima-
rum.

Deinde intellectus oculos conuertens
in verba. *Tristis est anima mea & q[uod] ad mor-
tem. Animaduerto, inquit, Euangelistas an-
te hæc verba præmittere ista. Capit pauere,
tadere, & mortuus esse.* Ex quibus omnibus,
inquit, colligo binas actiones, quæ dicun-
tur, immanentes, vel internæ. Appetitus,
nempe timorem & tristitiam. Quarum pri-
mo causam, secundo subiectum, tertio ma-
gnitudinem, quarto & ultimam finem inue-
rigabo.

Inchoans autem intellectus discursum
suum, per modum colloquii cum ipso Chri-
sto Domino, de causa dicit. Deprehendo,

mi

mi Domine eandem causam esse quæ ordinariæ etiam in nobis est; eamque geminam. obiectum scilicet externum & principium internum, id est, animum. Obiectum enim quam primum apprehensum est tanquam conueniens, vel disconueniens, vim habet commouendi affectus, & huic vis inest tales actiones producendi. Sed simul aduerto, Domine, quod in te longe alium modum causandi obtineant, quam in nobis hominibus imperfectis. Siquidem in nobis obiectum, simulatq; apprehensum est, tanquam conueniens vel disconueniens, ordinariè, & certo modo quasi necessario ita concitat passiones, ut læpemus ratio nem percurrant, vnde & accidit ut eadem ratio impedire nequeat, ne exurgant, & postquam excitatae sunt, non possit pro libito suo eas refrenare vel reprimere. Verū in te Domine, deprehendo contrarium, sola enim obiecta non habuerunt vim contristandi animam tuam, nisi anima rationis mandato ad id viam muniisset, & ideo anima verè dicitur voluntariè actum tristitiae produxisse, ut indicauit Euanglista, cum Christum sic loquentem inducit. *Tristitia est anima mea usq; ad mortem non enim dixit. Tristata est, in passuō.* Et eadem de

Aa ; causa

causa obseruo, te quoties voluisti, timuisse,
& non quando obiectum urgebat, quod si-
gnificant & verba illa. *Cœpit pauere*, q.d. eum
internè dedisse causam pauori. Transiens
deinde Intellectus ad indaganda obiecta,
ait. Video fuisse tormenta, mortem, pecca-
ta, & nominatim illud quod in excrucian-
do & occidendo Christum committebat.
Hæc enim apprehensa vti certo futura, effi-
ciebant timorem, & imaginata quasi iam
præsentia, creabant tedium & melancho-
liam.

Transiendo deinde ad quærenda subie-
cta, vel potentias, quibus insunt dicti affec-
tus. Deprehendo, inquit Intellectus, fuisse
vtrumq; Appetitum, sensituum & intelle-
ctuum; vel voluntatem: quod colligo ex
voce Anima, quæ continet duos illos app-
etitus. Progrediēs deinde lōgius, dicit. Duos
dictos affectus fuisse in parte sensitua con-
uincor ex modo illo loquendi, *Caro autem*
infirma. quæ verba etiam de se Christum di-
xisse, docet B. Remigius, & alii. Quod autem
fuerint quoq; in volūtate, primum colligo
ex illis verbis. *Veruntamen non mea volūta,*
sed tua fia. Secundo, quia duo illi appetitus
ram arcto inter se vinculo sunt colligati, ut
vno commoto commoueatur & alter, nisi
impe-

impedimentum aliquod interueniat. Et quoniam ratio nulla se offert, cur Dominus talem communicationem impedit, vide- tur mihi securè dici posse quod peruenetit quoq; ad voluntatem Intellectus verò pro- fequens suos discursus redit ad Colloquium cum Christo.

Cum Domine humana voluntas in te considerari possit, quatenus naturaliter o- peratur, hoc est, nullo antegresso discursu, sed tatum secundū primam intellectus ap- prehensionem, qua subitò mouetur in rem cognitam: & rursum cum eadē considerare queat, quatenus antegresso prius discursu operatur, Video, has duas commotiones fuisse in voluntate tua vtroq; modo iam ex- posito. Nam cum intellectus tuus appre- henderet mortem, velut naturæ malum, su- bito voluntas futurā extimuit, & tanquam apprehensione præsens contristauit. Cum enim teste tuo B. Damasceno omnis crea- tura naturaliter diligit cōseruationem sui, naturaliter quoq; horret eius contrarium, id est, mortem, vt singillatim quoque affir- mat B. Cyrillus de te verbo facto carne. Ca- ro, inquit, factum permittit carni sua, Et pro- pria patiatur, & ideo tanquam verus homo mortem in ianuis existentem pertinuit.

Aa 4 Et

Et quoniam tua voluntas nonnunquam moueti potest ex consideratione Intellectus facta cum principiis humanis, quo casu appellant isti voluntatem inferiorem: alias verò ex consideratione rerum diuinarum cum principiis diuinis, aut humanarum, cum mediis diuinis, quo casu vocant voluntatem superiorem, animaduerto utraque ratione inueniri in voluntate tua ambos affectus. Etenim in inferiore dolbas, mortemq; timebas, ob castigationem incumbente in populo, quē amore humano velut populares tuos complectebare, & multo magis propter afflictiones, quas habitura erat Mater tua sanctissima quam eodem amore ardentissimè prosequebaris. Video etiam te contristatum in parte superiori propter scelera in tua crucifixione committenda, quatenus iis D̄s v̄s pateratrocissimè offendebatur. Intellectus dehinc ad animam suam conuersus tale Colloquium instituit.

Quoniam, o anima mea excipere potes, Christum à suæ conceptionis primordiis fuisse in anima beatū, ac proinde ab omni dolore & timore immunem, scire debes, cum beatifico gaudio quod erat in appetitu intellectuo, potuisse cohædere dolorem

vel

vel mestitiam in appetitu sensituo. nam cum sint potentiae inter se distinctae, quaeque potuit propriam suam actionem exercere. Quod autem uterque actus gaudii & tristitiae potuerit quoque inesse voluntati, credibile facit diuersitas obiectorum. Obiectum enim gaudii beatifici erat diuina bonitas, tristitiae verò malum proprium naturale, vel secundum alios, spirituale.

RESTITUTA nunc excutienda magnitudo pauoris & tristitiae, dicitque intellectus. Colligo incredibilē fusse utriusque magnitudinem. Nam, excepto quod tormenta Christo illata superarint grauitatem omnium tormentorum homini unquam illatorum, eo quod perphantasmam distinctissime, liquidissimeque sint apprehensa, hoc exasperarunt magis dolorem in appetitu sensituo, quo spiritus animales in eo exsisterunt viuaciores, & efficaciores. Eodemque gradu, vel etiam maiore dolores affecerunt voluntatem, nam cum lumen Intellectus phantasiae lucem haud secus supereret, quam solis splendor radios stellarum, in intimos acerbitatis tormentorum grauitatis peccati, & offendit diuinæ recessus penetrauit, ac ideo dictos affectus longe vehementius concitare potuit. Atque hic voluntas tale

Aa 5 Collo-

Colloquium habet cum Intellectu. Nonalia equidem de causa passus sum, vel mandauit potius, vt in tam subtilem, tamq; distinctam horum affectuum inuestigationem te immerge res, quam vt hoc vehementius dolore, & toto pectore compati possum. Iesu doloribus obruto, non autem ut curiositatem à natura tibi insitam pasceres. Secundo colligo dolorum immensitatem ex verbis ab eo adiectis. Usque ad mortem. Videtur enim mihi in hunc modum loqui voluisse. Tanto oppressus sum pauore & mœrore, vt non longè absim à morte. Vel, anima mea patitur dolores morientib. non absuniles. Deinde eandem coniicio ex illis verbis. *Et factus in agonia, id est, in extremo cum morte cōflietū.* Quartò ex sudore sanguineo, proculdubio non nisi ex summis intimesq; animi & corporis angustiis profecto: sicut enim moribundi impendēte vice exitu solēt sudare, hoc est humorem inharentem sanguini venis inclusō profundere foras, sic Christo tatus obrepit metus mortis, vt cum humore & sanguinē foras propulerit, ac tanta quidē copia, vt imbucret terram, sicut testatur S. Lucas. *Et factus est, inquit, Sudore eius, sicut gutta sanguinis decurrentis in terram.* Nec dubito tunc Christum morte

Luc. 22,

morte occubiturum fuisse, nisi miraculosè
in vita conseruatus fuisse.

POSTREMVM quod diximus expendendum de his affectionibus, est FINIS, ob quē pauorem illum & mōrōrem Dominus asumpsit. Vbi intellectus dicit. Primum finem hunc puto esse, quod voluerit esse partes suæ passionis sacratissimæ, sicut fuit flagellatio, coronatio, irrisio, &c. Secundus erat, vt se hominem vera carne non fantastica, aut imaginaria præditum demonstraret. nam timuit, tristatus quē est aliorum hominum instar. Tertius, vt solaretur nos, si quando terrore concuteremur, vt notauit S. Augustinus. *Nos tristitia, inquiens, humana infirmitatis affectus, non conditionis necessitate, sed miserationis voluntate suscepit Dominus: Et sic iuxta fidelibus membris suis inter humanas tentationes contristari, & dolere coniungeret, non ideo se ab etsu gratia putaret alienum, & non esse ista peccata, sed humana infirmitatis indicia.*

*In psal.
87.*

PRO complemento huius secundi Puncti superest, vt intellectus discutiat nonnulla verba textus, eo quod exacta eorum notitia iuuare possit ad plenā cognitionē rerum gestarum. Incipiens ergo à verbo

PAYERE,

PAVERE, dicit. Inuenio ea non significare quemlibet leuem timorem, sed qui inueniatur cum quodam animi stupore, & vocans potest TERROR, ac vocabulum græcum significat metum, cuius magnitudine homines quasi examinatur, & viribus deficitur. Et tibi non displicet, addo significatum cuius conuenire cum significato verbi PAVIRE quod significat, percutere, ut significet pavorem, quo cor commouetur ut palpiter. Alterum verbum est TUDERE, & significat fastidium, & deiectionem animi, qua homo obruitur ex nimio cordis dolore. Tertium est MOESTVS ESSE. Mœstitia proprium est profunda melancholia, qua homo a diurno mœstore affligitur. Vnde noto, inquit Intellectus, illam domini mei tristitudinem tam intensam fuisse, ut quamvis exiguo tempore durarit, tamen exæquarit mœstem longissimi temporis.

PVNCTVM III.

Dominus tertio orauit, & qualibet via visitans tres discipulos inuenit eos dormientes.

QUONIAM diuisio cuiusq; rei non p^{re}sum iuuare solet ad intelligentiam in

sex capita distinguam; quæ dicturus sum de mysteriis huius ternæ orationis. Primum erit, quæ petitio in ea continetur. Secundum, à quo fiat Tertium cui fiat. Quartum quo modo. Quintum quo fine. Sextum & ultimum, sitne exaudita, an non.

Incipiendo à primo primæ orationis puncto, quæ fuit. *ABBA pater, si possibile est, transeat à me calix iste.* Ego credo, inquit intellectus, Dominum verè deprecatum mortem, idq; significari voce. *transeat.* Et confirmo ex modo loquēdi alias usurpato. *Vi transeat ab eo hora,* vbi per synecdochen nomen partis usurpauit pro toto. *vt HORAM* pro tempore, & pariter continens nominauit pro contento, nempe tempus, & locum penitentia & tormentorum, quæ erat tunc passurus. Deinde ex aliis illis verbis. *Transeat à me calix iste,* vna cum illis. Si non potest transire calix, donec *B' BAM illum.* quasi diceret. Sinon potest transire calix iste, nisi bibam illum. Ex quibus omnibus liquet cum loqui de sua persona, & non martyrum postea pro Christo passorum.

Q uod ad secundum attinet, oratorem video esse Iesum verum hominem & Deum. Hic intellectus ad animam conuersus. Recognosce, inquit, anima mea humilitatem tui

382 INSTRVCT. DE MODO

tui **I** & **S** in hac precatione, quia eam facit
ad patefaciendam suam humanitatem qui-
**In Sym-
bolo.** minor est Patre, ut dicit B. Athanasius. **M**inor Patre secundum humanitatem: atq; ad
præbendum tibi exemplum, ut in afflictio-
nibus tuis ad orationem configicias.

2. Cor. I. **Q**uod ad tertium, video quod eam dina-
gat ad Patrem, nam dicit, **abbas pater, Pater**
enim misericordiarum est, & Deus totius con-
solationis ut vocat eum Apostolus. Quæ du-
conditions magnam iniiciunt specimini
petrandi.

Luc. 22. **Q**uarto, video modum orandi excep-
sum esse, quod flexis genibus primo in-
iude pronus in terra orarit. **P**ositis genibus
habet textus, **procedit in faciem suam demo-**
strans hoc gestu, inclinationeque corporis
submissionem animi, qua orationem fun-
debat. Modus internus deinde est, quod iti-
cerit ex intimo corde, ut geminatio illa o-
stendit. **abbas pater, Abba** enim idiomate
Syriaco idem est, quod Pater. Eundem af-
fectum clarius declarat pronomē **mi**, quod
adiunxit **¶ Lucas. Itaq; dixerit. Pater, Pater**
mi. Idem conuincit denique tertio iterata
eadem petitio. Cæterum animaduerto il-
lud quoq; quod affectu non fuerit eousque
prouectus, ut præcise & absolute petitionē
illam

illam proponeret, sed semper conditionem adiunxit si ita placeret: ut liquet ex particula conditionali, Si. si possibile est, transcat. Et iterum: *Orauit, si fieri posset, transiret.* Et. & *Si transfer calicem hunc a me.* Ac deniq; si non potest hic calix transfire. Idem demonstrant exceptiones in qualibet repetitione factæ. ut *Non mea, sed tua voluntas fiat.* Item. *Non sicut ego volo, sed sicut tu.* Et. *Fit voluntas tua.* Non ergo absolute petiuit oppetere mortem, sed tantum habuit simplex desiderium, & voluntatem conditio-
natum.

Quod ad fines Christo in hac oratione propositos attinet, Arbitror primum fuisse, ut demonstraret se veri hominis instar mortem pertinere. Secundum, ut in ærum-
nis perfugium haberemus ad orationem, sicut paulo ante disertis verbis docuerat.

*Exemplum dedi & vobis, Et quemadmodum ego Ioh. 13.
feci, ita & vos faciatis.*

Quod deniq; imprestationem attinet, a-
nimaduerto, inquit Intellexus cum non ex-
auditum in primario suæ petitionis capi-
te, ut non moreretur. Et per modum Col-
loquii ad Dominum dicit. *Constatbat tibi*
decretum a Patre æterno factum te de-
bere mori, quod non poterat mutari,
cur

cur ergo contrarium petiūisti? Etiā si con-
staret, tamen petiui. nec ideo insipientere.

Psal. 21.

gi, vti pronunciauit Dauid. Clamabo per
diem, & non exaudies, & nocte, & non ad IN-
SIPIENTIAM mihi. Id enim feci ad declaran-
dam meæ carnis infirmitatem, atque hoc
impetraui. Nec cogitandum est in eam vo-
luntatem fuisse paternæ contrariam, quia
ille animæ meæ potentias cohibendas non
putauit, quo minus naturales suas exeret
actiones, haud secus, quam si purus homo
fuissem, sicut tu: & idcirco plus me confor-
maui cum eius voluntate, immò simulatq;
ab angelo indicatum est bibendū calicem,
ipse quoque mihi se conformantes liben-
ter amplexæ sunt morem sicut tunc de-
monstraui discipulis dicens, *surgite, eamus.*
id est, obuiam procedamus inimicis. Atque
ego ipse, percunctatus eos, quem quæreret,
dixi. *Ego sum.* Et cum cordis gaudio subieci,
Si ergo me queritis, sensite hos abire, meque in
eorum manus tradidi. Atq; hoc sufficiat de
prima oratione. Transeamus ad alteram.

PATER MI, si non potest hic calix transit,
nisi bibam illum fiat voluntas tua. In quam
sic ratiocinatur intellectus. Aduertere vi-
deor, tam voluntatem Christi, quam par-
tem sensitivam sensim in sua petitione ter-
- giuer-

giuersari. Cum enim hanc secundam orationem per negationem inchoet *Si non potest hic calix transire*, videntur capisse intelligere petitionem fore impossibilem. Vnde voluntas dicit. Propositum facio me nunquam primæ meæ sententiæ constanter inhæsurum, ut primum aduertero non consentire cum opinione superiorum.

TERTIA & vltima oratio fuit, ut dicunt Euangelistæ. *Et orauit tertio eundem se: monem, dicens.* id est, eandem orationem, eadem conditione prolatam, qua duæ prioris. & quod eo amplius est, eodem tenore animi constantis, sic ut neq; tristitia, neque pauor, licet maximus rationem turbarint, vel effecerint ut orandi formam mutaret.

SUPEREST nunc expendere visitationes, quas Dominus inter orandum, fecit ad discipulos tres Circa quas Intellexus discutens ait Video cum, cum in prima inueniret dormientes, illos in commune reprehendisse. *Sic non potuisti una hora vigilare mecum*? ad commone faciendos forte superiores, ut non abstineant à reprehensione etiam eorum, quos sibi habent carissimos, quando delinquunt. Disco quoque ex B. Marco speciatim reprehensum fuisse Petrum his verbis. *Si mon dormis? non potuisti*

B b una

Qna hora vigilare mecum? ad informandos
Prælatos maiores ut quando opus est, et
iam reprehendant prælatos inferiores. Ad
uerto præterea, inquit intellectus, corre
ctionem hanc fuisse verè fraternalm, suæ
& amoris plenam, nam addidit. Spiritu
quidem promptus est, caro autem infirma
hoc enim in sensu multi sancti hæc verba
exponunt. atque si dixisset. Explorata
michi fuit spiritus vestri promptitudo ex
promissis paulo ante factis, & quamvis
iam inueniam vos dormientes, tamen id
non tribuo ignauiz, sed naturali carnis ve
stra inbecillitati. Memoria huc adfert non

Gal. 6. absimile consilium ab Apostolo Paulo in
stola ad Galatas datum, dum ait Si quis pa
occupatus fuerit in aliquo delicto, vos qui spi
rituales estis, corripite eum in spiritu len
tatis, considerans eisipsum, ne **Et** tu tenteris.

D e altera visitatione, considero & ad
miror, quod scribit S. Matthæus **Et** Genit
iterum, **Et** inuenit eos dormientes, **Et** relata
illis iterum abiit. Quia in re noto Domini
mästetudinem singularem: nam cum pau
lo ante eos arguisset, videretq; non proful
se, naturaliter videtur debuisse in eos com
moueri, & grauius coarguere, & tamen con
trarium facit, ne verbo quidem eos com
pellans

pellans, contentus pœna verecundie quam
ipſi ſibi accerſierant. nam B. Marcus dicit.
Ei ignorabant, quid reſponderent ei, nempe
egregie pudeſtati. Vnde dicit Voluntas,
Statuo & ego quoties animadutero ſupe-
riorem abſtinere a repreheſione meorum
lapſuum non abuti eius mansuetudine, ſed
meipſum pudore ſuffundere: ſimiliter ſi
contingat mihi curam iniungi aliorum, v-
bi notaro ſubditum pœnitudine duci de er-
tore commiſſo, ne afflictionem addam af-
fictio, rem diſſimulabo.

De poſtteria denique viſitatione ita ſcri-
bit S. Matthæus. *Tunc venit tertio ad diſce-
pulos ſuos, & dicit illis. Dormite iam & re-
quieſcite.* Quæ verba, inquit Intellectus,
plus admiror, quam ſuperiora. Iam enim
Dominus non ſolum tacet, ſed etiam eos
inuitat ad quietem, vt exponit S. Auguſti-
nus.

REſTAURT ut quædam verba textus ſcu-
temur. Priuum eſt, SVRREXISSET, Ex-
quo colligo, ait Intellectus, Dominum to-
tam orationem perfeciffe genibus flexis,
maxime ſi verum ſit non aliam ſententiam
verbis illis, procidit in faciem ſuam ſuper
terram, eſſe ſubiectam, quam quod in ge-
dua prolapsus vultu in terram inclinato.

Bb 2 oraue-

orauerit, non quod vultu terram attigerit.
De quo dicit voluntas. Magno pudore suf-
fundor ad hoc exemplum. nam simulato-
medolor aliquis renum pupugerit, aut ge-
nua oblanguerint stans vel fedens oratio-
nem prosequor. ALTERVM verbum consi-
deratione dignum, est pronomen sVVM,
quod Euangelistæ semper in hoc facto ad-
iungunt, quando mentionem faciunt disci-
pulorum, vt. *Egressus est cum discipulis suis.*
Et rursum. *Securis sunt cum discipulis suis.* Et
illud. *Tunc venit tertio ad discipulos suos.* Et
deniq;. *Et dixit discipulus suis.* Qua forma
loquendi declarauit, quanto amore eos
complectetur, conuenienter dicto illi.
Cum dilexisset svos, in finem dilexit eos in fi-
nem, vel quia dilexit vsque ad mortem, vel
quia summo amore.

Iean. 13.

Lxx. 22.

SVB finem creationis tertiae, teste S. Lu-
ca, apparuit angelus Domino vt eum con-
fortaret. Apparuit autem illi, inquit, an-
gelus de caelo confortans eum. In quæ verba
discurrens Intellectus, ait. *Hanc confona-*
tionem totam credo extrinsecus factam, n
v. c. *varias adduxerit rationes, cur a quo &*
libenti animo oppetere mortem debet;
non autem robur addiderit internæ volun-
tati. Firmiter enim in animo suo constitue-

MEDITANDI PARS II. 389

rat pati & mori excluso omni gaudio, excepto solo beatifico. Et ideo hortabantur non ut alacriter, sicut alii martyres, sed ut fortiter omnes cruciatus perferret.

Finis imponitur hoc Colloquio. Optime Domine tibi gratias referre pro tantis cruciatibus, quos propter me perpessus es, sed quomodo potero eas exprimere verbis, cum mente earum magnitudinem concipere nequeam? Decreui ergo silere, pre-
cando bonitatem tuam, ut me tuarum par-
ticipem facias pœnarum, quo eas probans
rectius comprehendam earum atroci-
tatem, atq; ita etiam ardentiores

gratias agam,

PATER NOSTER.

AVE MARIA.

Bb 3 EX-

*EXEMPLVM MEDITATIO-
nis secundum applicationem
sensuum.*

C A P. VII.

PRO hac Meditatione commoda mihi
visa est materia de CRUCIFIXIONE Do-
mini; in eam enim incident multa, quæ oc-
casione p̄t̄bent re ipsa p̄acticè ostendē-
di, quæ tradita sunt supra de documentis,
ut apparebit in discursibus. Primum sit,
quod principium crucifixionis iam in me-
ditatione alia fuerit propositum, longisq;
discursibus tractatum in c 2 in verba à Do-
mino nostro de cruce dicta. *Pater dimitt
eis, &c.* Incipit ergo dicere Auris. Vide omni-
hi audire Dominum verba illa voce admo-
dum plena & sonora pronunciantem Ar-
chic subiicit Auditus. Ad quæ permotus in-
tellectus breuem discursum facit dicens.
Vnde ego colligo, quod magno affectu ca-
ritatis enunciarit: experientia enim docet,
anobis voce clara & sonora proclamari,
quod ex corde intimo proferimus. Vnde
natū vulgare proverbiū apud quosdam,
ore paruo vel angusto postulat, quæ ex-
quo affectu postulantur. Vbi voluntas pro-

suo profectu spirituali illico dicit. Ego vero
 primum non paruo vere cūdiæ affectu tan-
 gor, q̄ s̄pē numero dum interfui in Eccle-
 siis, vel congerationibus publicæ orationi
 vocali, vel ex incuria, vel tædio ore non re-
 sponderim, sed mente tantum, vel etiam
 neutro modo, aut si voce responderim id
 feci tam submissa, vt vix ipse eam audie-
 rim. Deinde propono me in posterum sem-
 per responsu m̄ voce conuenienter clara
 & firma, etiam si forem desatigatus, idq; ad
 imitandum meum magistrum IESVM, qui e-
 tiam si tam male tractatus esset, tam grandi
 voce inimicis deprecatus est veniam. Atq;
 hoc modo inducat ad amplectendam quo-
 que exhortationem Ecclesiæ dum me
 admonet, vt laudes diuinas plena voce de-
 cantem. *Sit laus plena, inquit sit sonora.* Ve-
 rum conabor addere & attentionem, &
 gaudium, vt ihortatur eadem verbis sequē-
 tibus. *Sit iucunda sit decor a mentis iubilatio.*
 Quod cōsulit quoq; B. Bernardus suis mo-
 nachis sermone 47 in Cantica. *Vnde vos,*
 inquit, *moneo dilectissimi, purè semper ac*
strenuè diuinis interesse laudibus, strenuè
quidem, Et sicut reverenter, ita & ala-
criter Domino assistatis, non pigris, non somno-
lenti, non oscitantes, non parcentes VOCIBVS,

Bb 4 non

non pracentes verba dimidia, non integra transilientes, non fractis \mathfrak{E} remissis vocibus muliebre quiddam bulba de nare sonates, sed **VIRILI**, ut dignum est, sonitu \mathfrak{E} affectu voices sancti spiritus de promatis. Hæc satis sint de Aure. Cæterum antequam transeamus ad oculos visus es mihi monendus, actionem sensus, licet breui expediatur, & discursus quoque intellectus habeat breuem, voluntatis tamen functionem posse prolongari in quærendo proiectu suo, sicut iam feci in hac actione Aurum. Veniamus ad oculos.

Diximus supra, si meministi, B. Bonaventuram credere Dominum hæc verba protulisse, dum cruci in terra adhuc iacenti affigeretur. Oculi itaque mei aspicientes sanguinem è manibus, pedibusque Christi erumpentem, testantur illum fuisse rubicundum & purpureum magis quam sit corallii vel chrysolithi. Quo colore motus intellectus breui discursu dicit. Hinc colligo certo vehementissimum fuisse dolorem, quem sensit in tormentis. Nam cum fuerit complexionis temperatissima, quæ Tactui magnum addit vigorem, non potuit non profluere sanguis, nisi naturalibus omnibus perfectionibus suis constans

inter

inter quas est rubedo. Qua re inflammata
voluntas ait. Statuo & ego, me dum disci-
plinam facio guttulam aliquam sanguinis
expressum, ut indicium aliquid prebeam
imitandi Christi, ut cum illi placuerit, desi-
derio accendar profundèdi totum per san-
ctum martyrium, sic ut ne villa quidem gut-
tula in me permaneat.

Transcundo deinde ad sensum **GVSTVS**
imaginare te degustare vinum Domino
orrectum, quod S. Marcus vocat *myrra-
thum*, & S. Matthæus addit, *cum felle mix-
tum*, & deprehendes esse valde amarum, ac
proinde labra ad aliquid tempus amaritie
imbui. Vbi intellectus hunc instituit dis-
cursum. Porrectio vini aromatici facta cru-
cifixis introducta est quondam ad confor-
tandum illos, quo constantius dolores fer-
rent, at meo IESV doloribus obruto illud
permiscent felle, ut cum vini efficacia la-
bia amaritudine insolita affligerent. Atque
hic voluntas sentiens se animatam ad pa-
tiendum. Propono, inquit me diuina op-
tulante gratia primum fortiter, deinde e-
tiam alacriter, quandocunq; euenerit, po-
tum amarum vini, vel alterius rei assu-
ptum, memoremq; futurum huius ama-
tissimi poculi Christo porrecti: pudoroque

Bb s suffun-

suffundar, si contingat me vel conqueri de qualitate potus mihi à maioribus meis ap- positi, vel etiam condire aromatis, ut magis palato arrideat. Memini enim S. Bernardū in Apologia ad Guilhelmum Abbatem ac- ter, sed meritò inuehi in Monachos, qui melle, aliisq; specieb. aromaticis sua vina, ut dulciora essent, condiebant Atq; hic mi- hi in mentem venit commone facere te, ve- titum non esse sensum vnū multis obiectis suis, si sint in meditatione plura, applicare. Quare & hic poteris digitum intingere, in diuinum illum sanguinem, applicare ori, & inexplicabilem inde exugere suavitatem, ut scribitur de Manna. Quo adducit Me- moria id, quod Ecclesia de sanctissimo la- cramento canit. *Panem de cælo præstissimū, omne delectamentum in se habentem.* Quæ verba etiam si propriè de specie panis intel- ligantur, extendi tamen à nobis possunt ad sanguinem sub specie vini existentem. Quo disersu dulcedine quadam perfusa volun- tas. Propono, inquit, me sedulam operam nauaturum, ut delibem suavitatem sanctæ communionis, ac nominatim sanguinis quoties sum sacris, si sim sacerdos, opera- turus.

AD ODORATVM exercendum, cum nullus

hic

hic occurrat odor materialis (nisi credamus, quod quidam sancti perhibent, fuisse in monte Caluariæ ingentem fætorem ex crucifixorum cadaveribus) accipiemus odorem metaphoricum & spiritualem (id enim monuimus in documentis posse fieri) Is autem sit ipsa oratio à Domino pro crucifixoribus facta Imaginor itaq; me astare cruci, & percipere orationis illius suavitatem, cuius odor in cœlum ascendens tam gratus fuit æterno Patri, ut mox postulata impetrarit. In cuius confirmationem Memoria profert illud B. Pauli ex epistola ad Hebreos. *Exauditus est pro suareuerentia. Heb. 5.* Deinde testimonia Euangelistarum, nam de Centurione dicit S. Marcus. *Videns autem Marc. 14.* Centurio, qui ex aduerso stabat, quia sic clamans expirasset, ait. *Verè hic homo filius Dei erat.* Et S. Matthæus de militib. *Et qui cum Matt. 27.* eo erant custodientes IESVM, *Seiso terramotu, & cra qua fiebant, timuerunt valde, dicentes. Verè filius Dei erat iste.* Deniq; S. Lucas loqués generatim de iis qui sub cruce manserant. *Et omnis, inquit, turba eorum, qui simul aderant ad spectaculum istud, & videbant, qua fiebant percutientes pectora sua reuertebantur.* *Luc. 23.*

SUPER-

SUPEREST Tactus. Imaginor itaq; me
 manibus diuinum sanguinem tangere, &
 sentire esse calidissimum, & quasi bulli-
 entem ubi Intellectus breuiter sic discur-
 rit. Calor hic etsi oriatur ex naturali calo-
 re cordis, qui erat ob bonitatē complexio-
 nis admodum viuidus, tamen augescet
 maiorem in modum ex vigore diuinæ cari-
 tatis sancto pectori inhæretis. Iam si amor
 naturalis vim habet, ut ferunt calefaciendi
 carnem cordis, cor autem sanguinē, multo
 magis id faciet amor diuinus, ut expertus
 est B.P. FRANCISCVS XAVERIVS, qui dicto a-
 more tantopere æstuabat, ut non pateretur
 veste pectus contagi, & idcirco sæpe mani-
 bus subleuabat. Vt solet depingi. Memoria
 hic dicit. Memini me legisse in quodā scri-
 ptore, primitiæ Ecclesiæ fideles tam mul-
 tos actus heroicos in vita sua demōstrasse,
 & cum summo animi gaudio atrocissima
 supplicia, mortemq; ipsam tolerasse, quod
 eorum pectoribus recēs ille Christi sanguis
 adhuc effruesceret: ac in intellectu quidē
 ob assiduam contemplationem passionis
 Christi, in corde vero per ardentissimum a-
 morem. Quo sanguine vel amore plenam
 quoq; animam habuisse videtur B. RODOL-
 PHYS AQUAUIA in noua Indiarum Ecclesia,
CUM

Horat. in
 eus vita.

cum ad primum impiorum gentilium in-
petum qui cum trucidarunt, in genua pro-
ciderit, & veste propria manu in humeros
deducta ceruicem nudam cædendam præ-
buerit. Vnde inflammata voluntas, dicit. Et
ego idem facere conabor, assiduè frequen-
tando Meditationes de hoc sanguine amo-
nis plenissimo: Sic enim sperare potero, in-
tellectu sc considerationibus instructo, &
voluntate amore inflammata, eosdem vel
saltē similes effectus secuturos, nempe ut
fortiter sustineā omnes crucē & ærumnas,
quas necesse erit pro mea vel proximorum
sanctificatione sustinere. Et hæc sufficient
de applicatione sensuū quoad obiecta pro-
pria. Sequitur ut dicamus de applicatione
eorundem ad obiecta communia primaria,
& secundaria.

Atq; initio facto à QVANTITATE, appli-
cando Oculos ad sanguinem è manibus &
pedibus profluētem, dicit. Video magnam
esse sanguinis copiā. Quod si & manus hu-
mi delapsum sanguinem circum circa per-
gerent tāngere, inuenirēt, totū solum cruo-
re iinbutum. Vbi sic breuiter ratiocinatur
Intellectus. In flagellatione, nec palmę ma-
nuum, nec plantæ pedū flagellis tactæ fue-
rāt, sed quia amor diuinus eum impulerat,
vt c. pta-

vt optaret toto corpore pati, noluit palmas
& plātas esse à passione immunes, & sic im-
pleretur, quod scriptum est ab Isaia. *A plan-
ta pedis & q̄, ad verticem non est in eo sanctu.*
Isa. 1. Ingens autē sanguinis copia profluxit, tum
quia in manibus pedibusq; sunt venæ per-
multæ, & bene magnæ, tum quia admodum
erant laxa eorū vulnera. Clavis enim crassis
cruci affixus fuit, ut pōdus corporis de sub-
limi pendētis commodius possent sustine-
re. Et hic Memoria suggerit vaticinium in
Canticis. *Manus mea distillauerunt myr-
rhām.* Vbi intellectus ait veram effici do-
ctrinam S. Augustini afferentis, Christum
abundantissimè complesse, quicquid de il-
lo fuit conscriptum. Nam verē nunc potest
dicere. Manus meæ pluunt, & non tantum
stillant, imò flumen effundūt nō iam myr-
rhæ, sed sanguinis. Vnde statuo, inquit vo-
luntas, quoties mihi deinceps vel manibus
laborandum, vel pedibus iter conficiēdum
erit ex superiorum mandato, prōmptè &
lacriter id perfecturum, etiam si multo mi-
hi sudore constaret, non dicam, & sangu-
ne, quia dignus non sum.

Quod ad Figuram attinet, imaginor me
oculis videre, & manibus tangere, Figuram
& superficiem ligni crucis nō fuisse, omni-
no pla-

ao planam, sed quasi rotundā, eo quod im-
probi illi noluerunt operam locare in ea
leuiganda. Deinde fuisse angustiorem hu-
meris Christi. Vbi, inquit Intellectus, breui-
ter ita contemplor. Necesse est Figurā hanc
auxille Christi dolores, nam præterquam
quod non possit trabi illi vtpote rotundæ
commodè incumbe, corpore ob natura-
lem grauitatem, & imbecillitatē ex flagris
acceptam valde depresso, humeri etiam ad
crucis latera dilacerati sunt, qui nouum &
specialem conciliarunt dolorem. Vnde vo-
luntas incensa, clamat animum sibi esse de-
inceps ad aciores corporis diuerberatio-
nes faciendas, etiam si humeris inde dolor
accessurus sit maior, modo ne lacerentur
ut facere solebat S. Catharina Senēsis, & ba-
nus P. N. Paulus Achilles. qui crebro sic in
hostē domesticū deseuiebat, ut aliena ope
indigeret in induēdis, exuendis q; vestibus.

NUMERVM, quoties Dominus suam ora-
tionē repetiuerit, possunt percipere Aures,
sicut & numerum ictuū, dum Christus cōfi-
getetur clavis. Oculi quoq; possūt numerū
clavorum perspicere. Sed & Tactus poterit
dīnumerare ossa corporis vi magna suis iū-
stis in crucifixione emota & distracta, se-
cundū illa verba Dauidis in persona Christi
dicta

Psal. 21. dicta. *Di numerauerunt omnia offe mea.* Et
 Intellectus subito ratiocinatur. Cogito piè
 eum ter repetiuisse, istam orationem Vul-
 go enim dicitur. Ter transit. Quod enim
 semel tantum dicitur, non semper se lo, vel
 ex corde dicitur. Et ideo si v c suspirantem
 aliquem audiamus, attendimus an idem
 secundo ficiat, & si tertio repeatat, credi-
 mus eum serio suspirare & magno aliquo
 dolore angusti. Ac fortasse etiam S. Paulus id
 circa ter Dominum rogauit, ut a sua ten-
 tatione liberaretur, indicans se serio id postu-
 lare. Similiter de clavis, quos videt esse tres,
 concludit, acerrimos dolores Christum
 perpessum, cum uterque pes uno transfige-
 tur clavo. Quod si quatuor fuerint, colligit
 atrociorum fuisse Christi cruciatum, qua-
 si separatim singuli pedes transfixi sunt, diu-
 turnior fuerit afflictio. Quod idem colligit
 ex diuulsione ossium. Et pro proprio profe-
 ctu, de primo dicit voluntas. Toties petam
 mihi condonari noxam ab inimico, quoties
 necessarium erit, ut credat me toto pectore
 id flagitare. De secundo, statuo me liben-
 ter latiturum in cubiculo, & non hac illac-
 ue discursurum, quoties mihi fuerit man-
 datum, vel utile iudicauero ad recte oran-
 dum, nisi aliud dicit caritas propter invia-
 dos proximos. Pro

Promotu imaginor me coniicere oculos
in os Domini; notareq; quod illud moueat,
crebriusque ob frequentem respirationem
aperiat. Videor mihi quoque audit: eun-
dem motum miserabilem percipere. Sed &
sacrum illud pectus intueor, & cor vehe-
menter palpitans, propriusque me adiun-
gens, dum cum omni reuerentia manum il-
li admoueo, videtur sensibiliter repercuti.
De quibus motibus dicit Intellectus. Ego
plane iudico motum illum non solum orici
ex summis corporis dolori us verum sigil-
latim etiam ex contractione pulmonum,
quam efficerit, tum situs ille corporis supi-
ni in cruce hærentis, tum violenta bra-
chiorum extensio, ut peruenirent ad crucis
foramina ante facta, quæ quidem fecerant
ut pectoris thorax tanto fortius calcaret
pulmones. Hi vero ita impediti, quo minus
naturali suo motu attraherent aerem ad re-
frigerandum cor, coacti sunt breibus, &
crebris respirationibus, ne suffocaretur cor,
ordinarias longiores supplere, quod ingen-
tem illi & dolorem & angorem creauit. In
cuius confirmationem, Memoria afferit il-
lud Psalmi 142. *Anxiatus est super me spiri-
tus meus, & in me turbatum est cor meum.*
Et subiungit Intellectus. Cogito, cum fa-
Cc gella

gella non potuerint proximè pertingere ad cordis substantiam noluisse Dominum illud immune à cruce relinquī in sua sacra passione, & ideo permisit illas corporis distractiones in cruce, dum clavis configretur, quo dictam agoniam, & oppressionem cordis pateretur. Vnde pro meo spirituali profectu constituo, inquit voluntas, petere à Domino Deo, ut præter displicentiam quam mihi largitur ob lapsus factos, etiam dolore aliquo affici sinat meum cor, ut discam quædantenus compati cordiali eius dolori. Et quia locutio est quædam species Motus, de qua inter alia quæsi potest, sitne longa an breuis, videor mihi auditu percipere Dominum verba orationis pro suis crucifixoribus cunctanter & quasi syllabatim pronunciare, eorum instant qui longè, multo interiecto interualio, aliquem alloquuntur, ut intelligantur. Vnde propono, ait voluntas, me orationes vocales recitaturum tardè, & in choro versum socrorum non anticipaturum, & in Litaniis non ante dicturum *Ora pro nobis*, quam sacerdos sanctum enuntiarit.

Pro quiete imaginor me coniicere oculos meos in oculos Domini, qui perpetuos tremunt aperres, & in cœlum sine vilo palpe-

MEDITANDI PARS II. 403

palpebrarum motu defixos. Quare excitatus Intellectus ait. Illa oculorum defixio, laculentum indicium est, orationem ab eo summa mentis attentione, & intentissimo voluntatis affectu fusam. Nam & immotus solemus tenere oculos, cum atten: è in præclarum aliquem virum aciem oculorum dirigimus, maximè si beneficium aliquod ab eo expectemus: sicut claudus direxit in S. Petrum & S. Ioannem, cum dicerent.

Refice in nos ubi subiungit textus. At ille Att. 3.
intendebat in illos, sperans se aliquid acciperum. In confirmationem huius Memoria adducit illud Psalmi. *Sicut oculi Psal. 123.*
serorum in manibus Dominorum suorum:
& sicut oculi ancilla in manibus dominae
sue, ita oculi nostri ad Dominum Deum no-
strum, donec misereatur nostri. Cogito ergo, subiicit Intellectus, I E S V M crucifixum sic oculos in cœlum defixisse, quasi consiperet Patris cœlestis binas manus, liberalitatem scilicet & misericordiam, quarum beneficio sperabat se gratiam condonationis pro suis crucifixoribus impetraturum. V B I voluntas commota, Propono, inquit, apud animum meum, me oculos firmos retenturum in Meditacione, vel oratione vocali, ut quando recito

C c 2 Officium

Officium diuinum ex obligatione, vel deuotione, nec patiar eos huc illucque vagari. Idem dico de quavis alia oratione, huc memoriter eam dicam, ut Rosarium, siue ex libello legam.

Isa. I. Cogito, inquit Oculus, redire ad contuendum pectus Saluatoris, & idere quemadmodum cordis palpitatio cessarit: missaque manu in pectus experior iam esse quietum. Vbi Intellectus omnino, inquit, mihi persuadeo incredibilem pati angustiam Dominum, quia non nisi in grauissima cordis oppressione solet cessare pulsus illius. Et voluntas dicit. Et ego volo operam dare quieti & cessationi a peccando; id enim Dominus per Isaiam clamat. *Quiescite agere peruersè.* Et haec satis sint de sensibilibus communibus primariis, pergamus ad secundaria.

Et incipiendo a DISTANTIA imaginor me intueri illam, quæ erat inter manus & pedes Saluatoris, clauorumque foramina iam in cruce facta; deinde proprius accidentem attingere crucem, & manu metiri distantiam; tantumque deprehendere, ut opus fuerit plurimum extendere brachia per desque Christi. Vbi Intellectus. Colligo, inquit, per certumam consequentiam, id factum

factum esse cum acerbissimo, maximoque
Domini cruciatu, sic prorsus, ut verè com-
peteret illi epithetum, quo Isaías eum ap-
pellat, *Virum dolorum*, id est, doloribus ple-
nissimum: quo sensu dicimus hominem
boni temporis, qui totum se tradit recrea-
tionibus & ludis. Videor quoque mihi vi-
dere oculis, manibusque tangere, quanto
spatio diuulsa sint ossium commissuræ. De
quo Intellectus ait: certo mihi persuadeo
in illa diuulsione Dominum nostrum gra-
uissimos sensisse dolores, quia ultra corpo-
ris extensionem, & nerorum deductionem
acerrimam, accessit commissurarum dis-
tractio, quæ afflictionem nouam ei' pe-
terunt. Et voluntas pro suo profectu, dicit.
Pœnitet me magnopere & pudet, quod ali-
quoties frustra indoluerim me à caris meis
amicis abstractum: statuoque me deinceps
nolle talibus de causis, etiamsi ad promo-
uendum spiritum prodeßent, contrastari.
Cuius confirmandi ergo Memoria profert
reprehensionem à Domino factam disci-
pulis, quod tristarentur, dum loqueretur de
suo ab illis discessu: confido enim id in ma-
ius meum gaudium cessurum, sicut cessu-
rum suum discessum prædixit discipulis di-
cens *Expedit sobis, Grego Gudam. Et rursus.* *Ioan. 16.*

Cc 3 Iterum

Iterum autem videbo vos, & gaudebit cor ve-
strum.

Pro sicut cogito me (ut piè quidam con-
templantur) me cernere Christum iam
crucifixum pronum in terra, eo quod mil-
ites inuertissent crucem, ut clauorum acu-
men incuruarent. Idemq; me proxime assi-
stentem Tactu percipere. Quo in situ, in-
quit Intellectus, video noui doloris acce-
sionem factam ex grauissimo crucis tergo
incubentis pondere, quo pænè suffoca-
batur. Aduerto & motum, quo manibus pe-
dibusque iam fixis atrocissimo cum crucia-
tu ad se attrahit crucem, ut vere ad litteram
Isa. 63, compleatur in eo illud Isaiæ. *Torcular cal-
catus solus*. Ideo enim utitur verbo acliuo, ut
indicaret se à tergo premere torcular san-
ctæ crucis. Noto etiam à cruce calcari co-
ronam capitis circa collum, & contra a ter-
ra eandem premi in frontem. Fingoque me
videre, quemadmodum mouendo caput,
nunc in uno latere, nunc in altero humili-
atur. Et intellectus repetit. Rursum ardentius
hic affectu multa patiendi rapior. Voluntas
vero dicit. Ego quoque sponte me tribus
sanctorum votorum religionis clavis volo
cruci affigere, & me mortificare in iis, quæ
maiorem carni dolorem conciliat, siue lat-
cilia.

cilicia, siue disciplinæ, modo accedat Patris
spiritualis consensus.

DISCONTINVAM cogito deinde me aspi-
cere totam Domini nostri pellē, tota enim
erat flagris sauciata & lacerata. Idem quo-
que Tactu mihi probare videor, dum ma-
nus hinc inde cuti admoueo. Vnde col-
ligo, ait Intellectus, magnos fuisse Christi
in carne dolores. Docent enim Philosophi
dolorem non esse aliud, quam diuulsi-
onem continui. Et voluntas dicit. Ingenti
se pudore affici, quod in tam crebris corpo-
ris diuerberationibus, ne scemel quidem huc
usque pellem discontinuarit. Videor quo-
que videre & tangere CONTINVAM bra-
chiorum, pedumq; distensionem usq; dum
perueniatur ad clavorum foramina. Vnde
concludo, ait Intellectus, hunc vehemen-
tissimum fuisse dolorem, quia nulla inter-
cedente interruptione, vel relaxatione, que
moderari solent cruciatū, fuit continuata.
Quare propono, addit voluntas, me nun-
quam quoque interruptum vel remisum
cum cursum disciplinarū consuetum, quan-
tociunque me dolore afficiant.

ASPERVM & intueor, & manibus tracto
delicatum corpus IESV, cutis enim lace-
ra in rugas contracta est, tum ex aetis

Cc 4 frigo-

frigore, tum quia corpus erat nudum. Vnde, inquit Intellectus, animaduerto nouum oriri cruciatum, eo quod partes pelli saepe vicinis longius auellantur. Memoria opportunitè huc adfert vaticinium Davidis in per-

Psal. 118. sona Christi dicentis. *Factus sum sicut vter in pruina.* vter enim, vt & aliae pelles contrahuntur, si nocte serena aeri exponantur, & maximè si pruina tingantur, Imaginor item me videre, tangere que clauos, sed unde quaque admodum asperos. ex incisionibus. Vnde, inquit Intellectus, ad auctos consilio dolores Domini dupli ci nomine. Semel, quia lentius clavi fuerint per manus & pedes in lignum impediti. Iterum, quia grauius dilaceratint membra illa cum nervis suis, maximè cum scelerati illi non prius madefecerint, vel vnxerint clauos, vt facilius citiusque infigerentur.

Contra aspicio funes, quibus distensio perfecta est, fuisse laeves & glabros, ac bene perunctos. Quod, inquit Intellectus, eo factum autumo, vt distensio illa celerius & facilis perficeretur: consideroque eadem arte creuisse dolores, videmus enim dolorem minui, si distensio vel interruipatur, liquando, vel lentius exerceatur. Itaque hoc consilium feci sunt, vt sibi minuerent labore,

MEDITANDI PARS II. 409

borem, & Christo augerent dolorem. Nam, ut appareret in quibusdam picturis, qui attraherent pedes, funem ad pedem crucis protraxerunt, inde a tergo sursum usque ad crucis verticem, pedibus suis in transuersas crucis partes firmatis magna vi ad foramen clavorum adduxerunt. Quocirca, inquit voluntas decerno in posterum, quoties laborum aliquorum socios habuero, me leuiores facilioresque a iis attributurum, mihi vero plures & grauiores reseruaturum omni deposita querela, sicut hic video fecisse bonum meum IESVM.

LIQVIDVM, & tenuem oculis meis videre video sanguinem pii Iesu ex manibus, & pedibus profuentem, manibusque contingere. Sed pariter aduerto eum statim densari, & quasi ex frigore congelascere. Vnde colligo, inquit Intellectus, temperatam fuisse Christi complexionem, quae tam delicatum sanguinem generarit, deinde coniicio, quam immensus & intensus eius fuerit in nos amor, nam cum in moribundo homine etiam intra corpus soleat frigescere & quasi congelari, tamen in Christo mansit calidissimus & reuissimus, ob cor dis fornacem igne diuini amoris aestuantem. Vnde voluntas. Pudet, inquit, me

Cc 5 tar-

tarditatis & torporis in cultu pie ratis Christianæ & erga proximos charitate: videor que vñus ex illis, de quibus loquitur David,

Psal. 118.

Coagulatum est sicut lac cor eorum, nempe ex defectu huius ardantis amoris. Atque ideo renouo propositum, me serio dedendi huic sancto Meditationis exercitio, nam, ut idem testatur, viu habet hunc sacrum

Psal. 83.

ignem accendendi. nam ait. In meditatione mea exardescet ignis. Prorsusque confido, cordi meo euenturum, quod suo euenisse

Psal. 21.

idem testatur his verbis. Factū est cor meum tanquam cera liquefons in medio fētris mei. Atque ita factum L I Q V I D V M non sibi soli seruiet, sed effluet ad commodandum aliis,

Prom. 5.

sicut faciendum consuluit Sapiens. Denuentur fontes tui foras, & in platea aquas tuas diuide.

Animaduerto preterea sanguinem hunc esse TRANSPARENTEM, ob suam claretam, qua emanat ex venis: licet condensatus postea nigrescat, & fiat OPACVS. Qualem transparentiam, ait Intellectus, credo insinuari ab Ecclesia, quando de sanctis

Apoc. 7.

Innocentibus sic loquitur. Iste sunt, qui venerunt de tribulacione magna, & lauerunt stolas suas, & Dealbaerunt eas in sanguine agni. Indicant enim haec verba sanguine qui-

quidem rubicundum fuisse, sed tam clarum
& pellucidum, ut candorem animarum
sanctorum non tolleret. Idem forte S. A-
GNES innuit, cum dixit. *Sanguis eum ornauit
genas meas.* Quia hic pretiosus sanguis, ve-
tè animabus iustis confert candorem puri-
tatis, & caritatis rubedinem. Hoc ornamē-
tum pro facie animæ suæ eligere deberet
eorum voluntas, qui vanissimè se occupant
tantum in ornando corporis vultu, & in eo
gloriantur.

DE PULCHRITUDINE corporis Christi,
hic nihil occurrit contemplandum, quia à
plantæ pedis, ut loquitur Isaias, ^{Isa. 1.} & que ad ver-
ticem non est in eo sanitas. Itaque conuer-
tamus nos ad animam, quæ permanit, ut
semper, venustissima.

Cum enim pulchritudo consistat in de-
bita proportione membrorum, colorum-
que conuenientia, imaginabor mihi, videre
me potentias animæ omnes, tam inferiores
quam superiores, tum inter se, tum cum a-
nima ipsa proportionatissimas, ordinatissi-
masque. Quod ad colores attinet, per-
suadeo mihi me conspicere in ipsa animæ
essentia iustificantem gratiam, in volun-
tate caritatem, ae denique omnia cœle-
stia charismata & dona: erat enim
plenus

Ioan.1.

plenus gratia, ut est apud B. Ioannem & veritate, ac speciatim in sacro sancta humanitate eius eminebat vniōnis personalis cum diuino verbo gratia, merito ut appellatus

Psal.44.

propheta fuerit, *speciosus p̄ filiis hominum.* Conuerto itaque me ad considerandam, **Corporis Deformatatem**, obseruoque totum esse immutatum, lacerum, liuidum, contusum, squalidum, & sigillatum cerno vultum ita deformatum, ut completa sit

Isa.53.

prophetia Isaiae dicentis, *Non erat ei asperatus, neq; decor & verè potuerint dicere. Ne reputauimus eum.* Voluntas autem pro suo commodo spirituali dicit. Constituo apud animum meum deinceps studiosius operam dare pulchritudini animæ interiori, quæ in virtutum acquisitione & incremento posita est. De corpore vero solitus ero, ut potius deformatem ieuniis, vigiliis, disciplinis & aliis cum Dauide alicubi dicentis. *Genit.*

Psa.103.

mea infirmata sunt à ieunio, & raro mea immutata est propter oleum, id est, propter vnguenta, aliasq; delitias illi subtractas.

Quod ad **SIMILITUDINEM** pertinet. Videlur, dicit Oculus, mihi Christus quod externam corporis figurā simillimus agno Paschali. Primo quidem, quatenus fuit ex coriatus: secundo, quatenus aſſatus. Pendet enim

MEDITANDI PARS II. 413

enim sanctæ crucis ligno, velut ex veru; nec
alium colorem refert quam assati ad ignem
agni, ac proinde & illi similior est, quam
cuique homini vestibus nudato. Ideoque
verè de eo dixere Iudæi. *Est dissimilis nobis.* *Sap. 25.*
Finis sit cum hoc Colloquio.

Etiam si vos, ô Iudæi, locuti sitis de dissi-
militudine vitæ & morum, & verissimum
sit vos vita & moribus ab eo distare, tamen
adiungo, quod vos illum vobis dissimilem
feceritis in corpori, sicut ab eodem dissimi-
les vos feceritis in anima. Ego autem, Domi-
ne mi, adiuvante tua gratia, cupio & in cor-
pore & anima, tibi esse, quoad fieri potest,
simillimus. Quam ut copiosissimam
mihi largiaris, supplex
rogo.

PATER NOSTER.

AYE MARIA.

FOR.

FORMVLA MEDITANDI
orationes vocales.

C A P. VIII.

Quoniam Magistri rerum spiritualium consalere solent iis, qui desiderant attentè & cum fructu recitate orationes vocales, ut de iis meditentur, sicut B. I. N. Ignatius in Exercit. Spirit libro prescribit, existimauit formulam aliquam illius prescribendam. Materiæ autem loco assumpti Dominicam Orationem, eo quod ab omnibus crebtertè soleat recitari.

Principio ergo facto à prima voce, Pater. Intellectus discurrens dicit Hoc nomen appellatiuum est, & considero conuenienter hanc appellationem tribui Domino Deo. Primo, quia si patrem vocamus cum qui nos generauit, & corpus tantum produxit, quanto magis Pater erit Deus, qui solus creauit animam nostram longè corpore nobiliorum. Itaque Patrem vocamus, quia contulit nobis esse naturale. Secundo, quia nobis imperiū etiam esse supernaturale, nempe gemitum iustificantem, de quo esse loquens

Ioay 3. cū Nicodemus dicit. Nisi quis renatus fuerit

ex

in aqua & spiritu sancto, non paterit intrare in regnum cœlorum. Longius vero progrediens ait, si Deus est pater, sequitur nos esse filios secundum illud Apostoli *Accipisti spiritum Rom. 8.* adoptionis filiorum, in quo clamamus, *Abba pater.* Et Ipse enim spiritus testimonium reddit spiritui nostro, quod sumus filii Dei. Atque hic prorumpit in colloquium cum anima sua præ latititia summa gestiente, in hanc formam. Maximum quæstum fecisti anima mea, quod cognoveris Deum tibi esse Patrem, inde enim sequitur nobilissima dignitas, nempe te esse eius filiam, ut testatur *S. Ioannes* *Vt filii Dei nominemur & simus.* Et quod multo magis mirandum est, in tua potestate esse positum, ut ius filiae consequare. *Debet esse*, inquit *B. Ioannes*, *potestatem filios Dei fieri.* Ama ergo illum, & honora, cum per os *Malachiæ* dicat. *Si Pater ego sum, ubi est honor meus?* Ac confidenter ab eonecessaria postules, quia utri benignus Pater tibi succurret. Idecirco siquidem apud *B. Lucam* dicit, *Si vos, cum sitis mali, nostis bona data da regi filiis vestris, quanto magis Pater vester cœlestis, dabit spiritum bonum perentibus vobis.* Satis de prima voce, transeo ad secundam

*1. Ioan. 2.**Mat. 26.**Luc. 11.*

NOSTER Considero, inquit, intellectus,
quod

quod dicat *noster*, non *meus*. Primo, quia Deus omnes nos generauit & regenerauit. Secundo, ut innueret, quod debeamus nos mutuo fraterno amore prosequi, quandoquidem sumus eiusdem Patris filii. Atque hic aliud Colloquium habet cum anima *mea*, tibi tot esse fratres, & in cœli patrimonio cohæredes: cum enim ille sit infinitus & immensus, infinitos quoque homines superabundanter locupletare potest: imo hoc amplius exultare debes; quo enim copiosior numerus existiterit beatorum, hoc cuiusque beatitudinis gloria magis augescet. Ibi siquidem quietibet tantopere gaudet de aliena, ac de propria gloria. Atque haec merces propria est amoris fraternali, quem in hac vita coluerunt, & facit omnia communia.

QVI ES IN CœLIS Intellectus primum indagat conditiones huius ciuitatis, vel palatii, & inuenio Dauidem eam appellare gloriosam. *Gloriosa*, inquit dicitur *sunt*

Psal. 86. de te ciuitas Dei. Et alibi dicit, se ex solo atriis cœlestis aspectu animo defectum fuisse.

Psal. 83. se. Defecit anima mea in atria Domini. Et consequenter subdit. Credo sic proflus esse, quandoquidem inferioribus domiciliis, quæ sunt quasi illius stabula, hoc est, huic mundo tam nobilia laquearia

0
 quia
 eravit,
 us nos
 ando.
 Atque
 anima
 rimo-
 initus
 nessu-
 o hoc
 ioshor
 iusq;
 équi-
 e pro-
 est a-
 erunt;
 is pri-
 tatis,
 n ap-
 asunt
 olo a-
 ful-
 Et
 orlus
 omi-
 uila,
 uea-
 ria
 na concessit, innumeris, splendidissimis-
 que ornata stellis Longius que pergens, vi-
 deo, inquit, speciatim alicubi descriptam
 huius habitationis pulchritudinem sub no-
 mine ciuitatis. *Ciuitas*, habet Apocalypsis, *Apoc. 12*
 in quadro posita est. Et erat structura mure-
 rum ex lapide iaspide? ipsa vero ciuitas au-
 rum mundum, simile vitro mundo. Et fun-
 damenta murs ciuitatis omni lapide preioso
 ornata. Et duodecim porta, duodecim mar-
 garita sunt per singulas, Et singula porta e-
 rantex singulis marginis, Et plateas ciuita-
 tis aurum mundum tanquam vitrum perla-
 fidum. Et ciuitas non egret sole, neque luna,
 sed luceant in ea: nam claritas Dei illumi-
 navit eam, Et lucernae iesus est agnus, Et porta
 cum non claudentur per diem: nox enim non
 erit illis.

Atque hic prorumpe in Colloquium
 cum variis sanctis, initio facto a Davide.
 Merito o gloriose rex amore huius patriæ
 incensus, desiderioque citissime eo perue-
 niendi dixisti. *Quando veniam, Et apparebo* *Psal. 41*
ante faciem Dei? Tu queque Apostole
 Paule desiderasti cito vita hac defungi, ut
 eopertingeres, *desiderium habens dissolui*, *Phil. 1*.
 ut scribis ad Philippienses, *Et esse cum Cri-*

Dd. sto.

¶. Sicut & tu propheta sancte doluisti in
Psalmistam diu prorogari tuum exensem

Psal. 119. dicens. *Heu mihi quia incolatus mens pro-
longatus est, habitacum cum habitantibus Cœ-
dar, mihi incola fuit anima mea. Et conuer-
sus ad mundanos ait. Infelices filii Adæ,
qui huius mundi illecebris immersi, men-
tis oculos non attollitis ad contemplan-
das immensas delitias, quibus sancti in o-
mnem æternitatem perfruuntur in cœ-
lo : & quamuis ad breue tempus non nun-
quam attollatis, tamen iam capti dulce-
dine corporalium, spiritualia bona con-
temnitis, vobisque euenit, quod Salomon*

Prov. 22. in Prouerbiis scribit, *Anima saturata cala-
bit fannum.*

SANCTIFICETVR NOMEN T V V M Intel-
lectus assumpta similitudine de filiis cat-
halibus, accommodat spiritualibus dicens.
Quemadmodum illi, dum sunt probi & vi-
tute prædicti conatur euehere parentes suos
ad honores: sic hi omnibus viribus conen-
dere debent, ut nomen sanctum Dei patris
ipsorum ab omnibus creaturis celebretur
& glorificetur, quia omnium est creator
Pater & patronus. Longiusq; procedens, di-
xit. Video id imprimis præstari debere à me
ad meā & proximi salutē, conuenienter illi

admo-

admonitioni Christi. Sic luceat lux vestra co- Matt. 5.
 rā hominib. Et videant opera vestra bona, & glori-
 fificant patrem vestrum, qui in cœlis est.
 Vnde persuasa voluntas dicit. Scio bona
 proposita hoc meliora esse, quo sunt ma-
 gis de particularibus rebus. Itaq; propono
 me deinceps sermonem cum aliis habitu-
 rum de rebus spiritualibus, monente id S. Pe-
 tro in priore epistola. *Si quis loquitur, tam* 1. Pet. 4.
quam sermones Dei. Secundo, statuo me
 adiuuante diuina gratia ad gloriam Dei
 directurum omnes actiones meas, etiam
 eas, quæ ad tolerandam vitam sunt neces-
 sariæ iuxta consilium Apostoli. *Siue editis,* 1. Cor. 10.
sive bibitis, sive aliquid aliud facitis, omnia
in gloriam Dei facite. Tertio, & ultimo co-
 nabor eum, etiam in omni conuersatione
 glorificare, secundum illud monitum B. Pe. 1. Pet. 2.
tri. Conuersationem vestram inter gentes ha-
bentes bonam, Et in eo quod detrectant de vo-
bu, tanquam de maledictoribus, ex bonis ope-
nibus vos considerantes glorifificant Deum.

ADVENIAT REGNUM Tuum. Videtur
 mihi, inquit Intellectus, nomine Regni
 posse intelligi & Regnum Gratiae in hac vi-
 ta, & Glorie in altera. Pro primi declaratio-
 ne Memoria profert locū B. Matthæi, Quæ Matt. 6.
ute primum Regnum Dei, & iustitiam eius. Hoc

Dd 2 enim

420 INSTRVCT. DE MODO

enim regnum gratiæ consistit in iustitia, pa-

Rom. 14. ce & gaudio, teste Apostolo Regnum dei, in-
quit, non est esca & potus, sed iustitia, pax &
gaudium. De quo Christus apud B. Luc. dixit.

Luc. 17. Regnum ~~re~~ contra eos est. Pro altero autem

Regno Gloriæ propono, ait Memoria S. Paulum, qui uno coniectu oculorum in il-

1. Cor. 2. lud facto, vnaque guttula delibata, in has
laudes erupit. Nec oculus erudit, nec auris
audiret, nec in cor hominis ascendit, quæ pra-

2. Cor. 12. paravit Deus diligenter se. Et alibi dicit.

audiui arcana verba, quæ non licet homini
loqui. Itaque æstuans desiderio illius possi-
dendi cupiebat cito dissolui, eoque potius
Atque hic transi in Colloquium cum vo-
luntate dicens. Quoniam, quæ tua imbecil-
itas est, non es tam seruens, ut cupias dis-
solui, & paradisi delitius perfrui, saltem co-
nare aliquando saltem degustare illud per-
nientis cogitationes secundum exhorta-
tionem Apostoli. *Ecce surrexit iste cum Chi-
risto, quæ sursum sunt, quarite, vobis Christus in
in d' xtra Dei sedens: quæ sursum sunt sapientia
nonque super terram.*

FIAT VOLVNTAS T'VA. Oramus, inquit
Intellectus, hac petitione, ut à nobis homi-
nibus fiat voluntas Dei in terra, haud secus
quam ab Angelis præstatur in cœlo; non
modo

modo in prosperis rebus , sed etiam in adversis Et hic Memoria subministrat exemplum Iob qui illam compleuit in aduersis *Iob. 1.*

dicens. *Dominus dedit, Dominus absulet.*

Sicut Domino placuit, ita factum est. Sit nomen Domini benedictum. Exemplum Christi, qui in oratione in horto , licet dixisset. *Matt. 26*

Pater si vis, transfer calicem hunc à me. Tamen subiunxit. Non mea, sed tua voluntas fiat. Ac voluntas dicit. Tanto amore Deum complector, tantoq; desiderio teneor persistiendi eius voluntatem , quanto teneri possem lautum cibum degustandi , ut possum imitandi Christi causa cum ipso dicere.

Meu cibus est, Et faciam voluntatem patris mei. Longius inde pergens *Intellectus, in- Ioan. 1.*

dagare conatur qualis sit Dei voluntas Et Memoria illi proponit illud B. Pauli ex

priore epistola ad Thessalonicenses *Hac est 1. Thes. 4.*

Voluntas Dei, sanctificatio vestra. Hic igitur *Intellectus deberet primum inquirere , in quo consistat hæc sanctificatio.* Secundo, quibus mediis paretur Tertio, quibus modis impediatur, & alia similia, quæ breuitatis causa omitto. Contentus sum sola patefactione malitiæ voluntatis propriæ , quæ se opponit diuinæ, & sic describitur. *Voluntas propria est , qua quis vult quipiam,*

Dd 3 quod

quod non est voluntari diuinæ consentaneum, nec prodest proximo, sed tantum sibi. Vnde merito B. Bernardus eam appellat *Lepram*, quoniam sicut hæc leprosum reddit abominabilem, sic voluntas propria reddit nos abominabiles Deo, & dignos qui æterna damnatione puniamur. Et ideo dictus *Sanctus* subiunxit. *Tolle* propriam voluntatem, & *infernus* non erit. Atque hic prorumpit in colloquium contra propriam voluntatem, dicens. O maledicta, & centies millies maledicta propria voluntas apage te hinc, & in infernum domum tuam recede, quo soles tuos sequaces prostrahere.

PANEM. Hac voce ait Intellectus, primo postulamus panem materialem pro corpore sustentando, deinde quicquid ad sustentationem eandem pertinet, ut uestes, domicilium, &c. conformando se Apostolis, qui solis illis erant contenti, ut testatur *Tim. 6*, S. Paulus, cum ait. *Habentes alimenta, & quibus regamur, his contenti simus.* Vnde voluntas. Propono, inquit, me, ad quemcunque statum perueniero, operam datum, ne inexplibili opum cupiditate intei-
cias, ut immunis reddar à laqueis diaboli. *Qui enim voluntates dicitur fieri*, teste Aposto-
lo, *10, 18.*

18. bid.

lo, incidentur in tentationes, & in laqueum
diaboli.

Progrediens porro Intellectus sic loqui-
tur. Sicut Saluator, dum sanitatem restitue-
ret corporibus, conferebat & animis eo-
tundem salutem, imo illam ad hanc refere-
bat, uti ipse declarauit in paralytico, cui sa-
nato dixit *sensus factus es totus, iam noli am-
plus peccare.* Sic nunquam credā Dominū
hic tantū voluisse docere ad sustentandum
corpus petendū esse panem, sed voluisse et-
iam peti panem animæ spiritualem. *Qui*
mihi nunc videtur posse esse duplicitis gene-
ris, ut unus sit verbi Dei, alter verò sacratissi-
mum corpus Domini in S. Eucharistia.
Pro confirmatione prioris panis Memoria
illud apud B. Matthæum suggerit Non in
solo pane tristis homo, sed in omni Verbo, quod *Matt. 4:4*
procedit de ore Dei. Circa quod ita discurrit
Intellectus. *Qui manducat ex hoc pane li-*
benter, potest probabiliter credere se esse
in numero prædestinorum. dicit enim
Christus apud B. Ioannem, *Qui ex Deo est, Ioan. 3:3*
Verba Dei audit. Contratimere debet se es.
se in numero reproborum, qui non mandu-
cat libenter, quales erant, quibus dixit Do-
minus. *Propterea vos non auditis, quia ex*
Deo non esatis.

Dd 4 Huius

Huius panis inopiam, inquit Memoria,
minatus est Dominus populo suo per os

Amos 8. prophetæ Amos dicentis. *Ecce dies venient,*

dicit Dominus, emittam famem in terram,
non famem panis, neque siccum aqua, sed au-
diendi Verbum Domini. Et prosequens in-
tellectus discursum de altero pane S Eu-
charistiæ dicit. Non voluit nos docere Do-

minus, ut hunc panem peteremus; magnam
enim illius copiam reliquit, tum instituen-

do sacerdotes, qui eum usque in finem
mundi consecrare & conseruent, iuxta pro-

Matt. 24.

missionem illam. Ego ero vobis cumque ad
consummationem seculi: tum quia ipse inuitat

Prov. 9.

nos ad illum accipendum dicens. Venite,
comedite panem meum, & bibite vinum,

Ioan. 6.

quod misericordia vobis. Immo, apud B. Ioannem
communitur mortem æternam ab illo ab-

stinentibus. Nisi manducaveritis carnem filii
hominis, & bibetis eius sanguinem, non ha-

bebitis vitam in vobis. Verum voluit nos po-
stulare abundantem gratiam, ut dignè il-

lum sumere possemus. Quibus rebus per-
susa voluntas ait. Statuo me magno ardo-

re animi à Deo petitum, ut mihi hoc au-
xilium non deneget, quo frequentatione

sacræ communionis illa donorum cœlesti-
um, quam secum affert, copia perfici queā.

NOSTRUM.

NOSTRVM. Iusti, inquit Intellectus, merito hunc panem possunt appellare Nostrum, licet Christus appellari suum cap. 9. Venite comedite panem meum. Cum enim simus facti eius fratres, omnia quoque facta sunt communia.

QVOTID ANVM. Hoc, ait idem Intellectus, & què de corporali ac spirituali pane intelligendum est Itaque ut ille quotidie, sic hic quot die sumendus esset. De contrario enim usu dolet Cyprianus, scribens. *Si quo^o Ambr. l. tidianus est panis, cur post annum illum suum de sacr. mu?* Hic Memoria dicit. Memini B. Matth. 6. vbi alii quotidianum, legere, *super-^{c. 4.} substantiam*. Qua varietate, ait Intellectus, indicatur & huius cœlestis panis nobilitas, & supernaturalis effectus gratiæ, quæ confert dignè communicantibus.

DIMITTE NOBIS debit a nostra. Duo debitorum genera, ait Intellectus, debemus Domino Deo. Primum est culparum & injuriarum delinquendo S. D. M. illatarum, quas præcipue hic petimus nobis condonari: easque libenter & promptè condonat, rectè ad petendū comparatis, imo nonnunquam præuisa tali præparatione condonat, antequam petatur, sicut Dauid de se confiterit. *Dixi, inquit, confitebor aduersum me* Psal. 32.

Dd 5 in in-

iniustiam meam Domine, & tu remisisti
impietatem peccati mei. Ad exercēdam hanc
condonationem culpæ Dominus instituit
sancta sacramenta, & speciatim S. confes-
sionis. Alterum genus debitorum, conti-
net pœnas luendas in Purgatorio pro pec-
catis venialibus, vel pro mortalib. per pœ-
nitentiam condonatis, idq; in compēsatio-
nem damni, quod conatis sumus inferre de-
linquēdo Quod autem Deus nullo damno
afficiatur, inde prouenit, quod damni ca-
pax non est. Has igitur pœnas etiam pen-
imus nobis remitti.

SICVT & NOS dimittimus debitorib. nostris.
Adiunxit, inquit Intellectus, hanc similitu-
dinem Dominus precationi, vt intellige-
mus efficacissimum medium ad exoran-
dam nostrorum peccatorum à Deo veniam
esse, si vicissim inimicis nostris iniuriis no-
bis illatas remittamus. Id enim disertè apud
Luc. 6. B. Lucam monuit dicens. *Dimittite, & di-*
Matt. 6. *mittemini. Et, si non dimiseritis hominib. ne-*
Pater Vester dimittet vobis peccata & cœstra. Idq;
confirmat parabola serui, qui vbi obtinuit
maximi debiti condonationem à Domino,
nihil tamen exiguo debito conferui remit-
tere voluit. vbi S. Augustinus. *Quoniam fru-*
ritas, inquit, mentiri non potest, qui ad tam
magnum

magnum tonitruū non expurgiscitur, non dormi, sed mortuus est. Atq; hic Voluntas. Propone, ait, me abrasurum, immō radicitus ē corde euulsurum omnem rancorē vel auersiōnē ex quacunq; etiā minima offensa extortā, vt Dominus quoq; vicissim me liberet omni debito culpæ & pœnæ. Spondeo etiā me operam daturū, vt quos nouero inter se esse discordes, quam primū reconcilientur.

ET NE NOS inducas in tentationem. Id primum pro certissimo habeo, inquit Intellectus, Deum neminem tentare ad damnū nostrum. Sed Memoria contra obiicit verba B. Iacobi dicentis. *Ipse neminem tentat*, itaque videtur superuacanea hæc petitio. Vbi intellectus ad duo illa concilianda Deprehēdo, inquit, B. Iacobum loqui de tentatione noxia, nam paulo ante dixit. Deus enim intentator malorum est. Secundo hac petitione non peti ne tentationes veniant, sed ne veniant noxiæ, vt indicat verbum *INDVCAS*. Nam tentari, quando abest periculum lapsus, salutare est & proficuum. *Qui non tentatur*, ait Salomon, *quid Ecol. 34. scit?* Et ideo tentatione pulsati, gaude-re potius debemus, quam dolere. *Omne Iac. II. gaudium*, inquit B. Iacobus, *existimat fra-
tres, cum in variis tentationes incideritis.*

Perimus

428 INSTRVCT. DE MODO

Petimus ergo, ne succumbamus tentatio-
nibus, sicut Christus petere docuit discipu-

Matt. 26 los in horto dicens *Vigilate & orate, ne m-
tretis in tentationem*. Progressus autem lon-
gius Intellectus adiungit. Tentationem
multū prodesse, quia si ei resistamus, adau-
get meritum & gratiam in hoc mundo, &
gloriam æternam in cœlo, ut docet idem B.

Ibid. Iacobus. *Beatus vir, inquit, qui suffert tenta-
tionem, quoniam cum probatus fuerit, accipit
coronam gloria, quam promisit Deus diligen-
tibus se.* Vbi Memoria appositiè ait. Memi-
ni S. Paulum in altera ad Timotheum epi-
stola propter expugnatas tentationes ma-
gna sibi promittere. *Bonum, inquiens, cer-
tamen certavi, cursum consummavi, fidem
seruavi: in reliquo reposita est mihi corona
iustitia, quam reddet mihi in illa die iusti-
index.* Intellectus vero longius procedens,
animaduerto, inquit, Deum, ut bonus exi-
tus tentationum sit, eas temperare secun-

2. Cor. 10. dum cuiusque vires. Vnde B. Paulus Fidelis-
ait, *est Deus, qui non permittit vos tentari su-
pra id, quod potestis, sed faciet cum tentatione
prouentum.* Tamen cognosco, addit, necel-
2. Tim. 2 sarium esse, ut nostris quoque partibus non
desimus. *Non enim coronabitur, ait Aposto-
lus idem, nisi qui legitimè certauerit.* Sicut
& ipse

& ipse suis non defuit, dum scribit, *Castigo 1, Cor. 9.*
verpue meum, & in seruitutem redigo. Quæ
castigatio non tantum posita est in diuer-
berando corpore, sed etiam in cauendis o-
mnibus rebus, quæ possint nos à virtutum
studio arcere, sicut ibidem Apostolus de-
clarat exemplo certantis in stadio. Omnis,
inquit, qui in agone contendit, ab omnibus
se abstinet, & illi quidem & corruptibilem co-
ronam accipiant, nos autem incorruptam. Vi-
*timo adducit Memoria dictum Iob *Militia**
est vita boni in iis super terram. Ex quo, in-
quit Intellectus, colligo necessarium esse
in hac vita sustinere tentationes, si vita sit
militia, vel ut versio alia habet, ipsa tenta-
tio. Confirmorque in hac sententia, dum
considero ex duobus primariis tentatori-
bus, vnum semper nos circuire, nempe
*diabolum, ut tradit S. Petrus, dum ait. *1. Pet. 5.**
Fratres, sobrii estote, & vigilate, quia ad-
uersarius vester diabolus tanquam leo ru-
giens circuit, querens quem devoret. Patulit
vnumquemque oculis semper obseruat, ut
quamprimum aliquem ad temptationem
dispositum offenderit, ei insiliat. Sicut fe-
cit Dom no nostro in deserto agenti: quem
simulatque aduertit esurire, cum ieiunas-
set 40. diebus, & 40. noctibus, ut habet

B Mat

430 INSTRVCT. DE MODO

Matt. 4. B. Matthæus, tentauit in gula. Et idcirco
credo mox post vocem ESVRIT adiungi. Et
accedens tentator dixit ei. Si filius Dei es, dic
ut lapides isti panes fiant. Tamque frequens
apud illum est tentandi vsus, ut nomen ob-
tinuerit tentatoris, vii. & hic appellatur.
Luc. 1. Alter Tentator est caro nostra, ut indicat
B. Iacobus. *Vnusquisq[ue]*, inquiens; tentatura
concupiscentia sua abstractus, & illectus. Qui
tentator non est extra nos, ut dæmon, sed
intra nos, vel potius nos ipsi.

SED LIBERA nos à malo. Considera,
ait Intellectus, posse malum aliquod con-
tingere, primo corpori nostro, ut morbos,
persecutiones, & similia: deinde perso-
nis nobis sanguine iunctis, ut patri, ma-
tri, filiis, cognatis, &c. Adhæc potest no-
bis malum aliquod euenire quoad fortu-
nas, famam & existimationem. Quibus o-
mnibus obrutus fuit B. I O B. In altera vita
quoque possumus puniri pœna vel Purga-
torii, vel inferni. Ab omnib. igitur his ma-
lis petimus à Domino liberari.

AD similitudinem huius Meditationis
quilibet poterit de quavis alia oratione
meditari. Hæc autem concludi potest hoc
Colloquio. Domine, quia docuisti nos
istam

MEDITANDI PARS II. 43°

istam Orationem, vt disceremus modum
quem in re aliqua à te postulanda tenere
deberemus oro te vt gratiam mihi largia-
tis eam cum debita attentione & re-
uerentia instituendi, ac petita
imperandi.

PATER NOSTER.

AVE MARIA.

PARS.